

A FONTOSABB TERMÉKPÁLYÁK 2007. ÉVI PIACI FOLYAMATAI

**Budapest
2008**

Kiadja:

az Agrárgazdasági Kutató Intézet

Főigazgató:

Udovecz Gábor

Szerkesztőbizottság:

Dorgai László, Kapronczai István, Keszthelyi Szilárd,
Mihók Zsolt (titkár), Popp József, Udovecz Gábor, Vágó Szabolcs

Készült:

A Gazdaságelemzési Igazgatóság
Piaci Információs Osztályán

Szerkesztette:

Tunyoginé Nechay Veronika
Stummer Ildikó

Szerzők:

Tunyoginé Nechay Veronika
Stummer Ildikó
Kemény Gábor
Keményné Horváth Zsuzsanna

Ecsediné Wanek Zsuzsanna

Isépy Anett
Mándi-Nagy Dániel
Szántó-Becz Gábor
Thury Eszter
Varga Viktória

Opponensek:

Potori Norbert
Radócné Kocsis Terézia
Tanító Dezső

Tartalomjegyzék

Összefoglalás	5
1. Gabona	7
1.1. Világ- és európai piaci tendenciák	7
1.2. Hazai piaci tendenciák	7
1.2.1. Kínálat	7
1.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés	8
1.3. A piaci árak tendenciája	9
2. Olajnövények	13
2.1. Világ- és európai piaci tendenciák	13
2.2. Hazai piaci tendenciák	13
2.2.1. Kínálat	13
2.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés	14
2.3. A piaci árak tendenciája	15
3. Cukor	19
3.1. Világ- és európai piaci tendenciák	19
3.2. Hazai piaci tendenciák	20
3.2.1. Kínálat	20
3.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés	20
3.3. A piaci árak tendenciája	21
4. Sertéshús	23
4.1. Világ- és európai piaci tendenciák	23
4.2. Hazai piaci tendenciák	23
4.2.1. Kínálat	23
4.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés	24
4.3. A piaci árak tendenciája	24
5. Baromfihús és tojás	27
5.1. Világ- és európai piaci tendenciák	27
5.2. Hazai piaci tendenciák	27
5.2.1. Kínálat	27
5.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés	27
5.3. A piaci árak tendenciája	28
5.4. Az étkezési tojás piaci tendenciái	29
6. Marhahús	31
6.1. Világ- és európai piaci tendenciák	31
6.2. Hazai piaci tendenciák	31
6.2.1. Kínálat	31
6.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés	31
6.3. A piaci árak tendenciája	32

7. Juhhús	35
7.1. Világ- és európai piaci tendenciák	35
7.2. Hazai piaci tendenciák	35
7.2.1. Kínálat	35
7.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés	35
7.3. A piaci árak tendenciája	36
8. Tej és tejtermékek	37
8.1. Világ- és európai piaci tendenciák	37
8.2. Hazai piaci tendenciák	37
8.2.1. Kínálat	37
8.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés	38
8.3. A piaci árak tendenciája	39
9. Zöldség és gyümölcs	43
9.1. Zöldségfélék	43
9.1.1. Európai piaci tendenciák	43
9.1.2. Hazai piaci tendenciák	43
9.1.3. A piaci árak tendenciája	46
9.2. Gyümölcsök	48
9.2.1. Európai piaci tendenciák	48
9.2.2. Hazai piaci tendenciák	48
9.2.3. A piaci árak tendenciája	50
10. Szőlő és bor	53
10.1. Világ- és európai piaci tendenciák	53
10.2. Hazai piaci tendenciák	53
10.2.1. Kínálat	53
10.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés	54
10.3. A piaci árak tendenciája	54
Források és rövidítések jegyzéke	57
Mellékletek	59

Összefoglalás

A kiadvány a fontosabb hazai termékpályák 2007. évi piaci tendenciáit mutatja be, elsősorban az ártendenciák segítségével, de emellett a 2007. évi előzetes mennyiségi információk alapján a keresleti és kínálati oldalon bekövetkező alapvető összefüggéseket is feltárja. Az összeállítás az AKI Piaci Árinformációs Rendszer (PÁIR), valamint a különböző nemzetközi forrásokból származó árinformációkra, továbbá a KSH termelési, iparstatisztikai és külkereskedelmi adataira támaszkodik. A piaci folyamatok vizsgálata az anyagban egységes szerkezetben történik:

- Világ és európai kínálati és keresleti tendenciák,
- Hazai piaci tendenciák: a kínálat alakulása, belföldi termelés, import és készletek,
- Hazai kereslet alakulása: belföldi értékesítés, export,
- Piaci árak tendenciája, amelyen belül nem csak a hazai, hanem a világpiaci és uniós árak tendenciáját is bemutatjuk.

A vizálgatba vont termékpályák piaci folyamatainak fenti szerkezet szerinti bemutatását, az ágazati sajátosságok, valamint az elemzés időpontjában ágazatonként rendelkezésre álló információk meghatározták.

A piaci folyamatok főbb jellemzői (kereslet-kínálat változása) jól leírhatóak a termékpályák fázisárainak alakulásával. A termékpályák fázisárjai – egy-két kivétellel – nőttek, 2007-ben. A változás mértéke a termékpályák között eléggé szóródik. A főbb növényi és állati termékek hazai árának emelkedését a mezőgazdasági termelésen belül legnagyobb arányú gabonafélék hazai kínálatának csökkenése, és az új hasznosítási módnak köszönhetően az említett termékek világpiaci keresletének ugrásszerű növekedése idézte elő.

Az agrárágazatokon belül a növényi, és áttételesen az állati termékek kínálatának változását időjárási tényezők nagymértékben meghatározzák. Az agrárgazdaságban a kínálatok alakulását a rendkívüli tényezők hatásán túl a termeléséhez szükséges legfontosabb erőforrás, a rendelkezésre álló földterület is behatárolja.

Az utóbbi években a keresleti oldal változása is egyre erőteljesebb. Rendszerint a piaci egyensúly kibillenését a mezőgazdasági termékek kínálatával szemben álló, ahhoz alkalmazkodni nem képes merevebb kereslet okozza. Az elmúlt két-három évben azonban nőt az agrártermékek iránti kereslet és jelentősen változott szerkezete is. A változás oka, hogy a szűkös ásványolaj készletek miatt a fogyasztás egyre inkább a bio-üzemanyagok felé fordul, ami jelentősen növeli az energiatermelésre alkalmas növények iránti igényt. A csak bizonyos keretek között bővíthető kínálattal szemben álló kereslet emelte meg nem csak közvetlenül az üzemanyagok termelésére alkalmas alapanyagok árát, hanem a termőföldért versenyző valamennyi növényét is, ami aztán az állati termék-előállítás növekvő költségeinek hatására az állati termékek árát is felfelé húzza. Az állati termékek árát a magasabb minőségű termékek iránti igény fokozódásával együtt járó húsfogyasztás is emeli.

A hazai piaci folyamatokat tehát a fentiekben említett világpiaci és uniós hatások alakították, illetve tovább folytatódott az uniós piachoz való alkalmazkodás. A hazai piac a tagállamiság óta alapvetően megváltozott, a belföldi fogyasztásban a hazai élelmiszerek csökkenő aránya jellemző, a hazai kivítelek belül pedig a kevésbé feldolgozott termékek súlyának növekedése említhető meg. Megjegyezzük, hogy a hazai kedvezőtlen piaci folyamatokat (a mezőgazdasági termékek termelésének csökkenése, és a külpiaacról származó élelmiszerek arányának növekedése) a termékpálya szereplők közötti érdekellentétek is támogatják, ami pedig a hazai termékpályák fázisai közötti gyenge horizontális és vertikális szervezettséggel függ össze.

A mezőgazdaság bruttó termelési értéke 2007-ben a szélsőséges időjárás ellenére 5%-on belül növekedett a KSH előzetes adatai szerint. A mezőgazdaság két nagy ágazata közül jelentősebb változás a növénytermesztés bruttó termelési értékében következett be, amit a belföldi termelés nagyarányú csökkenése és a szokatlanul magas árszintek határoztak meg. A növénytermesztésen belül legnagyobb arányú gabonafélék közül, a kalászosok termése kisebb mértékben (mintegy 3%) csökkent, de a kukorica termés kiesése elérte a négy milliárd tonnát. A hazai alacsonyabb kínálat és a világpiaci folyamatok hatására a termelői árak a betakarítás után csaknem duplájára nőttek a korábbi árszintekhez képest.

A zöldség és gyümölcs ágazatokban jelentős termés kiesés következett be 2007-ben. A zöldségtermelés csökkenése a becslő adatok szerint a hazai kínálatot alig mérsékelte, ami a zöldségkínálat további javulását sem gátolta. A mintegy felére eső gyümölcstermelés és a magas hazai árak viszont a külföldi termékek szinte akadály nélküli elhelyezését tették lehetővé a hazai piacon.

Az állatok és állati termékek bruttó termelési értéke 2007-ben 2%-ot növekedett a korábbi évhez viszonyítva, ugyanakkor a termelői árak mintegy 2%-kal csökkentek. Az állatok és állati termékek bruttó termelési értékének alakulását Magyarországon a legnagyobb arányú sertéságazat piaci tendenciái határozták meg. A sertéshús kereslete és kínálata csökkent a világon, ami a legnagyobb sertéstermelő országok áraiban stagnálást, illetve csökkenést hozott, ezt a tendenciát követte a hazai ár is. Ezzel szemben a baromfi piacon a világpiaci árak emelkedtek, mert a kínálat növekedésénél a kereslet jobban emelkedett. A hazai vágóbaromfi és baromfi hús árakban szintén erőteljes növekedést figyelhettünk meg. A világpiaci hatások év végére a hazai nyerstej-árak alakulásába is beleszóltak, azok jelentős növekedését okozták. Az emelkedő takarmányköltségek vágóállat-árakban való kompenzálása csak a vágócsirke esetében figyelhető meg, a többi hús és állati terméknel ez a folyamat 2008-ban várható, de csak olyan mértékben, amit a piac is megenged.

Egyes termékpályák fázisárainak arányaiban is változás figyelhető meg 2007-ben. Az elmúlt években a termékpályák termelői és feldolgozó fázisainak árai többnyire azonos irányban változtak (általában a feldolgozó fázisok voltak árelőnyben), azonban a fogyasztói árak változása eléggé eltért a termelői és feldolgozó fázisokban tapasztalt tendenciáktól. A jelentősebb élelmiszerek fogyasztói árainak növekedése az elmúlt években erőteljesebb volt a feldolgozó árak növekedéséhez képest. A legtöbb termékpályán (gabonák, olajos növények, tej, baromfi) 2007-ben a termelői fázis árának növekedése bizonyult legerőteljesebbnek a termékpálya többi fázisának áraihoz képest, amelynek hatására a feldolgozó fázisokban való árának növekedés (elsősorban olajosok, gabonák és csirkehús) megelőzte a fogyasztói ár emelkedését, a feldolgozó értékesítési és fogyasztói árak közötti árrés csökkent. A fogyasztói árak a feldolgozó értékesítési árakkal közel azonos mértékben emelkedtek a tejtermékek esetében, ugyanakkor a sertéshús fogyasztói árak növekedése teljesen ellentétesen alakult a termelői fázis árának csökkenéséhez képest. A kiskereskedelmi láncok erőfölényének mérséklődését a termelői és feldolgozó fázisokban kialakult keresleti hatás eredményezte, ezzel szemben a túlkínálatos termelői és feldolgozó fázisokban (pl. sertéshús) az üzletláncok erőfölénye teljes mértékben érvényre juthatott.

1. Gabona

Az összefoglalásban említett keresleti oldal változása szembeötlő a **gabonafélék és olajos növények** körében. Az uniós és a világgpiaci árakat egyértelműen a keresleti oldal változása, a gabona-alapanyag új felhasználási módja növelte meg, ami a hazai termékek iránti külpiaci keresletet, és ezzel a belföldi árakat is felfelé húzta.

1.1. Világ- és európai piaci tendenciák

A **világ búzatermelése** 593 millió tonnáról 603 millió tonnára nőtt 2007-ben. Ausztráliában annak ellenére, hogy 2007-ben az előző évhez képest 3 millió tonnával bővült a termelés, továbbra is jelentős volt a terméskiesés (2005-ben 25, 2006-ban 9, 2007-ben 12 millió tonna búza termett). Kanadában 5 millió tonnával maradt el, az USA-ban 7, a FÁK tagállamokban 6, Indiában 5, Kínában 2 millió tonnával nőtt a búzatermelés az előző évhez képest. A **világ búzafelhasználása** az előző évi 616 millió tonnával megegyező volt. Az elmúlt 30 év legalacsonyabb zárókészlete, 110 millió tonna 2007-ben alakult ki.

Az **Unió búzatermelése** 5 millió tonnával csökkent 2006-hoz képest. Ezen belül az EU-15-ben 2-3 millió tonnás, az EU-12-ben pedig 100 ezer tonnás gyengülést könyvelhetünk el 2007-ben. Magyarországon és az újonnan csatlakozott (Románia, Bulgária) két országban 400 ezer, illetve 1-1,3 millió tonnával esett a búzatermelés.

A **világ 2007. évi kukoricatermelése** (766 millió t) 60-63 millió tonnával haladta meg az előző évi termelést. Az USA és Dél-Afrika termelése 24-36%-kal bővült. A dél-amerikai államokban, valamint Kínában és a FÁK tagállamokban az előző évhez hasonló mennyiségű kukorica termett.

A **kukorica felhasználása** 52 millió tonnával bővült a 2006. évi 720 millió tonnás felhasználáshoz képest a **világon**, amit a bioüzemanyag-előállítás emelkedése, a takarmány-, élelmiszer- és ipari célú felhasználás növekedése generált. Legerőteljesebben az USA felhasználása emelkedett, 36 millió tonnával. A kukorica zárókészlete az elmúlt 30 év átlagától 30%-kal maradt el világviszonylatban. (A 101 millió tonnás készlet a 80-as évek szintjének felel meg, amikor is a hozamok 42%-kal maradtak el a jelenlegi 4,7-4,9 t/ha-os átlagtól).

A búza- és kukoricakészletek alacsony szintje és a folyamatosan emelkedő takarmány-, ipari- és humán célú kereslet magas árakat valószínűsít, ugyanakkor a tervezett nagyobb vetésterület, és az időjárás alakulásával összefüggő jó vagy gyengébb termés a 2008. évi árak alakulását lefelé és felfelé is mozdíthatja.

1.2. Hazai piaci tendenciák

1.2.1. Kínálat

Magyarországon 9,628 millió tonna gabonát takarítottak be 2007-ben. A búza és árpa vetésterülete 5-10%-kal nőtt, a kukoricáé 8%-kal csökkent 2006-hoz képest. Búzából 3,988 millió tonna, árpából 1,041 millió tonna termett, összesen 422 ezer tonnával kevesebb, mint 2006-ban. (A búza és árpa hozama valamelyest alacsonyabb lett az előző évhez képest.) A kukoricatermelés több mint 4 millió tonnával maradt el 2007-ben az előző évi 8,282 millió tonnás terméstől.

A malomipari termékek termelése, amelybe a KSH besorolása alapján a keményítő termelése is beletartozik, 2007-ben több mint 50%-kal csökkent 2000-hez képest a KSH adatai szerint (1. melléklet). A Gabonaszövetségtől származó információ alapján a liszttermelés csökkenése ebben az időszakban mintegy 30%-ra tehető.

1.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés

A **búza és kukorica** 2007. évi felvásárlása 26, illetve 36%-kal elmaradt a 2006. évhez képest, és még ennél is nagyobb mértékben a 2004-2006, illetve a 2001-2003 évek átlagától. A felvásárlás nagyságát több tényező befolyásolja, elsősorban az adott időszak termése, az intervenció ténye és az intervencióra kerülő termés nagysága. A csatlakozás előtti és utáni három év átlagában lényegében a felvásárolt mennyiség csaknem megegyezett, mert a csatlakozás utáni évek (2004-2006) nagyobb gabonatermésének egy részét az intervenció szívta fel.

• Intervenció

Az előző két év nagy mennyiségű intervenció felajánlásának köszönhetően (2006/2007. gazdasági év intervenció nyitókészlete: 6977 millió t) 2007-ben a meglévő készletek értékesítése kapott hangsúlyt, amit nem csak az adott év gyenge gabonakínálata, hanem a környező és uniós tagállamok erős kereslete is indokolt. Magyarország 2341 millió tonna gabona intervenció készlettel indította 2007. július 1-én a 2007/2008. gazdasági évet a brüsszeli hivatalos jelentés szerint, és 2008. január 27-én már csak 340 ezer tonna gabona maradt a hazai intervenció raktárakban. A készlet-értékesítés az egységes piac áremelkedését csak csekély mértékben mérsékelte.

• Takarmány-felhasználás

Az állatlétszám további lassú csökkenése a takarmány-felhasználás esésével is járt 2007-ben. Az állatlétszám változását figyelembe vevő takarmányfogyasztás kalkulációja szerint a szarvasmarha és a tyúkfélék abrakfogyasztása mérsékelten (1-9%-kal) emelkedett, a sertés és juh fogyasztása 4-7%-kal csökkent.

Az EU-27-ben az ipari takarmánykeverékek termelése mérsékelten emelkedett 2007-ben az előző évhez képest. A sertés takarmánykeverékek 3-, a baromfi és szarvasmarha takarmánykeverékek termelése mintegy 1%-kal bővült. Magyarországon 1-12%-os termelésesés következett be a sertés, baromfi és szarvasmarha takarmánykeverékek előállításban, ami a csatlakozás évéhez viszonyítva 5-15%-os csökkenést jelent. (Forrás: FEFAC, 2007. december).

• Külpiaci értékesítés

1,43 millió tonna búza és 4,88 millió tonna kukorica került exportra 2007-ben. Kukoricából a kivitelünk kétszeresére nőtt, búzából mintegy 30%-kal csökkent az előző év ugyanezen időszakához képest (2. melléklet).

A kukorica jelentős exportja a korábbi évek rekord kínálatával és az ebből adódó készletekkel függ össze. Mindkét termék esetében exportár-emelkedés figyelhető meg 2007-ben (1. ábra). Az emelkedés hátterében a gyengébb hazai és uniós termés és az erősödő kereslet áll. További árnövelő tényezőként említhetjük meg, hogy a 2007. évi szállítások, ellentétben a korábbi évekkal mintegy 60%-ban a környező országokba irányultak, ami az alacsonyabb szállítási költség mellett magasabb határparitások árát eredményezett. A közeli országok közül a búza- és kukorica-kivitel Romániába, Olaszországba, Ausztriába emelkedett, de nőtt a németországi, hollandiai, görögországi kivitel is.

1. ábra

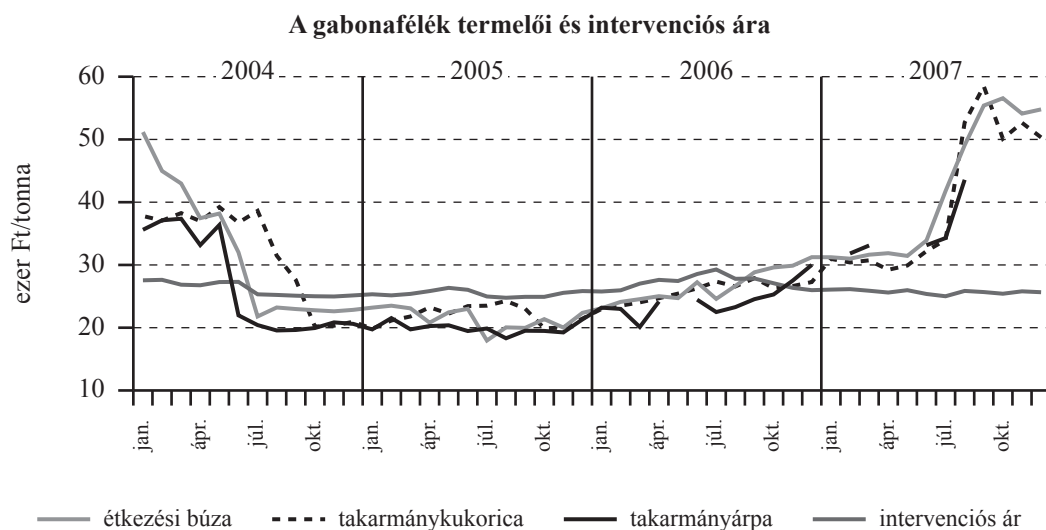
Forrás: KSH

1.3. A piaci árak tendenciája

• A gabonafélék árai

Magyarországon a **gabonafélék termelői ára** 2007-ben már év elejétől, kisebb-nagyobb megszakításokkal fokozatosan emelkedett (2. ábra). Az áremelkedést a szokásosnál gyengébb hazai kínálat és az uniós országok kereslete generálta.

2. ábra

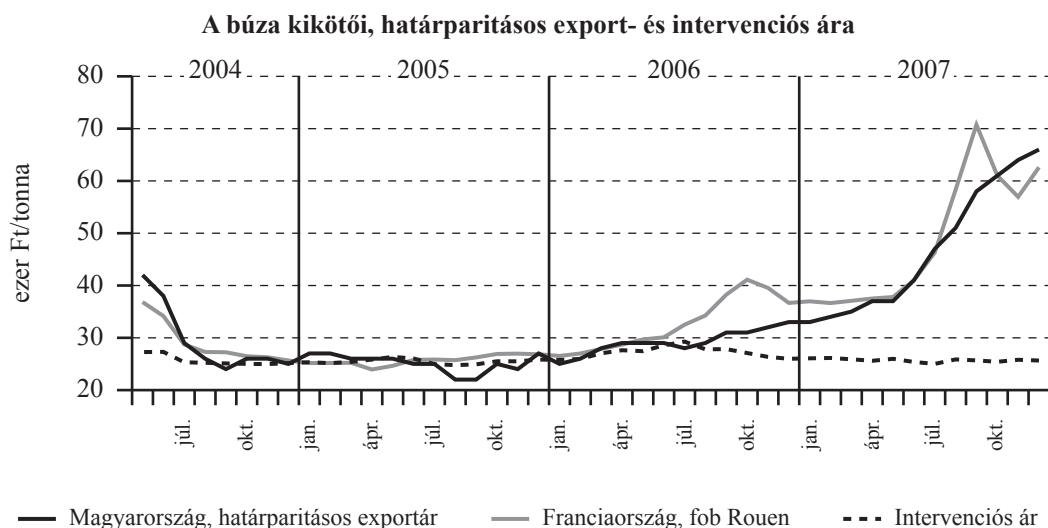

Forrás: AKI, PÁIR

Az étkezési búza átlagára 2007-ben mintegy 15 ezer Ft-tal, a takarmánykukoricáé 17 ezer Ft-tal, a takarmányárpáé tonnánként mintegy 10 ezer Ft-tal volt magasabb a 2006. év termelői átlagáránál (3. melléklet). Az étkezési és takarmánybúza, a kukorica és az árpa 2007. évi termelői ára a csatlakozás előtti három év (2001-2003) átlagárát mintegy 68, 98, 88 és 38%-kal, a csatlakozás utáni éveket (2004-2006) 85, 109, 88 és 60%-kal haladta meg. A csatlakozás előtti három év átlagos termése, illetve a 2007. évi búzatermés alig tér el egymástól, a kukorica esetében azonban a korábbi időszakhoz képest lényegesen alacsonyabb volt. A 2001-2003. és a 2007. évi árak közötti különbség búzánál az egységes piacon elérhető magasabb belső árral, illetve a kereslet növekedésével függ össze, kukoricánál viszont még a gyengébb kínálat is fokozta az árnövekedést. A gabonák 2007. évi árnövekedését 2004-2006-hoz képest az említett tényezőkön kívül minden termék esetében meghatározta az alacsonyabb kínálat.

A gabonafélék termelői ára 2007-ben a betakarítás után egyre nagyobb mértékben haladta meg az intervenciós árszintet (2. ábra), csakúgy, mint a gabonák francia kikötői fob és hazai határparitásos exportára is (3-4. ábra).

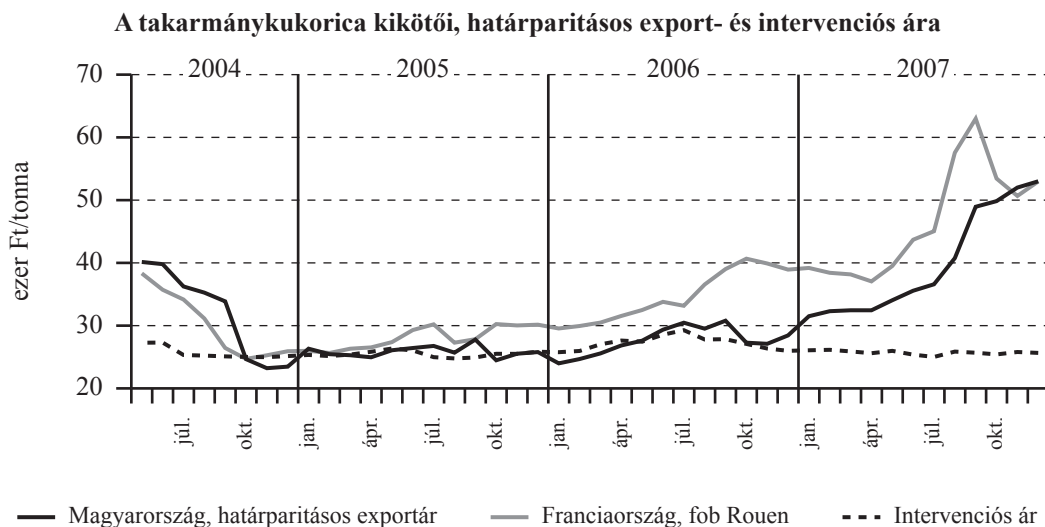
3. ábra

Forrás: HGCA

Az árak növekedése a búza esetében inkább a világpiaci kínálat stagnálásával és a készletek kimerülésével magyarázható, a kukorica esetében a kínálat ezzel szemben a 2007/2008. gazdasági évben növekedett, de a felhasználása iránti igény ennél nagyobb mértékű emelkedése okozta az áremelkedést.

A kukorica francia fob és hazai határparitásos exportára 2007 októberétől közelített egymáshoz, és a korábbi 5-10 ezer Ft-os árkülönbség megszűnt (4. ábra). A magyarországi kukoricaárak felfutását mérsékelte a teljes intervenciós készlet felszabadításának lehetősége. A francia és a hazai ár közötti különbség kukorica esetén azzal is magyarázható, hogy bár a bioetanol-előállítók számának növekedésével az egységes piacon megnőtt a kereslet a kukorica iránt, a hazai termény ára a nagyobb szállítási távolságok miatt valamivel alacsonyabban alakult a bioetanol-termelő üzemekhez közelebb fekvő régiókban termelt, valamint az olcsóbb tengeri szállítási lehetőséggel rendelkező francia kukorica árához képest. A francia kukoricaárakat az importvám november végétől való eltörlése, valamint a vártnál jobb kínálat csökkentette.

Forrás: HGCA

A világpiacon a gabonafélék árát a 2007/2008. gazdasági évben az időjárás hatására kialakult regionális különbségek a termelésben és a bioüzemanyag iránti kereslet erősödése, továbbá az egyéb takarmányok (szója, napraforgó stb.) kereslet-kínálatának alakulása formálta. Az előző évinél nagyobb világpiaci gabonakínálat, erős kereslettel, szűkülő készletekkel és bővülő kukoricafogyasztással találkozott.

A jövőben a déli féltekén zajló betakarítás, későbbiekben a 2008/2009. évi kínálatot meghatározó vetésterületek alakulása befolyásolja a piacot. Az USA-ban a kukorica 2008. évi vetésterülete 6 millió hektárral esik vissza a szója javára. Magyarországon viszont a kalászos gabonák vetésterületének növekedése várható az előrejelzések szerint. A gabonafélék ára a határidős jegyzések alapján feltehetően magas szinten stabilizálódik a következő betakarításig.

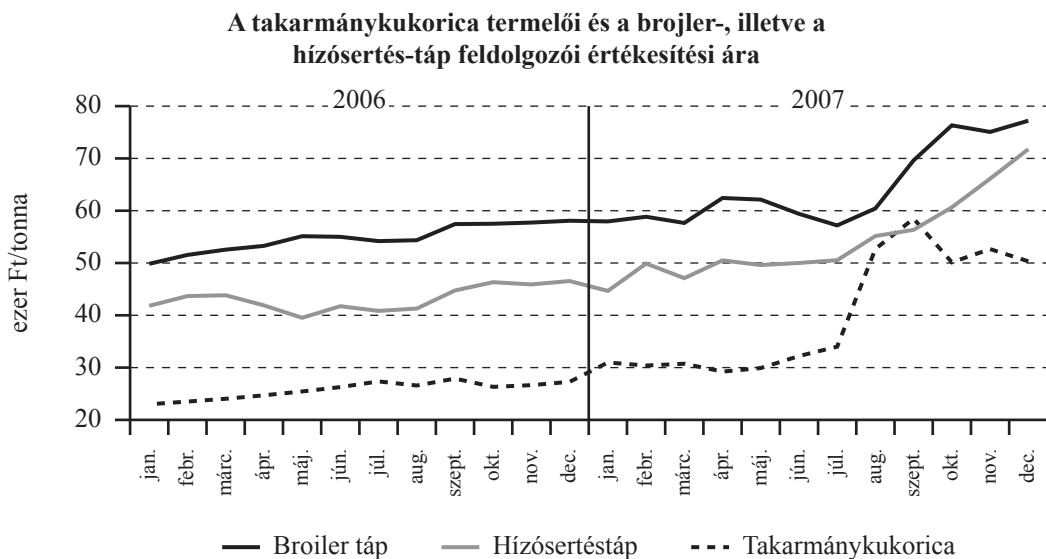
• Takarmánytápok

A kukorica termelői árának jelentős emelkedése a takarmánytápok árába is beépült 2007-ben. A kukorica 2007. évi termelői átlagára 65%-ot nöött a 2006. évi átlagárhoz képest, a brojler- és hízósertés-táp feldolgozói értékesítési átlagára 17-25%-kal emelkedett. A takarmánykukorica augusztusban kezdődő emelkedését a tápárak 1-2 hónapos késéssel követték (5. ábra).

• A lisztek feldolgozói értékesítési ára

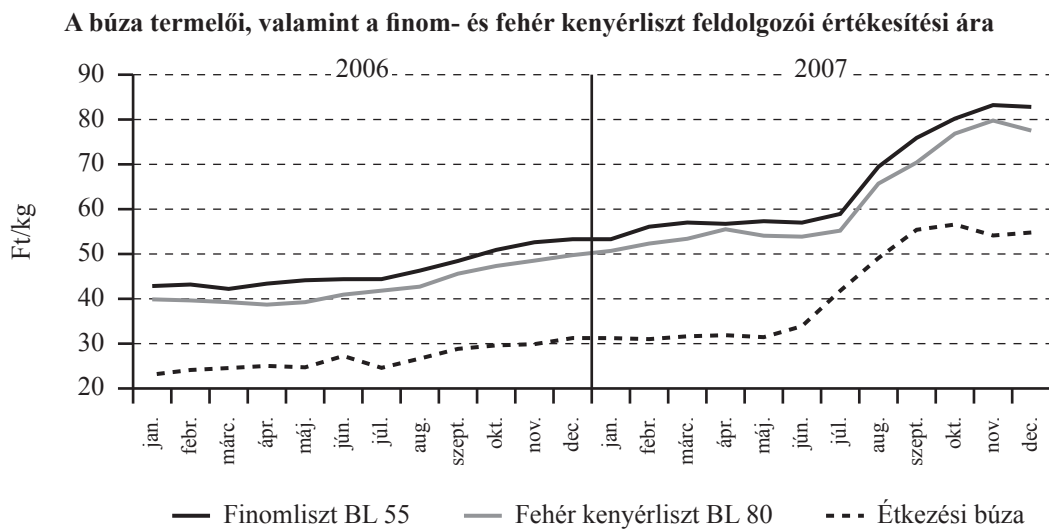
Az étkezési búza termelői árának fokozatos emelkedése a lisztek feldolgozói értékesítési árában is erőteljes emelkedést okozott 2007-ben (6. ábra). A búza árának 2007 júniusában kezdődő erőteljes növekedését a lisztek feldolgozói értékesítési ára augusztustól kezdődően követte. Az alapanyag 2007. évi átlagára 62%-kal, a lisztek feldolgozói értékesítési ára ugyanebben az időszakban 30 és 60% között nöött (3. melléklet). Az étkezési búza áremelkedése legnagyobb mértékben a lisztek termelésében legnagyobb arányt kitevő finomlisztek árában okozott növekedést (csaknem 60%-kal). A csatlakozással a lisztek árában is emelkedés figyelhető meg (a 2004-2006. évi átlagár magasabb a 2001-2003. évek átlagánál), ami elsősorban az uniós árakhoz való felzárkózásnak tudható be, ugyanakkor a 2007. évi magasabb ár a gabonapiac változásával függ össze.

5. ábra

Forrás: AKI, PÁIR

6. ábra

Forrás: AKI, PÁIR

2. Olajnövények

2.1. Világ- és európai piaci tendenciák

A **növényi olajok kínálatának** csökkenése és keresletének növekedése a világpiacon egyaránt az ásványolaj magas árával függ össze. Az olajos magvak termelésének emelkedése a világon megtorpant 2007-ben, mert a bioetanol megugró kereslete növelte az előállításához szükséges gabonafélék vetésterületét, ami az olajnövények vetésterületének és kínálatának visszaszorulását eredményezte. Ugyanakkor az olajnövények iránti kereslet is igen erős, a másik folyékony bioüzemanyag, a biodízel-termelés felfutása miatt, aminek hatására az olajos mag- és növényolaj-készletek jelentősen csökkentek, az árak pedig – a növényi olajok kínálati és keresleti oldalának ellentétes irányú változásával – jelentősen nőttek. Az olajos magvak kínálatának csökkenéséhez hozzájárult az északi félteke, elsősorban Európa gyenge olajos mag termése is. (A világ olajos mag termése 406,4 millió t-ről 382 millió t-ra csökkent a 2007/2008-as gazdasági évben, miközben a fogyasztás 394 millió t-ről 406 millió t-ra növekedett, tehát a fogyasztási igény a rendelkezésre álló kínálatot meghaladta.)

A **repce** termésmennyisége úgy Európában, mint a világon növekedett. Mivel azonban a többi olajos magból mutakozó gyenge kínálat a repce piacára terelte a felhasználókat, a fogyasztás még a kínálatnál is jobban nőtt a **világon**, és meghaladta a 46,7-ről 49,3 millió tonnára emelkedő repcetermést. Közben a készlet is tovább csökkent 1 millió tonnával. Az **EU** repcemérlege hasonlóan alakult a világ olajos mag mérlegéhez: a termelés 15,96-ról 18,18 millió tonnára növekedett, de a 16,71 millió tonnáról 18,76 millió tonnára növekvő repcemag-feldolgozás még félmillió tonnás magimport mellett is tovább csökkentette az uniós repcemag-készletet.

Jelentős hozamcsökkenés következett be a **napraforgó** fő termesztési körzetében, a fekete-tengeri térségben, a 3 millió tonnás termés kiesés hatására 2007-ben 27 millió tonna napraforgó termett.

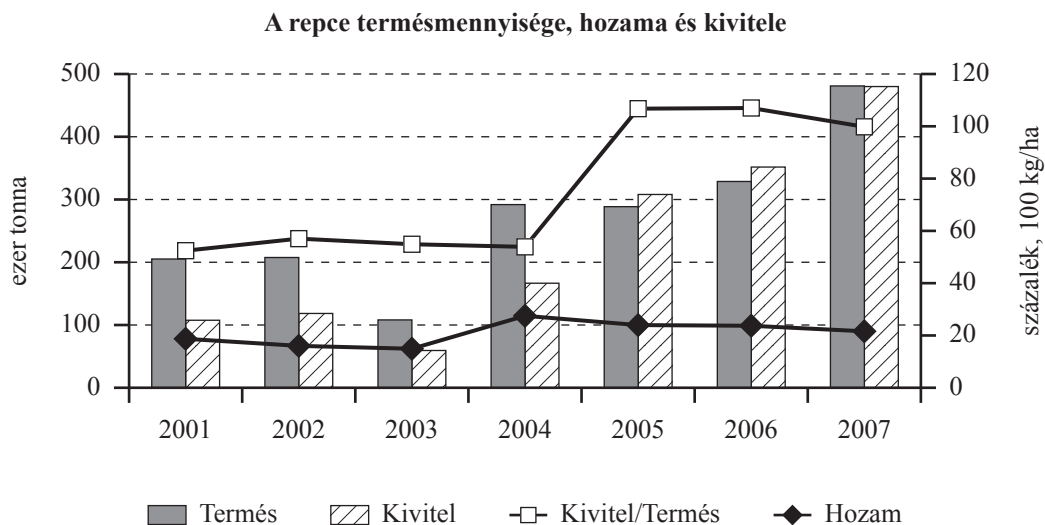
2.2. Hazai piaci tendenciák

2.2.1. Kínálat

A **repce** vetésterületének növekedésével jelentősen emelkedett a repce termésmennyisége. A kissé csökkenő hozamok ellenére 480 ezer tonnás – Magyarországon még soha nem látott – termést takarítottak be, azzal együtt, hogy az ország északkeleti részében jelentős viharkárok felezték meg a terméshozamokat (7. ábra). A májustól kezdődő aszályos időszakot jobban megsínylette a **napraforgó**, itt azonos vetésterület mellett több mint 150 ezer tonnával, 1,04 millió tonnára csökkent a betakarított termés (8. ábra). Ez ugyan jobb volt a várakozásoknál, de még így is jelentős hozamcsökkenés következett be főleg a közép-magyarországi régióban.

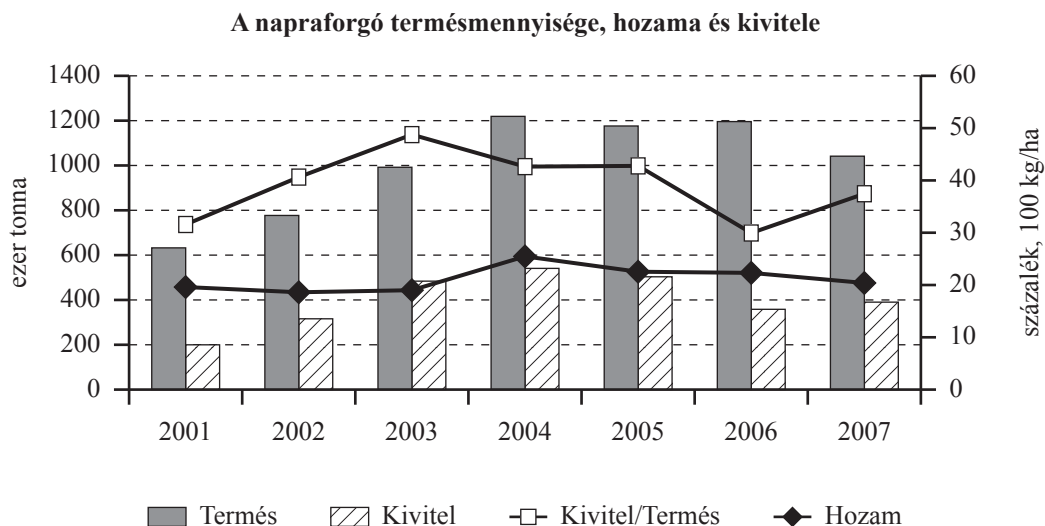
A hazai gabonahiánynak köszönhetően tovább nőtt a szójaliszt-behozatal. A szójadara importja év végéig meghaladta a 800 ezer tonnát, ezzel elérve a 2003-as nagy aszály idején megfigyelhető behozatal szintjét (4. melléklet). Megváltoztak a szójabehozatal útvonalai is, korábban a brazil szója – holland és román kikötőkön keresztül – folyami úton érkezett hazánkba, 2007-ben azonban a román helyett egyre inkább szlovén kikötőkből érkezik a szójaliszt.

7. ábra

Forrás: KSH, FVM, AKI becslés (2006)

8. ábra

Forrás: KSH, FVM, AKI becslés (2006)

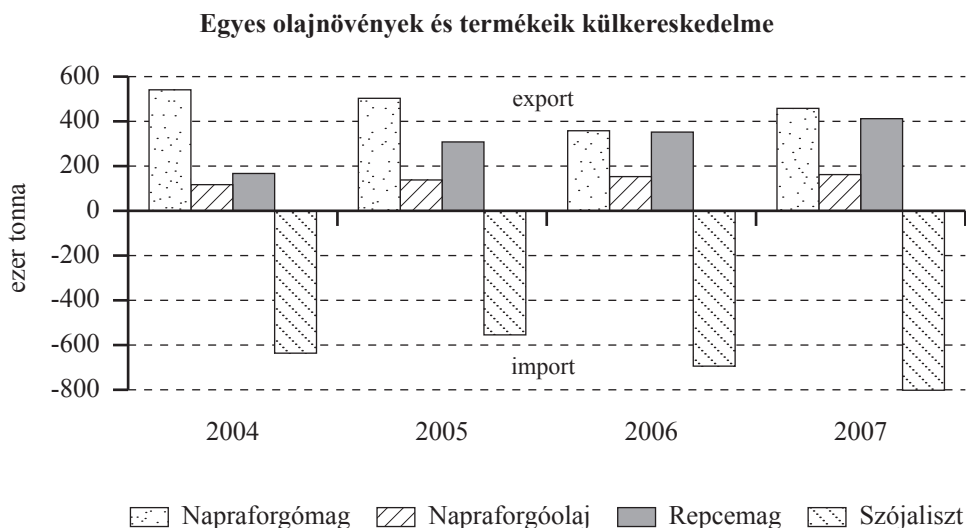
2.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés

• Olajos magvak

2007-ben tovább folytatódtak a már 2006-ban megfigyelhető tendenciák: a **repce** közel teljes mennyisége exportra került. A bel- és külpiaci értékesítés arányában a 2008-as év hozhat fordulót, amikor már felvásárlóként jelentkeznek néhány hazai biodízelgyártó a belföldi piacon. Az export továbbra is elsősorban Németországba és Ausztriába irányult. (A repcemag felvásárlása 2007-ben

a PÁIR adatai szerint duplájára nőtt az előző évhez képest (5. melléklet), ami a belföldi termelés növekedésével függ össze.) A **napraforgó** 2007. évi alacsonyabb termelése következtében hazai felvásárlása mintegy 15%-kal esett vissza. Tovább növekedett azonban a hazai olajsajtolás aránya, így egyre több napraforgót dolgoznak fel a hazai üzemekben, és tovább növekedett a napraforgóolaj kivitele is. A tendencia várhatóan a jövőben is folytatódik, bár a magas nyersanyagár, a feldolgozók felvásárlásait valamelyest mérsékelheti. A napraforgómag-export iránya szintén nem változott, a kivitel nagy része Hollandiába és Olaszországba ment.

9. ábra

Forrás: KSH

• Növényi olajok

A napraforgóolaj kivitelében befejeződött a már korábban is megfigyelhető piaci átrendeződés, a hazai olajexport közel 80%-ban az EU-ba (40%-ban Németországba) irányult 2007-ben, 18%-ot pedig a nyugat-balkáni export tett ki. Nőtt a margarin behozatala, ami elsősorban az Unilever-kapacitás 2006. évi kiesésének tulajdonítható. Mivel az Unilever csehországi gyára végzi a közép-európai ellátást, ezért a hazai margarinimport fele innen érkezik.

2.3. A piaci árak tendenciája

A kínálatot meghaladó kereslet a legfontosabb olajos mag, a **szója** világpiaci árát 2006 nyár közepétől 200 dollárról 440 dollárra emelte egy év alatt. 2007 januárjától december végéig mintegy 80%-os az árfejlődés. Hasonló ártendencia jellemző a többi olajos mag és növényi olaj körében is. Az olajos **darák** ára 2007. januártól decemberig 210 USD/t-ról 370 USD/t-ra nőtt annak ellenére, hogy a darák hiányát a bioetanol-gyártás melléktermékeként keletkező fehérjedús takarmány-alapanyagok enyhítették. Ugyanakkor az év második felében fellépő gabonahiány hatására egy év alatt a darák árában is (dollárban) mintegy 70%-os növekedés figyelhető meg.

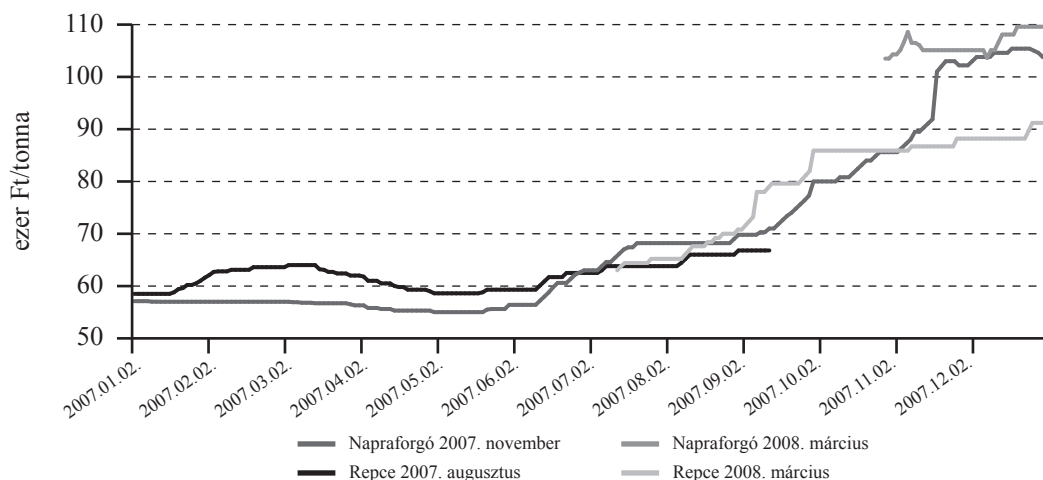
Annak ellenére, hogy a **repce** kínálata nőtt, ára is drasztikusan emelkedett, mert az uniós biodízel program felfutásával a repce piacon a szokásosnál több felhasználó jelent meg a többi olajos

mag gyengébb kínálata miatt. **Nyugat-Európában** 2007 márciusától – a vártnál gyengébb hozamok miatt – folyamatosan növekedtek a repceárak, egy év alatt több mint 50%-kal (275 euró/t-ról 430 euró/t-ra), ami a repceolaj árában is megmutatkozott. A **napraforgó** ára a repceéhez képest a gyenge termés miatt gyorsabban nőtt, gyakorlatilag a 2006. évi árak duplájára (240 euró/t-ról 490 euró/t-ra). A **napraforgóolaj** ára 85%-kal emelkedett (550 euró/t-ról 1020 euró/t-ra), mert a fő magexportőr országokban (Ukrajna, Oroszország) exportvámot vezettek be a helyi szükségletek biztosítása érdekében.

Magyarországon 2007-ben ismét jelentősen változott a két legfontosabb hazai olajnövény (napraforgó és repce) áráránya. Míg 2005-ben és a korábbi években a napraforgó ára magasabb volt a repcéénél, addig 2006-ban a biodízel-program felfutása miatt a repceárak haladták meg a napraforgómag árát. 2007 második felétől egyre jobban megmutatkozott a napraforgó hiánya, ami először csupán 4-5, később azonban 20 ezer Ft-os különbséget eredményezett a két termék árában, a napraforgómag javára a repcemaggal szemben (10. ábra, 6. melléklet).

10. ábra

A napraforgó- és a repcemag határidős árai

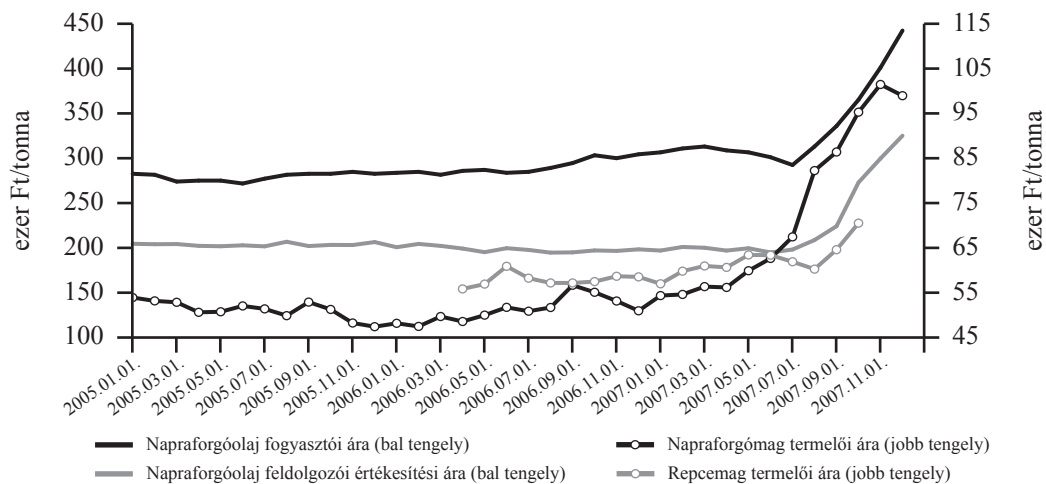
Forrás: BÉT Áruszekció

A nyersanyagok árának emelkedéséből jelentősen eltérő módon profitáltak a termelők. A repcehiány csak a termés zömének learatása után lendítette magasba a repce árát az uniós piacon, amikor az uniós viszonylatban legkorábban betakarított magyar terményt a gazdák már 60-62 ezer forintért eladták. (A repcemag szinte teljes mennyiségét 2007-ben is exportálták, elsősorban Ausztriába és Németországba.) A napraforgómag ára viszont már a betakarítás előtt 80 ezer forint fölött állt, így a hazai termelők jóval magasabb áron értékesíthették ezt a terményt, mint a repcét (6. melléklet).

A **feldolgozott termékek** piacán a napraforgómag áremelkedése csak augusztusban jelent meg. Év végére a napraforgómag hazai ára 82%-kal nőtt januárhoz képest, a napraforgóolaj értékesítési ára pedig 65%-os növekedéssel elérte a nyugat-európai árszínvonalat (1000 euró/t feletti árral). A napraforgómag 2007. évi termelői ára 65- az ömlesztett nyers és palackozott finomított napraforgóolaj 2007. évi feldolgozó értékesítési ára 7- és 15%-kal haladta meg a 2006. évi azonos tartalmú árakat (6. melléklet). A fogyasztói árak – amelyek késve követték az áremelkedést –, hasonló ütemben nőttek, így év végére az étolaj fogyasztói ára 380-400 Ft/l között alakult (11. ábra).

11. ábra

**A napraforgó- és repcemag termelői, a finomított napraforgóolaj
feldolgozói értékesítési és fogyasztói ára**

Forrás: KSH, AKI, PÁIR

2008 első felében továbbra is magas hazai napraforgó- és repceárak várhatóak az európai tendenciáknak megfelelően, akárcsak a belőlük készült olajok feldolgozói értékesítési ára esetében is. Az év második felétől az uniós és világtermés függvényében mozdulhatnak el az árak, amelyek jelentős esésére csak rekordtermés esetén lehet számítani. Ez azonban nem valószínű annak fényében, hogy a búzahiány hatására Nyugat-Európában várhatóan kisebb lesz a repce vetésterülete, és továbbra is világszerte magas marad mind a bioetanol, mind a biodízel iránti igény.

3. Cukor

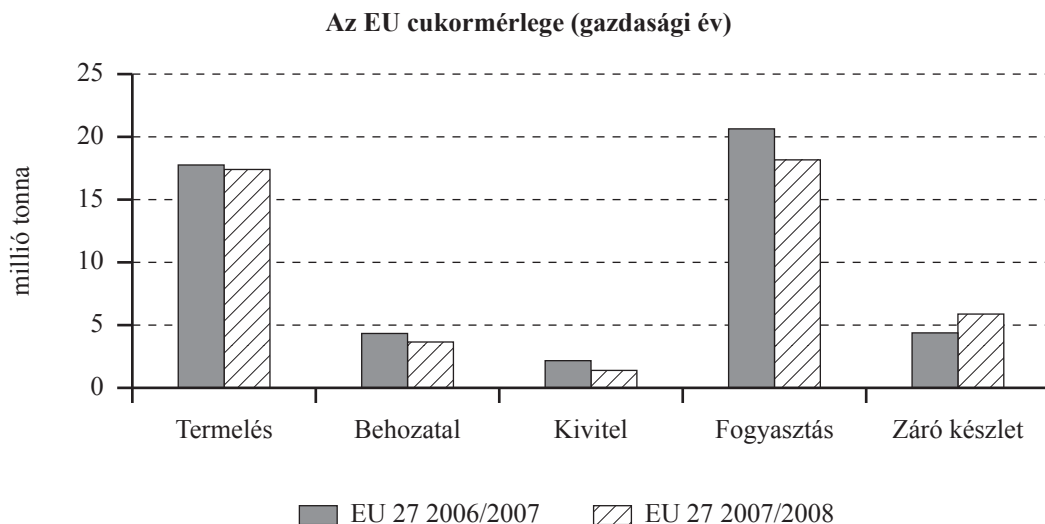
3.1. Világ- és európai piaci tendenciák

A **világ cukortermelése** 2007-ben tovább növekedett (152 millió t-ról 166 millió t-ra). A cukortermelés főleg Indiában és Brazíliában növekedett, messze meghaladva a fogyasztást. Ezért folytatódott a készletek növekedése is.

A 2007-es év első felében megállt a kvóták cukorreformhoz illeszkedő visszaadása az EU-ban, a várt 6 millió tonna helyett 2007 elejére csupán 2,18 millió tonna cukorkvótát adtak vissza a tagállamok. Az év első felében még gyenge cukorhiány volt jellemző az európai piacra, ezért az intervenció készlet 1,8 millió tonnáról 600 ezer tonnára csökkent. Az egyensúly megtartása érdekében az EU még a répvetések előtt arányosan 2 millió tonnával csökkentette a tagállamok cukorkvótáit. Ez az intézkedés azonban csak arra volt elegendő, hogy mérsékelje a cukorkínálat növekedését, mert a kedvező nyugat-európai időjárásnak köszönhetően a 2006. évinél magasabb terméshozamokat értek el, és a termelés gyakorlatilag az előző évi szinten alakult (12. ábra).

Az uniós cukorreform meggyorsítására az EU október végén elfogadta a kvóta visszaadására vonatkozó szabályozás megváltoztatását, ami szerint már a termelők is kezdeményezhetik a kvóta visszaadását, de a termelői részesedés a kvóta visszaadásáért járó támogatásból nem lehet nagyobb 10%-nál. 2007 végére közel 2 millió tonna cukorkvótát ajánlottak fel az uniós termelők, és 2008 március végéig akár a 3 millió tonnát is elérheti a gyártók felajánlása.

12. ábra

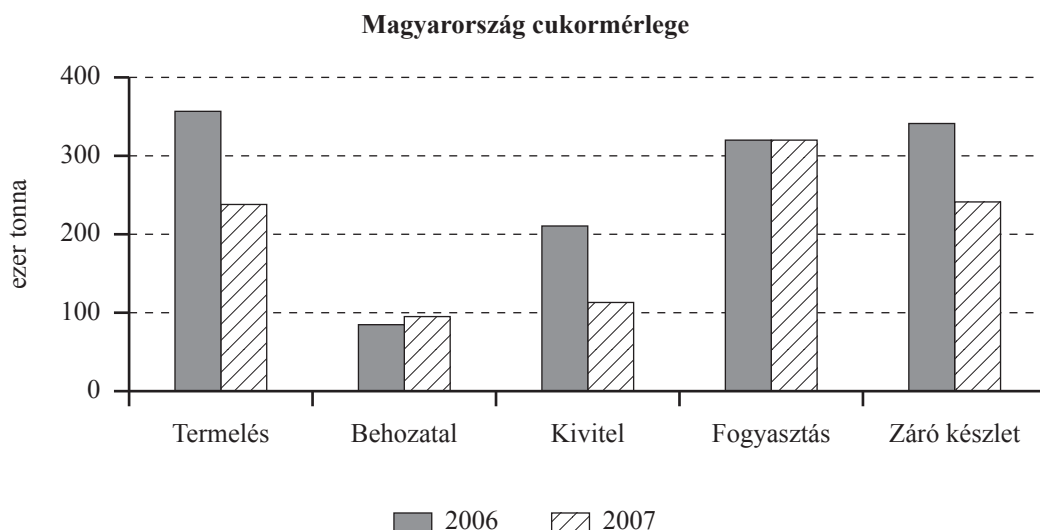
Forrás: USDA ERS, F.O. Licht

3.2. Hazai piaci tendenciák

3.2.1. Kínálat

Magyarországon csökkent a cukorrépa-termelés 2007-ben, ami a kabai gyár bezárásának és a kötelező uniós kvótacsökkenésnek az eredménye. A répa vetésterülete 2007-ben 40 ezer ha volt, de a kedvezőtlen időjárás miatt a répa termésátlaga 18%-kal csökkent (51 t/ha-ról 42 t/ha-ra). A 2007-ben várható cukormennyiség ezzel a 2006. évi 67%-ára, 240 ezer tonnára tehető. A 2006. évi termés és bőséges készletek kényelmesen fedezték nem csak a 2007. évi fogyasztást, de az exportot is (13. ábra). Az uniós cukorpiacon, az év elején kialakult enyhe hiány a hazai cukorpiacon is éreztette hatását: a 2006. évi 142 ezer tonnás intervenciós cukorkészlet további 41 ezer tonnával csökkenve 2007 végén 105 ezer tonnára esett (2006-ban 232 ezer t-ról az intervenciós cukorkészlet 142 ezer t-ra csökkent). A hazai cukorkészletek 2007. évi lassabb fogyásának oka a növekvő uniós import, amely elsősorban Németországból érkezett, a korábbi EU-10-es behozattal szemben. Továbbra is jelentős a Horvátországból történő import. Mivel 2007-ben már jóval kisebb répa-termést takarítottak be, mint 2006-ban, 2008-ban jelentősen növekvő importra lehet számítani (13. ábra). A petőházi, a szerencsi és szolnoki cukorgyárak bezárásával 2008-ban újabb 200 ezer tonnával csökken a hazai cukorkvóta.

13. ábra

Forrás: KSH és AKI adatok alapján saját becslés

3.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés

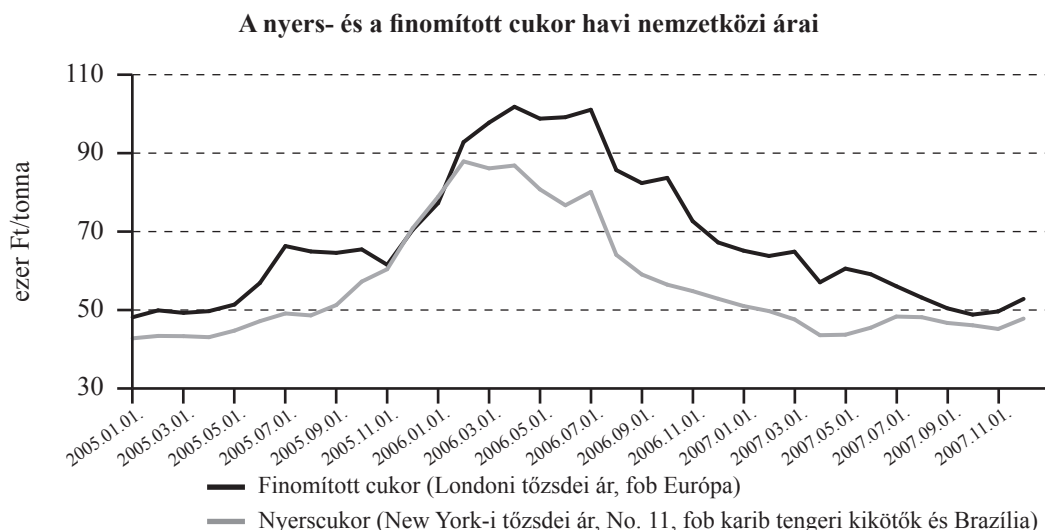
Magyarországon a 2006-ban termelt cukor mennyisége nagyjából megegyezett a 2007. évi fogyasztással, ezért a kiviteli kényszer alábbhagyott, de csökkentek a kiviteli lehetőségek is az uniós exportpiacok beszűkítése miatt (WTO elrendelés). A hazai exportirányokban 2004 óta csökken a harmadik országok felé irányuló értékesítés. A hazai exportban megnőtt az EU-12 jelentősége, különösen az importra szoruló, 2007-ben csatlakozott Romániáé, míg a cukorfelesleggel küzdő nyugati és déli tagállamoké megszűnt. A kivitel ellenére a hazai piac 2007 második felében túlkínálatossá vált, a hazai cukorkészlet aránya az uniós intervenciós készleten belül 11%-ról 16%-ra nőtt.

3.3. A piaci árak tendenciája

A cukor termelésének növekedése a világpiaci ár folyamatos csökkenését okozta. 2008-ban viszont megáll az áresés, ami a bioetanol iránti igény fokozódásával függ össze. Várhatóan tovább nő a cukortermelés, a kereslet növekedése azonban már megállítja a készletek növekedését. E mellett egyre jobban zsugorodik a fehér- és nyerscukor közötti árkülönbözet, ami az EU cukorreformjával összefüggő nádcukorra alapozott cukorfinomítók építésével magyarázható (14. ábra).

Magyarországon a cukorárak alakulását nem a hazai piaci folyamatok, hanem az uniós piaci hatások határozták meg, így annak ellenére, hogy 2007-ben a hazai cukorgyártás jelentősen csökkent, az árak is folyamatosan estek. Az uniós cukorpiaci reform hatására csökkenő euróban kifejezett ár, forintban még jobban csökkent, mivel a forint 2006-ról 2007-re jelentősen erősödött az euróhoz képest. Ugyanakkor 2007-ben a kedvezőtlen időjárás miatt a répa cukorfoka is romlott, ezért az alacsonyabb kínálat mellett a hazai cukorrépa-árak is jelentősen, több mint 20%-kal estek (8900 Ft/t-ról 6900 Ft/t-ra). A hazai termelők zöme veszteséggel zárta az évet.

14. ábra

Forrás: USDA ERS

A megmaradó termelők számára a 2008-as év várhatóan emelkedést hoz a répa árában, amit az 50%-os termeléseszköcsökkenés után járó 6-7 euró/t-ás támogatás tesz lehetővé a hazai termelőknek. Ennek ellenére már nem beszélhetünk a cukorrépa kiugró jövedelmezőségéről, mert a gabonafélék és olajos magvak egyre komolyabb versenyt jelentenek a répa számára. A megmaradó kaposvári gyár könnyen a minimálár feletti átvételi árakra kényszerülhet a nyersanyagellátása biztosítása érdekében.

4. Sertéshús

A különféle állati termékek kínálatát a közelmúltban betegségek, valamint az időjárással összefüggő takarmányhelyzet alakította. Ezzel szemben – elsősorban a fejlődő országok magasabb értékű húsok iránt növekvő igényével – bővülő kereslet áll, ami a kínálat felfutásáig árnövekedést eredményezhet és segíthet a növekvő takarmányköltségek elviselésében. A kínálat alakulását a takarmányköltségek hatására emelkedő állati termékek árszintje és az ezzel szemben álló fizetőképese kereslet megfelelése határozza meg.

4.1. Világ- és európai piaci tendenciák

A világ sertéshús-termelése és -fogyasztása 2007-ben csökkent, a kieső sertéshús-fogyasztás egy részét baromfi hússal pótolták, amelyet a baromfi hús-termelés bővülése lehetővé tett.

Az USDA adatai szerint a világ **sertéshús-termelése** 94,7 millió tonna volt 2007-ben, 4%-kal csökkent az előző évhez képest. A csökkenés elsősorban abból adódott, hogy a világtermelés felét kitevő Kínában a magas takarmányárak, és egy vírusfertőzések miatt történő állatszelejtezések a termelés csaknem 10%-os visszaesését okozták. Ezzel szemben a világ második legnagyobb sertéshús termelőjének számító EU-ban 2%-kal nőtt a termelés. Az **Unió** sertéspiacán 2007-ben túlkínálat alakult ki, mivel a harmadik országokba irányuló kivitel csaknem 200 ezer tonnával csökkent. A kínálat levezetését és a piaci folyamatok stabilizálását szolgálta a sertéshús magánraktározásához nyújtott támogatás, majd az export-visszatérítés alkalmazása. Paradox helyzethez vezetett, hogy az uniós piacon jelentkező túlkínálat ellenére az USA növelte az EU-ba irányuló sertéshús szállításokat, melyet a dollár euróval szembeni gyengése és a kvóta adminisztrációjának egyszerűsítése tett lehetővé.

Brazíliában és Chilében a kukorica és szója rekordtermése a sertéshústermelés növekedését eredményezte. Kanadában a sertésállomány fogyása a termelés csökkenését okozta, ugyanakkor az USA termelése emelkedett a vágások növekedésével. Oroszországban 4%-kal nőtt a termelés, mivel a kormányzati támogatásoknak köszönhetően 10%-kal bővült a sertésállomány. Az orosz kormány középtávú célja a saját termelés növelése és az import csökkentése.

A világ **sertéshús-fogyasztása** (93,8 millió t) hasonlóan a termelés esetében megfigyelhető tendenciához, mintegy 4%-kal csökkent 2007-ben. Kína nemcsak a világ legnagyobb sertéshús-termelője, hanem egyben a legnagyobb fogyasztó is, alacsonyabb termelése miatt azonban a fogyasztása is csökkent. Az EU-ban viszont kismértékben nőtt a fogyasztás.

Az USDA előrejelzése szerint 2008-ban a világ sertéshús-termelése és fogyasztása 2%-kal csökken. Az EU-ban a termelés várhatóan 1%-kal csökken, a fogyasztás változatlan szinten marad, az alacsonyabb kínálat pedig az export további csökkenését eredményezi.

4.2. Hazai piaci tendenciák

4.2.1. Kínálat

Magyarországon 2007-ben mérsékelten nőtt a hazai sertéshús-termelés, mivel 2006 végén, továbbá 2007 áprilisában és augusztusában a sertésállomány meghaladta az egy évvel korábbit. Ugyanakkor 2007. december elsején már csupán 3,86 millió sertést tartottak az országban a KSH elő-

zetes adatai szerint, az állomány 3%-kal csökkent egy év alatt. Az anyakocák létszáma folyamatosan csökkent 2007-ben, év végén 262 ezer volt, csaknem 10%-kal maradt el az előző évitől. Az anyakocák létszámának csökkenése pedig arra utal, hogy a sertéstartási kedvet jelentősen rontották a száraz időjárás és az aszálykárók miatt emelkedő takarmányárak, valamint a csökkenő sertésárak. Az anyaállomány mérséklődése alapján a sertésállomány további csökkenésére lehet számítani.

A hazai vágósertés-termelés növekedése nem fedezte a vágóhidak szükségletét, továbbra is jelentős volt az élősértés-import, bár mennyisége valamelyest csökkent az előző évhez képest (8. melléklet). A vágóhidak 2007-ben az alapanyag 15%-át vásárolták az EU más tagállamaiból (a tavalyi arány 20% volt). Az élő sertés 51%-a Lengyelországból, 26%-a Szlovákiából és 14%-a Hollandiából származott. (Megjegyezzük, hogy nem csak az élősértés-import, de a sertéshús-import is alacsonyabb volt 2007-ben, mint egy évvel korábban. (8. melléklet))

4.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés

A KSH adatai alapján a vágósertés-felvásárlás 8%-kal nőtt, 2007-ben. A felvásárlás növekedését az évközben emelkedő sertésállomány tette lehetővé, ami csökkenő élősértés-behozatal mellett is a sertésvágás 6%-os bővülését eredményezte az előző évhez képest. A sertéshús-kivitel 7%-kal bővült 2007-ben (8. melléklet). A hazai sertéshúsok legnagyobb felvevőpiaca Románia volt, 2007-ben 29%-kal részesedett az összes kivitelből. Jelentősek voltak még a spanyol- és olaszországi, valamint a koreai és japán piacra történő szállítások is. Az élő sertés és sertéshús együttes kivitelének értéke, az előző évinél alacsonyabb áraknak köszönhetően csökkent, ugyanakkor az export-import egyenleg pozitív volt.

4.3. A piaci árak tendenciája

• Vágósertés

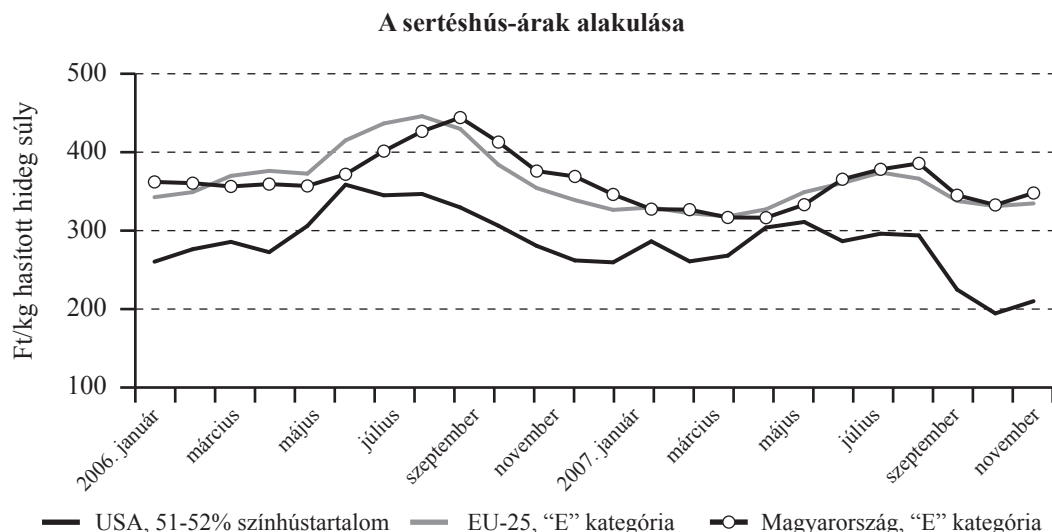
Az USA árak 2007 átlagában (51-52% színhústartalom mellett) lényegében nem változtak. (A brazil sertésárak az USA áraihoz képest mintegy 20%-kal alacsonyabbak.) Az uniós átlagár („E” minőségi kategória) viszont 2007-ben 12%-kal bizonyult alacsonyabbnak. Az elmondottak egyértelműen mutatják, hogy a világ különböző régióiban eltérő takarmányár-emelkedést a sertésárakban nem lehetett elismertetni, ez viszont a nagyobb takarmányár-emelkedéssel sújtott régiókat (pl. Unió) hátrányosabb helyzetbe hozta a többihez képest.

A hazai hús-termékpályák közül a sertéshúsvertikum termelői tevékenységet folytató fázisaiiban legerőteljesebb az áresés, amely az ágazat súlyának további zsugorodásával járhat. Az uniós és a hazai piacon a vágósertés termelői ára 12%- és 11%-kal maradt el 2007-ben az előző év rekordszintű áraitól, viszont a csatlakozás közvetlenül megelőző, illetve a csatlakozás utáni három év átlagánál mintegy 5%-kal alacsonyabb (9. melléklet). Figyelemre méltó, hogy a 2001-2003. és a 2004-2006. évek átlagos termelői árának színvonalában nincs lényeges különbség, a hazai termelői árak felzárkózása az uniós árak szintjére már a csatlakozás előtti években megtörtént.

A 2007. évi júniusi és júliusi uniós átlagár lényegében a világpiaci árak tekinthető USA árszintre süllyedt (15. ábra). (Az USA árának csökkenése 2007 májustól elsősorban a dollár gyengülésén alapszik.) Az év közben megfigyelhető uniós áralakulás jelzi, hogy az uniós piac szempontjából kedvező előző évi hatások megszűntek. Az akadozó export, valamint a dollár árfolyamának romlásával növekvő import hatására túlkínálat alakult ki az uniós piacon. 2007 közepétől az uniós árak (a hazai árak is) csökkenése megállt, és az árak növekedtek. Az árnövekedés azonban nem volt

erőteljes és folyamatos, ezt a tendenciát gyengítette a szezonális hatás is. 2008 első felében még a vágósertések árak továbbra is nyomottak maradnak az OECD előrejelzése szerint.

15. ábra

Forrás: USDA, EU Bizottság, AKI, PÁIR

Az uniós és hazai sertéshús piacra a nyomott sertéshús árak mellett növekvő és magas takarmányárak jellemzőek. A sertéstáp-árak Magyarországon nagyobb mértékben emelkedtek az uniós átlagárhoz képest, miközben a vágósertés-árak közel azonos arányban csökkentek (16. ábra).

A vágósertés-ár hazai tendenciája lényegében 2007-ben is megegyezik az uniós tendenciával. A hazai termelői árak, az egységes piac áralakulásának megfelelően csökkentek, valamivel kisebb mértékben, mint az uniós árak. A csökkenő húсарak és a növekvő takarmányozási költségek a hazai sertésállomány további apadását vetítik előre.

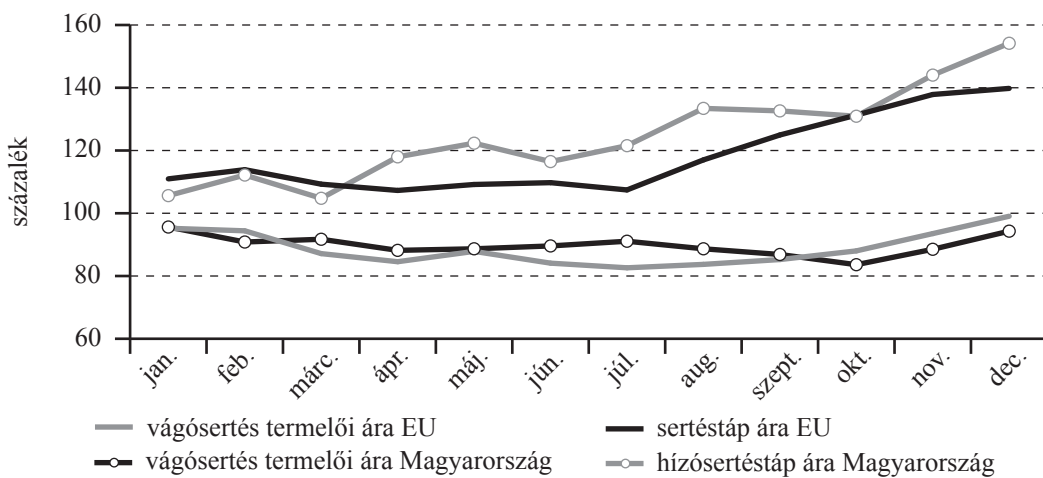
• Sertéshúsok

A **darabolt sertéshúsok** (karaj, comb, tarja) hazai feldolgozói értékesítési ára 2007-ben 6%-kal esett, tehát kisebb mértékben az alapanyagok feldolgozói értékesítési árához képest. A félsertések árában nagyobb az esés, ami összefügg a darabolt, magasabb értékű termékek iránti nagyobb külpiazi kereslettel. A félsertés ára a 2001-2003. évek átlagához képest mintegy 4%-kal magasabb 2007-ben, a csatlakozó országok áraiban megfigyelhető árkonvergencia következtében, azonban a tagállamiság első három évében megfigyelhető kedvezőbb piaci folyamatok megtorpanása miatt a félsertések ára 2007-ben ismét alacsonyabb szinten alakult (10. melléklet).

A fent említett hústermékek fogyasztói ára a megfigyelt időszakban, nyolc üzletlánc átlagában mintegy 8%-kal növekedett, ami egyértelműen mutatja, hogy a fogyasztói árak tendenciája nem minden esetben hozható összefüggésbe a termékpályák termelői fázisainak áralakulásával. Az ellentétes ártendencia jelen esetben valószínűleg a többi élelmiszer (olaj, kenyér, tejtermék, stb.) árában megfigyelhető jelentős áremelkedéssel függ össze. Az osztrák sertéshús termékpálya áraiban a hazaihoz hasonlóan ellentétes tendencia alakult ki, amennyiben az emelkedő költségek (áram és gáz) ellenére a vágósertés termelői ára 9%-kal csökkent, ugyanakkor a sertéshúsok fogyasztói ára termékenként eltérő mértékben, 2-4% között emelkedett.

16. ábra

A vágósertés és a hizósertés-táp árváltozása 2007-ben (előző év azonos hónap = 100%)

Forrás: EU Bizottság, AKI, PÁIR

5. Baromfihús és tojás

5.1. Világ- és európai piaci tendenciák

A világ **csirkehús-termelése** 4%-os emelkedéssel 2007-ben csaknem elérte a 63 millió tonnát, ezzel szemben a **fogyasztása** (61,2 millió t) 3%-kal nőtt az USDA adatai szerint. Az USA-ban, a világ legnagyobb csirkehús-termelőjénél 2007-ben lényegében nem módosult a termelés az előző évhez képest, az EU-ban viszont 3%-kal több csirkehúst termeltek. A többlet csirkehús részben az Unió fogyasztását szolgálta, illetve egész kis mértékben (1%) a kivitel is bővült. A termelés jelentős növekedését figyelhettük meg Indiában (10%) és Oroszországban (14%), amely azonban a világ-kereskedelemre nem gyakorolt hatást, mert mindkét ország termelési növekménynek megfelelően többlet fogyasztott. Ezzel szemben a világ legnagyobb baromfitermelője, Kína termelésének 5%-os emelkedése egyrészt a világ baromfikivitelét emelte 10%-kal, másrészt lehetővé tette, hogy a csökkenő sertéshústermelése miatt fedezetlenül maradt húskeresletének egy részét a 2007-ben termelt többlet-baromfihússal pótolja. A világon a második legnagyobb termelő, és egyben a legnagyobb exportőr, Brazília 8%-os növekedést ért el 2007-ben, termelésének mintegy negyedét külföldön értékesítette, de saját fogyasztását is emelte.

5.2. Hazai piaci tendenciák

5.2.1. Kínálat

A **baromfifélék** állománya tovább csökkent 2007-ben, december 1-jén a **tyúkfélék** állománya nem érte el a 30 milliót, az egy évvel korábbinál 1,4%-kal volt alacsonyabb. A baromfiállományon belül a **pulykaállomány** 7%-kal bővült.

A **baromfihús-feldolgozás és -tartósítás** bruttó **termelési értéke** 2007-ben a KSH adatai szerint több mint 20%-kal alacsonyabb 2000-hez viszonyítva. A termelés színvonalában lényeges változás nem történt 2000-2003. között, a termelés csökkenésének döntő része 2006-ról 2007-re következett be (1. melléklet). A belföldi **értékesítés** folyamatosan növekedett, de 2007-ben a termelés csökkenése következtében a belföldi értékesítés is mintegy 10%-kal alacsonyabb lett. A termelés és a belföldi értékesítés tendenciája alapján jól követhető a hazai baromfitermékek csökkenő külföldi értékesítése.

Az összes **baromfi importunk** értéke 23%-kal nőtt 2007-ben. Ebből az összes import legnagyobb hányadát (több mint 60%) kitevő **tyúkfélék** volumene egészben és darabolva 18- és 13%-kal emelkedett, ezzel részesedésük további 2%-kal nőtt. A **víziszárnyas**-import elenyésző és nem változott, a **pulyka darabolva** behozatala viszont több mint 20%-kal alacsonyabban alakult. A behozatali árak elsősorban a darabolt tyúkfélék tekintetében jelentősen emelkedtek (11. melléklet).

5.2.2. Bel- és külföldi értékesítés

A csirkevágás 2%-kal csökkent 2007-ben, a pulykavágás ugyanennyivel nőtt. Az összes vágóbaromfi-értékesítés 2007-ben 9%-kal csökkent az előző évhez képest a PÁIR adatai szerint. Az egyes baromfifélék aránya lassú változást mutat az összes hazai értékesítésen belül, amely szerint a vágócsirke részesedése a csatlakozás után 3-4 százalékponttal csökkent, a pulykáié viszont jelentősen nőtt. A vágópulyka értékesítésének aránya az összes értékesítésen belül azonos lett a csirkéével.

Az összes baromfi-kivitel nőtt, amelyen belül a tyúkfélék egészben, valamint a kivitel volumenének egyharmadát jelentő darabolt pulyka emelhető ki. (A darabolt pulyka-kivitel főleg az uniós tagállamokba megy, amit az uniós pulykatermelés csökkenése és fogyasztásának növekedése tesz lehetővé.) Az exportbevétel a behozatal értékénél jobban nőtt, az ágazat külkereskedelmi egyenlege javult (11. melléklet).

5.3. A piaci árak tendenciája

Az uniós csirkehús-árak növekedése elsősorban az emelkedő világpiaci árakra vezethető vissza, ami pedig a takarmány drágulásával és a csirkehús iránti kereslet növekedésével függ össze. (A USDA adatok szerint a brojler csirke termelői ára 2007-ben 17%-kal haladta meg az előző évi árszintet, a baromfipiac keresleti jellegét pedig a brazil csirkehús export-árak 22%-os növekedése támasztja alá.)

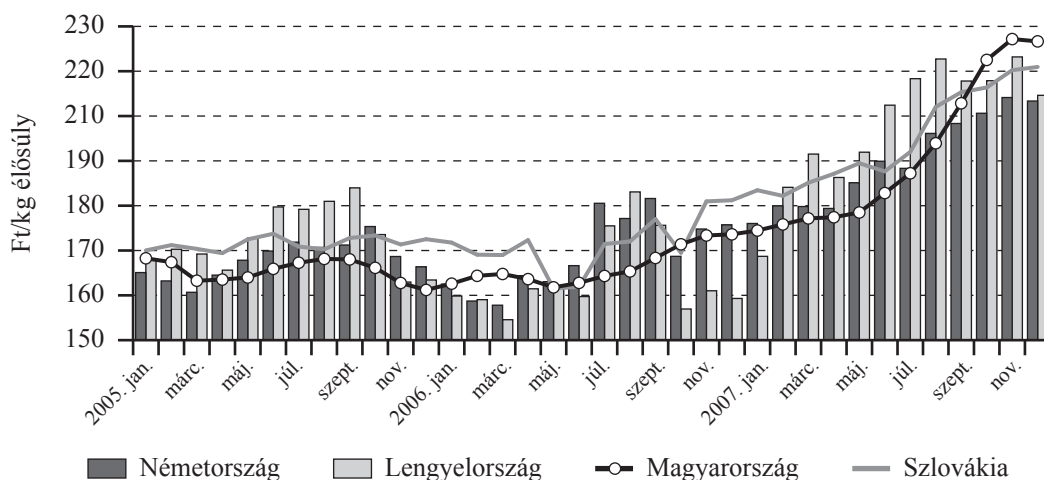
• Vágócsirke

A vágóbaromfi-termelésen belül csaknem 50%-os arányú vágócsirke hazai termelői ára csak néhány, velünk csatlakozó tagállam árával hasonlítható össze. (A többi, főleg EU-15-ök körébe tartozó tagállamban a csirkehús-termelés, a termelői fázisok között integrációban történik, az első áru a termékpályán a csirkehús.) Magyarországon a vágócsirke termelői ára 16%-kal nőtt 2007-ben (12. melléklet). Az árnövekedés következtében a magyarországi termelői árak a német árak szintjét meghaladták, de a szlovák és lengyel áraknál alacsonyabban alakultak szeptemberig, utána viszont a magyar árak erőteljesebben nőttek az említett áraknál, és mindegyiket meghaladták (17. ábra).

A vágócsirke-árak a tagállamiság kezdetén lényegében már felzárkóztak az uniós szintre, de 2004-től folyamatosan csökkentek, a lengyel csirkehús-ár után a legalacsonyabbak voltak az egységes piacon. 2007-ben viszont egy jelentős áremelkedés zajlott le (13. melléklet).

17. ábra

A vágócsirke termelői ára néhány európai országban

Forrás: ZMP, AKI, PÁIR

• Csirkehúsok

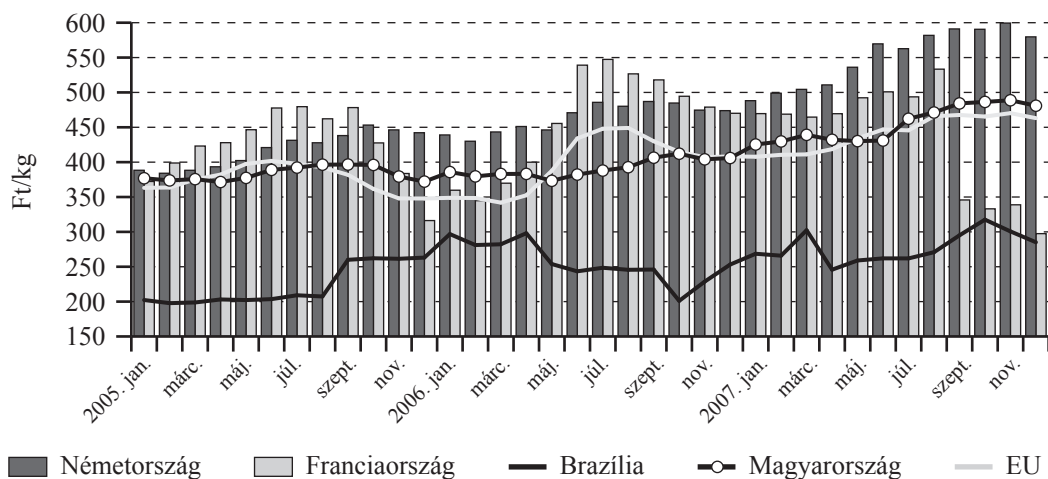
A **friss csirkehúsok** (friss csirke egészben 65 és 70%-os, csirkecomb és -mell) hazai feldolgozó értékesítési ára 2007-ben 14, a fogyasztói ára nyolc budapesti üzletlanc átlagában 13%-kal emelkedett az előző évhez képest (13. melléklet). A tagállamiság óta a csirke egészben és a darabolt csirkehúsok feldolgozó értékesítési ára jelentősen nőtt, 2007-ben mintegy 25%-kal haladta meg a csatlakozás előtti árak szintjét. A csirkehúsok árnövekedése folyamatos volt, a vágócsirke termelői ára csökkenésének éveiben, 2004-2006-ban is tartott. Jelenleg a hazai árak változása követi az uniós trendeket, és a hazai árszint az uniós átlagáraktól lényegében nem szakad el.

A hazai árfejlődés iránya és mértéke összhangban van az Unióban megfigyelhető ártendenciával, amelyet a lezajlott madárinfluenza után még nem egészen helyreállt uniós termelés, és a belföldi kínálat alakulását meghatározó brazil import csökkenése alakított. A **65%-os egész csirke** uniós átlagára közel 18%-kal volt magasabb 2007-ben az előző évhez képest.

A brazil csirkehús uniós belépési ára állategészségügyi problémák, valamint a bioüzemanyaggyártással összefüggő takarmányárak növekedésével szintén emelkedett (megközelítette a 300 Ft/kg-ot), ami ugyancsak árnövelő hatású a közösségi piacon. Az említett két ár között jelentős különbség figyelhető meg továbbra is (18. ábra).

18. ábra

Az egész csirke feldolgozó értékesítési ára az EU-ban, valamint a brazil egész csirke uniós belépési ára

Forrás: EU Bizottság, AKI, PÁIR

5.4. Az étkezési tojás piaci tendenciái

Az előző években folyamatosan csökkent az **EU étkezési tojás** termelése, az Európai Bizottság adatai szerint, a csökkenés üteme azonban évről évre mérséklődött. Az EU-27 étkezési tojás termelése 6,622 millió tonna volt 2007-ben, 1,2%-kal csökkent egy év alatt. A legnagyobb termelő tagállamok közül az étkezési tojás előállítását Spanyolországban 5%-kal, Franciaországban és Nagy-Britanniában 1-2%-kal csökkent, ugyanakkor Németországban 3%-os növekedés volt. A Bizottság

véleménye szerint 2008-ban a csökkenés folyamata megáll, a termelés az előző évihez hasonló szinten alakul vagy kissé emelkedhet is.

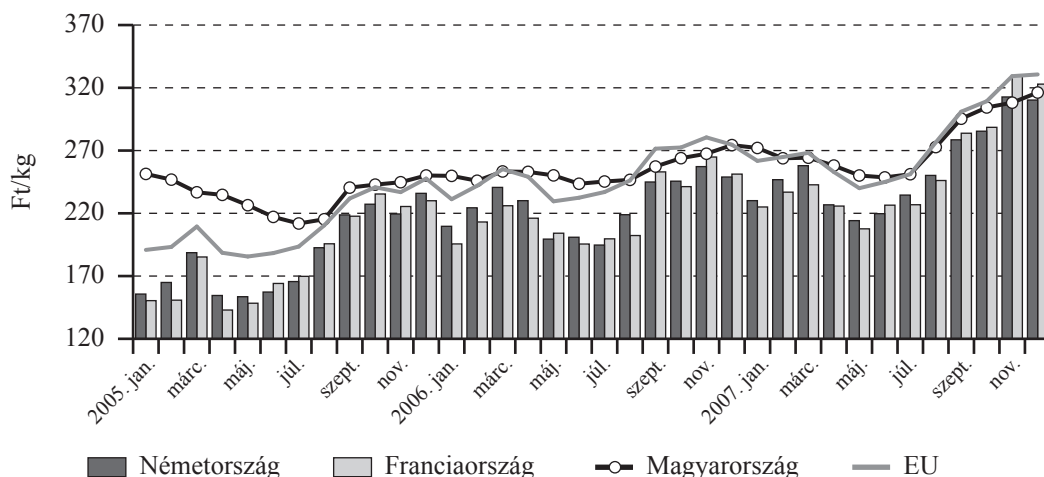
Magyarország tojáspiaca átalakult az EU-hoz történő csatlakozás után, a hazainál olcsóbb étkezési tojás behozatala a többi tagállamból 2004 után növekedett, ami a hazai tojástermelés mintegy 9%-os csökkenéséhez vezetett 2003 és 2007 között. Év végére 15%-kal csökkent a tojóállomány 2007-ben az előző évhez mérten, ami a tojástermelés 2%-os mérséklődését okozta.

Az étkezési tojás behozatala ugyanakkor 2007-ben mintegy 14%-kal nőtt, az importárak pedig 10%-kal voltak alacsonyabbak a belföldön termelt tojás csomagolóhelyi értékesítési áránál.

A 2007. évi étkezéstojás-ár az előző évit 9%-kal haladta meg, aminek oka feltehetően a magasabb takarmány-költségek tojásárakba való beépítése volt. A hazai ártendencia megfelel az uniós piac áralakulásának, a magyarországi árak az EU átlagárától alig tértek el valamivel (19. ábra).

19. ábra

Az étkezési tojás csomagolóhelyi ára az EU-ban

Forrás: EU Bizottság, AKI, PÁIR

6. Marhahús

6.1. Világ- és európai piaci tendenciák

A világ **marha- és borjúhús termelése** 54,45 millió tonna volt 2007-ben az USDA adatai szerint, 1,4%-kal nőtt az előző évhez viszonyítva. A termelés a fejlődő országokban 3%-kal bővült, a fejlett országokban pedig 1%-kal csökkent. Észak-Amerikában a legelők gyengébb minősége, valamint a magas takarmányárak alacsonyabb vágósúlyokat eredményeztek, ezért az USA és Kanada termelése mérséklődött, ugyanakkor Dél-Amerikáé (Argentína, Brazília) tovább nőtt. Kínában a folyamatos állománynövelés, a takarmányozás javulása, valamint a kormányzati támogatások fokozódása a marhahústermelés csaknem 5%-os növekedését eredményezte. Az EU marhaállománya, valamint marhahús-termelése a támogatások termeléstől való leválasztása következtében már az előző években is csökkent, és a kékenyelv betegség megjelenése is kedvezőtlen hatást gyakorolt a piacra. Az EU-ban a 2007. évi termelés a korábbi várakozásoknak megfelelően 1%-kal csökkent.

A világ **marhahús-fogyasztása** 2007-ben elsősorban a fejlett országok erősödő keresletének köszönhetően 1%-kal emelkedett, de Indiában és Kínában 5%-kal nőtt a fogyasztás. A világ marhahús exportja és importja több mint 5%-kal bővült. A legnagyobb importőr, Oroszország, termelésének csökkenése mellett csak az import 11%-os növekedésével tudta biztosítani a növekvő fogyasztói igényeket. Japán 5%-kal növelte a marhahús importot, mivel a baromfihús iránti kereslet egy része áttevődött a többi húsfélére. Az EU továbbra is nettó importőr maradt marhahúsból, a termelés csökkenése az import növekedését eredményezte. Brazília marhahús exportja dinamikusan nőtt, ellensúlyozva Argentína és Uruguay csökkenő kivitelét.

A világ marhahús-termelése 2008-ban nem változik lényegesen az USDA előrejelzése szerint, a fogyasztás 0,5%-kal mérséklődik, a külkereskedelem tovább bővül. Az EU-ban várhatóan 1%-kal csökken a termelés, a fogyasztás mérséklődése azonban kisebb mértékű lesz, ami az import további növekedését okozza.

6.2. Hazai piaci tendenciák

6.2.1. Kínálat

Magyarországon az előző években folyamatosan csökkent a szarvasmarha-állomány, 2007-ben azonban ez a folyamat megállt. A szarvasmarhák létszáma 2007. december elsején 705 ezer darab volt, egy év alatt 3 ezerrel nőtt, ugyanakkor augusztushoz mérten 11 ezerrel csökkent. A tehénállomány nem változott 2007-ben, év végén 323 ezer darab volt. A tehénállományon belül folytatódott a szerkezeti átalakulás, a húshasznú tehenek létszáma 7,5%-kal nőtt egy év alatt.

Az élőmarha-behozatal 70%-os növekedése 2007-ben (főleg fajtatiszta tenyészmарha) pedig elsősorban az állomány további bővítését szolgálta (8. melléklet).

6.2.2. Bel- és külpiaei értékesítés

A kínálat bővülése a marhavágás 3%-os növekedését eredményezte 2007-ben az előző évhez viszonyítva (AKI vágási statisztika). A bikavágás 12%-kal emelkedett, a tehénvágás nem változott lényegesen, viszont 12%-kal kevesebb üszőt vágtak.

Az állomány növekedése a külkereskedelmi forgalomra is kedvező hatást gyakorolt. Az élőmarha-kivitel 13%-kal haladta meg 2007-ben az egy évvel korábbi exportot, ugyanakkor a külföldön történő értékesítéséből származó bevétel forintban számolva csak 7%-kal nőtt az alacsonyabb árak miatt. Az élő szarvasmarha legnagyobb felvevőpiacának Görögország bizonyult, a csaknem 30%-os részesedéssel, de jelentősek az ausztriai, horvátországi és olaszországi szállítások is (8. melléklet).

Az élőállat-kivitel növekedésével együtt a marhahúsok kiszállítása is 21%-kal emelkedett. A friss marhahús több mint felét Hollandiába szállították, de az ausztriai kivitel is jelentős volt. A fagyasztott marhahús csaknem 40%-a Ukrajnába, 25%-a Svédországba, 13%-a pedig Bulgáriába került.

Az élő marha és marhahús külkereskedelmi forgalmának egyenlege forintban számolva pozitív volt 2007-ben.

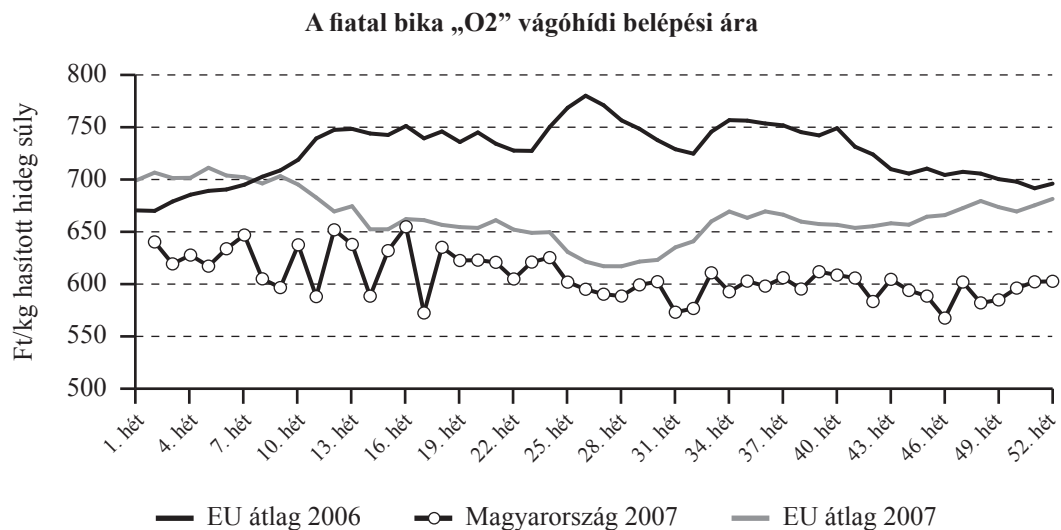
6.3. A piaci árak tendenciája

A piacsabályozás szempontjából referenciának tekintett fiatal bika „R3” kereskedelmi osztály vágóhídi belépési ára 3,015 euró/kg hasított hideg súly volt, 4,5%-kal maradt el az egy évvel korábbtól. A vágótehén „O3” osztály ára több mint 3%-kal csökkent (2,3 euró/kg), az üsző „R3” kategória ára pedig nem változott lényegesen. Magyarországon a fiatal bika esetében az „R3” osztály kevésbé jellemző, az állatok legnagyobb része az „O2” kategóriába tartozik, melynek vágóhídi belépési ára 2007-ben forintban kifejezve 6%-kal csökkent (20. ábra). A hazai vágások legnagyobb részét kitevő vágótehén „O3” kereskedelmi osztály vágóhídi belépési ára forintban számolva nem változott lényegesen 2006-hoz mérten (euróban 5%-kal volt magasabb), ugyanakkor 15%-kal maradt el az uniós átlagártól (21. ábra).

Az EU Bizottság előrejelzése szerint a marhahústermelés csökkenése 2008-ban az árak 3%-os emelkedését eredményezi. A hímivarú állatok ára várhatóan nagyobb mértékben nő, mint a tehéneké.

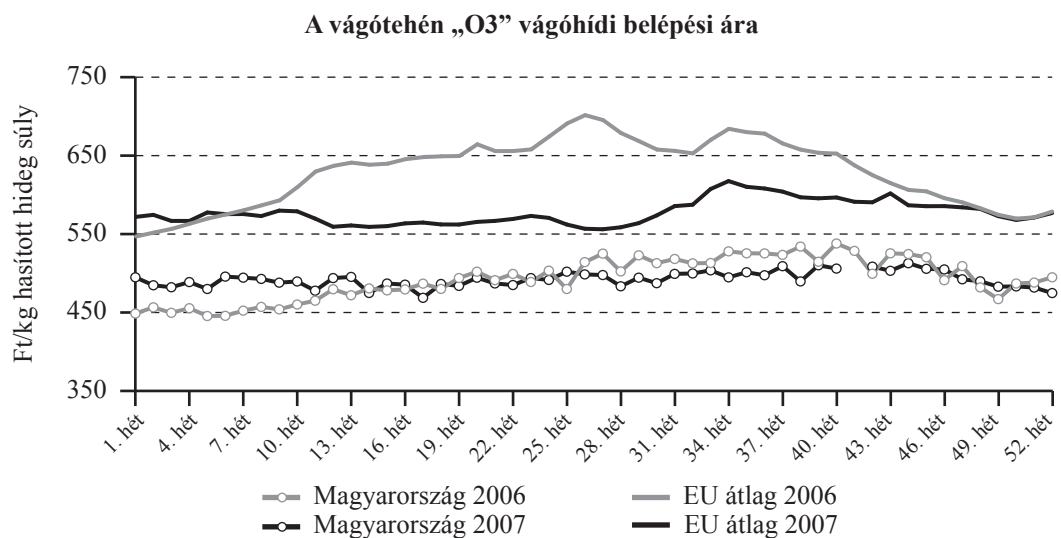
A magyarországi marhaárakban is megfigyelhető az uniós piacra jellemző áringadozás (2006-ban az uniós marhahiány következtében magasak voltak az árak, amelyek 2007-re mérséklődtek), de az uniós és a hazai árak közötti különbség mind a két évben továbbra is jellemző volt. Az uniós és hazai árak közötti eltérés minőségi kategóriánként különböző mértékű, de a tagállamiság óta nem változott lényegesen. Ugyanakkor a csatlakozás óta fokozatos emelkedik a fiatal bika hazai ára, csak 2007-ben esett az előző évi magas árhoz képest, de a 2004-2006. évi átlagos árat csaknem 7%-kal meghaladta (14. melléklet). Hasonlóan növekvő tendenciákat tapasztaltunk a különféle marhahúsok feldolgozóinak értékesítési árában is tagállamiságunk óta. A csontos marhahús, félben értékesítési ára nőtt legkevésbé, ami az alacsonyabb hazai és külföldi keresletre vezethető vissza. A csontos marhahúsok, negyedben árai jobban nőttek a marhahús, félben termék árához, de a vágómarha termelői árakhoz képest (10. melléklet).

20. ábra

Forrás: EU Bizottság, AKI, PÁIR

21. ábra

Forrás: EU Bizottság, AKI, PÁIR

7. Juhhús

7.1. Világ- és európai piaci tendenciák

A világ juh- és kecskehús termelése 2%-kal nőtt 2007-ben, csaknem elérte a 14 millió tonnát. A belső kereslet erősödése miatt elsősorban Kínában, Iránban, Pakisztánban és Afrikában nőtt a termelés. Latin-Amerikában és Argentínában a gyenge minőségű legelők, valamint a korlátozott mennyiségben rendelkezésre álló takarmány a vágások, ezzel együtt a termelés növekedését eredményezte. A legtöbb fejlett országban ugyanakkor csökkent a juh- és kecskehús termelés. Ausztráliában és Új-Zélandon az állománykorlátozások vezettek a termelés mérséklődéséhez.

Az EU juh- és kecskeállománya már az előző két évben is csökkent, elsősorban a termeléstől leválasztott támogatásokra történő áttérés, valamint a kényelv betegség megjelenése miatt. Az állatállomány 2%-os mérséklődése a juh- és kecskehús-termelés 3%-os csökkenését eredményezte 2007-ben, ugyanakkor a fogyasztás csökkenése kisebb mértékű volt. Az önellátás csökkent, ezért a legnagyobb juhhús fogyasztó tagállamok csak az import növelésével tudták szükségleteiket biztosítani, ugyanakkor az Unión belüli kereskedelem is jelentős maradt. A kedvezőtlen tendenciák folytatódnak, 2008-ban az állomány és a termelés további 1%-os csökkenése várható az EU-ban.

7.2. Hazai piaci tendenciák

7.2.1. Kínálat

A közösségi juhpiacon megfigyelhető tendenciákhoz hasonlóan Magyarországon is csökkent a juhállomány. A KSH adatai szerint 2007. december elsején 1,231 millió juhot tartottak az országban, az állomány 5%-kal maradt el az egy évvel korábbitól, augusztushoz képest pedig 4%-kal mérséklődött. Az anyajuhok létszáma 981 ezer volt, egy év alatt 5%-kal csökkent.

7.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés

Az állománycsökkenés hatására az élőbárány-felvásárlás 3%-kal esett vissza 2007-ben a KSH adatai alapján. Az összes felvásárlás több mint háromnegyedét adó expressz pecsenyebárány forgalma 12%-kal csökkent, ugyanakkor a tejeshárány-felvásárlás 30%-kal bővült. Az AKI vágási statisztikája szerint 2007-ben felére csökkent a bárányvágás az előző évhez viszonyítva.

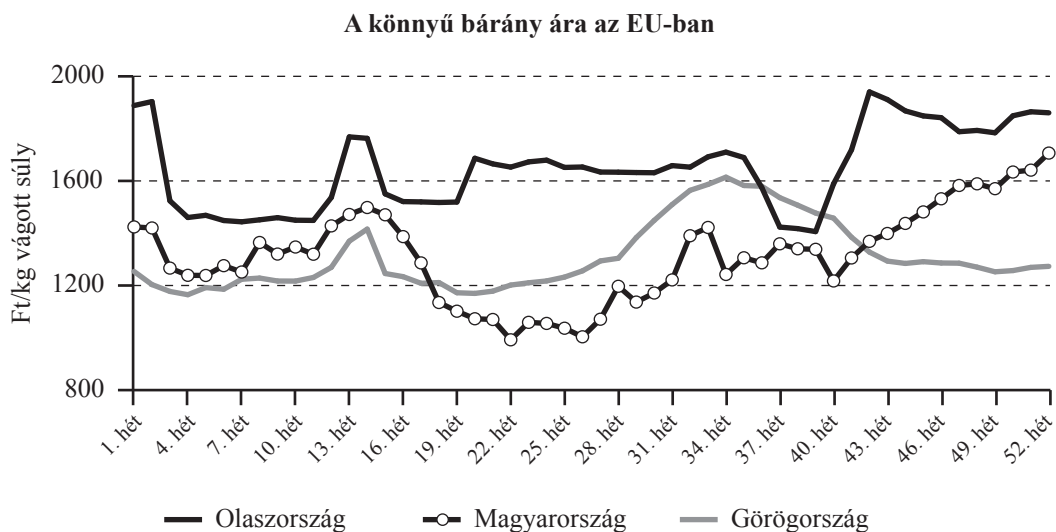
A hazai élő bárány külpiaci értékesítését tekintve, az előző években Olaszország számított a legnagyobb felvevőpiacnak, bár 2006-ban a görög piacra is erőteljesen nőtt a kivitel. Az értékesítést jellemző egypiacosság 2007-ben ismét előtérbe került, mivel az olasz piacra került a bárány 86%-a. 2007-ben (elsősorban a bárányértékesítés szempontjából főszezonnak számító húsvét előtt) Magyarország 24%-kal növelte az Olaszországba szállított élő bárány mennyiségét, ami azonban nem ellensúlyozta a görögországi piacvesztést, a báránykivitel 1%-kal csökkent (8. melléklet). A kivitel értéke forintban számolva 11%-kal esett vissza, euróban kifejezve viszont kisebb volt a csökkenés a forint erősödése miatt. Az egypiacosság mérséklése miatt említést érdemel, hogy az osztrák és a francia piacon csekély mennyiségben ugyan, de értékesítettek magyar bárányt. (Megjegyezzük, hogy korábban, ezekben az országokban a magyar bárány még nem volt jelen.) Ausztriában és Franciaországban általában magasnak tartják a magyarországi árakat, ezért nehéz az értékesítés.

7.3. A piaci árak tendenciája

A közösségi, valamint a hazai juhpiacra a bárány termelői ára 2007-ben is a szezonális hatásoknak megfelelően alakult. Az EU-ban a csökkenő termelés mellett az árak is mérséklődtek (22. ábra).

Az Unió piacán elérhető bárányárak (főleg az olaszországi) nagymértékben meghatározzák a hazai árak alakulását. Olaszországban a könnyű bárány termelői ára 2007-ben, Ft-ban 6%-kal esett vissza az egy évvel korábbihoz képest. Az árcsökkenés Magyarországon is éreztette hatását, a kereskedők (exportőrök) 2007-ben 6%-kal alacsonyabb áron vásárolták fel a könnyű bárányokat (14. melléklet), mint egy évvel korábban. Az olasz piacon elérhető exportár nagyobb mértékben csökkent, mint a hazai felvásárlási ár, és a hazai exportárak jóval alatta vannak az olasz termelői áraknak.

22. ábra

Forrás: EU Bizottság, AKI, PÁIR

8. Tej és tejtermékek

8.1. Világ- és európai piaci tendenciák

A világ **tehéntej-termelése** 2007-ben tovább emelkedett 2,3%-kal, és elérte az 562 millió tonnát a FAO előrejelzése szerint. A világ legnagyobb tejtermelői 2007-ben is az EU-27, India és az USA voltak. Az EU termelése 2007-ben 0,6%-kal nőtt, Indiáé 3%-kal, az USA-é 2,3%-kal. Jelentős (18%-kal) termelésnövekedést figyelhattunk meg Kínában és Oroszországban (2,8%-kal) is. Említésre méltó csökkenés (5%-kal) a tejtermelésben, a kivitel termeléshez viszonyított arányát figyelembe véve élen járó országban, Ausztráliában következett be, ezen kívül még Kanadában és Argentínában is.

A tejtermelés 2007. évi növekedésének valamivel mérsékeltebb üteme, illetve egyes országokban az alacsonyabb tejtermelés visszavezethető a nyári aszály és a bioenergia iránti kereslet hatására bekövetkező takarmány drágulására, a tehenállományt csökkentő kényelv betegségekre, a magas tehen- és üszőárakra, továbbá az éghajlati szélsőségekre. Az Egyesült Királyságban és Argentínában 2007 nyarán a jelentős csapadék, Dél- és Délkelet Európában az extrém hőség, Ausztráliában pedig az aszály hatására csökkent a termelés. Más országokban a magasabb takarmányköltségek miatt kevesebb takarmányt adtak az állatoknak.

A tej és tejtermékek termelésénél jobban nőtt fogyasztásuk 2007-ben. A jelentős termelésnövekedést elért országok a többletet el is fogyasztották (Kína, India és Oroszország), sőt Kína és Oroszország importja is emelkedett, miközben a jelentősebb exportáló országok közül Ausztrália exportja csaknem 6%-kal csökkent. A kínálatot meghaladó fogyasztói kereslet hatására emelkedett a tej és tejtermékek világpiaci ára 2007-ben.

A tejtermékek iránti kereslet 2008-ban 3,5%-kal bővíülhet. Bár a magas világpiaci tej- és tejtermék árak a termelésre ösztönzően hatnak, a kínálat növekedését azonban a magas takarmányárak, a betegségek és az aszály visszafoghatják, ami a 2008. évi tej és tejtermék árakat is magasan tarthatja.

8.2. Hazai piaci tendenciák

8.2.1. Kínálat

Magyarországon az előző években folyamatosan csökkent a szarvasmarha-állomány, 2007-ben azonban ez a folyamat megállt. A tehenek létszáma 2007-ben 323 ezer darab volt, egy év alatt 1 ezerrel nőtt, ugyanakkor a tehenállományon belül a tejhasznú tehenek aránya 0,5%-kal csökkent.

A hazai **kínálatot** a belföldi tej és tejtermékek mellett évről évre növekvő mértékben külpiai termékek egészítik ki. A lassan csökkenő belföldi nyerstej-termelés, valamint a nyerstej fokozódó kivitele következtében a belföldön maradt nyerstej nem bizonyult elegendőnek a belföldi termékek termeléséhez, ezért az előző évhez képest mintegy 70%-kal több **tejet és tejszínt** hoztak be az országba (15. melléklet).

A nyerstejen kívül a **sajt** (20%-kal), a **tejsavó** (22%-kal), valamint a **kefir és joghurtok** (33%-kal) behozatala nőtt (15. melléklet). A kefir és joghurtok belföldi értékesítése is emelkedett, tehát ebben az esetben az importok elsősorban a választék bővítését szolgálták. Viszont a **hazai**

termelésű félkemény sajtok belföldi forgalma és exportja csökkent, ami a belföldi alacsonyabb sajtermelésre vezethető vissza. A tejfeldolgozás bruttó termelési értéke összességében 5%-kal csökkent az előző évhez képest és csaknem 16%-kal a tagállamiság óta (1. melléklet). (Megjegyezzük, hogy a statisztikai besorolás a tejfeldolgozásba nem csak a tejtermék-, hanem a jégkrém-gyártást is beleveszi.)

8.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés

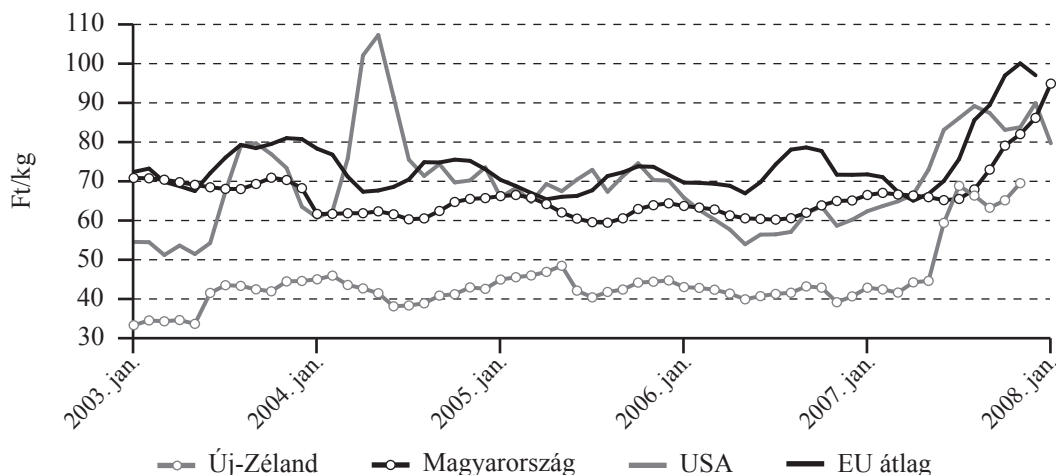
• Nyerstej

A nyerstej **belföldi értékesítése** 2007-ben a PÁIR értékesítési adatai, és az EU Bizottság közlése szerint lényegében nem változott az előző évhez képest. (Megjegyezzük, hogy a KSH felvásárlási adatai szerint a nyerstej belföldi értékesítése csaknem 11%-kal nőtt.) A belföldön feldolgozásra kerülő összes tejmenyiségen belül nőtt az import tej aránya. Az import növekedését azonban nem elsősorban a hazai tejtermelés csökkenése alapozta meg, hanem a belföldön termelt tej növekvő külpiaci értékesítése (2007-ben a felvásárolt tej mintegy 20%-a). 2007-ben a **nyerstej-export** mennyisége az előző évhez képest 20%-kal emelkedett, és a behozott tej mennyiségének dupláját tette ki. (A kiszállított és behozott tej zsírtartalma és sűrűsége eltért egymástól, az import tej ára kétszerese volt 2007-ben a kivitt tej árának.) A nyerstej exportjának emelkedését egyes EU tagállamok felé az okozta, hogy a hazai és uniós átlagárak között az elmúlt években tartós különbség alakult ki, ami a 2007 második felétől emelkedő hazai és uniós árak között, enyhén csökkenően, de megmaradt, és csak 2007 végén, az uniós árak mérséklődésével szűnt meg (23. ábra). Olaszország, Németország és újabban Románia belpiaci ára a hazai árhoz képest a szállítási költségek ellenére magasabb jövedelmet tett lehetővé az exportáló termelőknek. 2007 végén a nyerstej belpiaci ára az uniós átlagárhoz egyre jobban felzárkózott, ezért a nyerstej-export mérséklődésére lehet számítani a jövőben.

A felvásárolt **nyerstej beltartalma** országos átlagban nem változott 2006-hoz képest (fehérje: 3,23-, zsír 3,63%), ugyanakkor az egyes tejtermelő régiókn belül változott. A legtöbb tejet felvásárló alföldi régió fehérje- és zsírszázaléka nőtt, Dunántúlon és Észak-Magyarországon valamelyest csökkent.

23. ábra

A nyerstej árának alakulása a világon

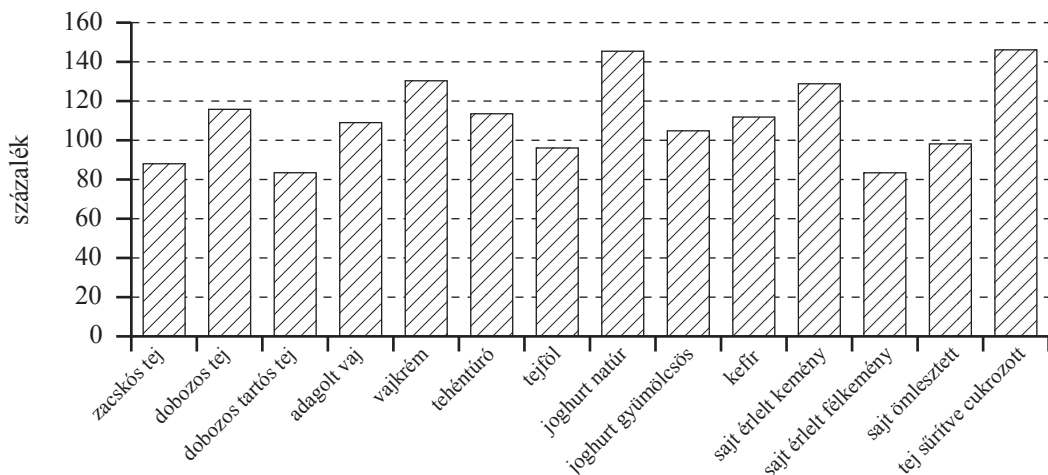

Forrás: CLAL, MDC, AKI, PÁIR

- **Tejtermékek**

24. ábra

A tejtermékek belföldi értékesítésének változása (2006 = 100%)

Forrás: AKI, PÁIR

A **tejtermékek** belföldi értékesítésében 2000 óta fokozatos csökkenés figyelhető meg, ami a termelés eséséhez képest nagyobb mértékű (1. melléklet). (2007-ben több mint 20%-kal alacsonyabb a belföldi értékesítés 2000-hez képest, az előző évhez viszonyítva pedig 8%-kal. Ezzel szemben áll a termelés 16- és 5%-os csökkenése.) A magyarázatot az adja, hogy a tejfeldolgozásba tartozó tejtermék és jégkrém együttes exportja 2000-hez és 2006-hoz képest is növekedett 2007-ben.

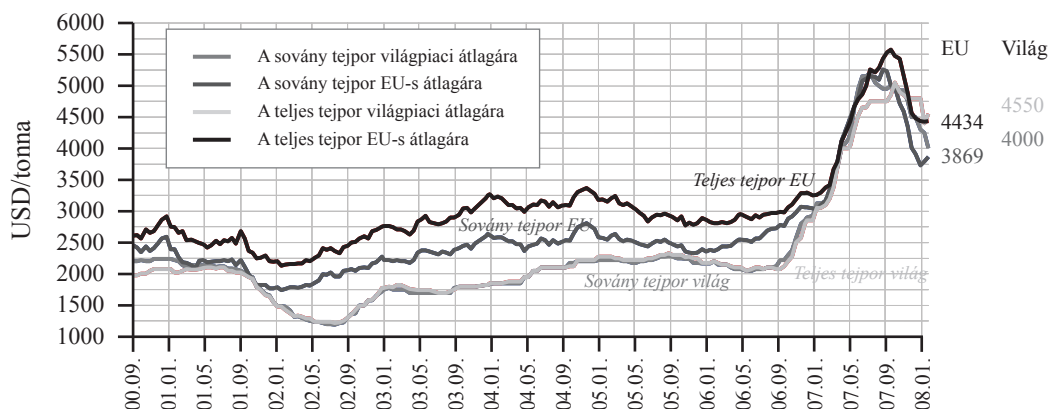
Az összes belföldi értékesítésen belül a jelentős arányú tejtermékek közül legnagyobb mértékben, több mint 40%-kal a **natúr joghurt** belföldi forgalma nőtt, több mint 20%-os az **érlelt kemény sajt** és **vajkrémé**, csaknem 20%-os a **tehéntúróé**. Jelentősebb a növekedés még a **kefirnél**, valamint a **gyümölcsjoghurt** esetében is. Ugyanakkor az összes értékesítésben egyik legnagyobb arányt kitevő **zacskós tejből** mintegy 10%-kal kevesebbet adtak el, és hasonló mértékű csökkenés következett be az **érlelt félkemény sajtok** értékesítésében is (24. ábra).

A tejtermékek **exportvolumene** nőtt, amit elsősorban a csaknem négyszeresére nőtt **kefir-** és **joghurt-kivitel** alapozott meg. Említésre méltó még a **tejsavó**-kiszállítás fokozódása is. Ugyanakkor a **sajt** és **túró**-kivitel 18%-kal csökkent, vagyis az alacsonyabb feldolgozottságú és értékű tejtermékekből emelkedett az export volumene, az értékesebb sajtokból azonban tovább romlott kivitelünk. Az **export értéke** is nőtt (29%), de kisebb mértékben, mint az importé. A behozott tejtermékek értéke már csaknem kétszerese a kivitt termékekének (15. melléklet).

8.3. A piaci árak tendenciája

A nyerstej és tejtermékek világpiaci és uniós árai 2007-ben fokozatosan és erőteljesen emelkedtek (25. ábra). (A sovány tejpor ára 2002 óta megháromszorozódott és az utóbbi egy évben, dollárban több mint 100%-kal nőtt.)

A sovány tejpor és a teljes tejpor Unió és világpiaci átlagára

Forrás: EU Bizottság

Az uniós tejtermékek árának növekedését az erős belpiaci kereslet mellett az Unió tejtermékei iránti külpiazi kereslet is támogatta. (2007-ben az Unió sajtexportja több mint 1%-kal a sovány-tejpor-kivitel pedig 133%-kal emelkedett az előző év azonos időszakához képest az EU Bizottság közlése szerint.)

Az uniós nyerstej- és tejtermék-árak növekedése meghatározta a hazai piaci folyamatokat is, ami elsősorban a hazai termékpályán belüli fázisok (termelői, feldolgozói és kiskereskedelmi) árának növekedésével járt.

• Nyerstej-árak

A **nyerstej-árak** emelkedése 2007 első felében kezdődött, hatására az új-zélandi árak 40 Ft/kg-ról csaknem 70 Ft/kg-ra, vagyis az árnövekedés előtti uniós szintre nőttek. Az uniós átlagár 2007 végére megközelítette a 100 Ft/kg-ot. Az USA nyerstej-árak is szokatlanul magasra kúsztak, és 2007 első felében meghaladták az uniós árakat, majd csak a kínálat felfutásával mérséklődtek. A hazai árak tendenciája hasonlóan alakult, bár a nyerstej-árak emelkedése egy-két hónappal elmaradt az említett régiókéhoz viszonyítva. A hazai árak emelkedésével is megmaradt, csak valamivel csökkent az uniós árakhoz viszonyított lemaradás a magyar árakban (23. ábra).

A **nyerstej** hazai termelői átlagára 2007-ben mintegy 13%-kal emelkedett az előző évhez képest és meghaladta a 70 Ft/kg-ot, ezzel ismét elérve a 2001-2003. évek átlagos árszintjét, ami megfelelt az akkori uniós árszintnek is (16. melléklet). A csatlakozás után azonban a hazai nyerstej ára tartósan az uniós árszint alá esett, mert a tejtermékek hazai értékesítési ára is csökkent, ráadásul a feldolgozók a különféle támogatásokat is elveszítették (17. melléklet).

• Tejtermékek

2007-ben valamennyi tejtermék hazai feldolgozói értékesítési ára emelkedett, az árindex mintegy 9%-os növekedést mutat (17. melléklet). A tejtermékek közül legjobban a **gyümölcs-**

joghurt (13%), a **vajkrém** (12%) és az **érelt félkemény sajt** (12%) feldolgozó értékesítési ára nőtt, legkevésbé (2%) az **ömlesztett sajté**. Az adagolt vaj és kefir kivételével a tejtermékek ára a 2004-2006-os évek átlagában alacsonyabb volt a 2001-2003-as időszakhoz képest. Az értékesítési árak emelkedése 2006-ban kezdődött el, de a folyadék tejek és a legtöbb tejtermék ára még nem érte el a csatlakozás előtti három év átlagát, 2007-ben azonban már a folyadék tejé elérte, a többi tejterméké pedig meghaladta ennek az időszaknak az árszintjét.

A tejtermékpálya fázisai 2007-ben eltérő mértékben emelkedtek. A nyerstej árak növekedése a nyár végén vált lendületessé, a 2007. évi novemberi nyerstej-ár már csaknem 27%-kal haladta meg az előző év azonos hónapjának termelői átlagárát. A második félévben a nyerstej árának növekedése több mint 13%-kal magasabb átlagos nyerstej-árat eredményezett 2007-ben (16. melléklet), az előző év hasonló időszakához képest. Ezzel a tej termékpálya első fázisának áremelkedése megelőzte a PÁIR által megfigyelt tejtermékek feldolgozó értékesítési és fogyasztói árának átlagos 9 és 12%-os növekedését (17. melléklet).

A tej és tejtermékek ártendenciája a jövőben attól függ, hogy a fejlődő országok fokozódó keresletét a kínálat bővülése milyen mértékben tudja követni. Az OECD becslése szerint a világtermelés a továbbiakban évente nem egészen 2%-kal nőhet. Amennyiben a fejlődő országok gazdasági növekedése a tervek szerint halad, akkor az elkövetkező egy-két évben a tejtermékek ára nem csökken.

Az EU számára összességében kedvező tejpiaci folyamatok a hazai piaci szereplők számára is kisebb-nagyobb előnyökkel jártak. A keresleti piac hatására a kefir, joghurt, tejsavó exportjának növekedése a feldolgozók egy részének, az egyes tagállamok hazai nyerstej iránt emelkedő kereslete pedig a nyerstej exporttal foglalkozó hazai termelőknek jelentett többletbevételt. Ugyanakkor folytatódott a magasabb feldolgozottságú tejtermékek (sajt és túró) exportjának zsugorodása, behozataluk pedig jelentősen tovább nőtt. Összességében tehát a világ és az Unió nyerstej és tejtermékek árainak növekedése a hazai tejtermékpálya valamennyi fázisában szintén áremelkedéssel járt, de a hazai tejtermékek külkereskedelmi egyenlege tovább romlott.

9. Zöldség és gyümölcs

A zöldség- és gyümölcsfélék piaci tendenciának (elsősorban kínálat) naprakész feltárása nehezebb a többi ágazathoz képest, hiszen az egyes zöldség- és gyümölcsfélék kínálatának alakulására még előzetes adatok sem állnak rendelkezésre. A termelést más, már meglévő információkból becsüljük, mint a piaci árak tendenciája, a szántóföldi vetésterületek és a bel- és külpiai értékesítés alakulása.

A kínálat becslésére a felsorolt tényezők közül elsősorban a piaci árakra lehet támaszkodni, mert a több éves tapasztalat szerint a zöldség- és gyümölcsfélék árának alakulása a kínálat változásával nagyobb összefüggést mutat a többi termékéhez képest. A belföldi kínálat nagyságát alapvetően a termelés alakulása határozza meg, amit a behozatal és kivitel egyenlege még módosít.

9.1. Zöldségfélék

9.1.1. Európai piaci tendenciák

A csatlakozás óta a hazai zöldségfélék kereskedelme az egységes piacon nő, aminek mértékét az egyes tagállamok adott évi kínálata befolyásolja. Az uniós zöldségtermelés alakulását 2007-ben meghatározta a szélsőséges időjárás.

Az EU-ban az előzetes becslések alapján a legnagyobb **paradicsom**termelőknél, mint Olaszország és Spanyolország csökkent a termésmennyiség. A **fejeskáposzta**-termés alacsonyabb lett az előző évhez képest (Lengyelország, Hollandia), a termék iránt az év során jelentős kereslet mutatkozott az EU keleti régióiból, mert ezeken a területeken szintén jelentős termés kiesés volt. Az EU-ban, amely régió a **vöröshagyma** egyik legjelentősebb termelője a világon, 2007-ben 6%-kal nöött a termelés az előző évhez képest. A régi tagállamokban jobb volt a termés, mint az újabbakban, Hollandiában pl. 10%-kal emelkedett a termelés. A **fokhagyma**-termelés csökkenő tendenciát mutat, ezért az EU, a harmadik országokból érkező importtal szemben komoly védelmi rendszert alkalmaz. A **sárgarépa** termelése lényegében nem változott, Észak-Nyugat-Európában bőséges készletek alakultak ki. A **csemegekukorica** termelése mintegy 10%-kal csökkent az Unióban.

9.1.2. Hazai piaci tendenciák

- **Kínálat**

Előzetes adatok hiányában a fontosabb zöldségfélék termelésének 2007. évi alakulását a jelenleg rendelkezésre álló vetésterület, bel- és külpiai értékesítés, illetve a piaci árak tendenciái alapján becsültük meg.

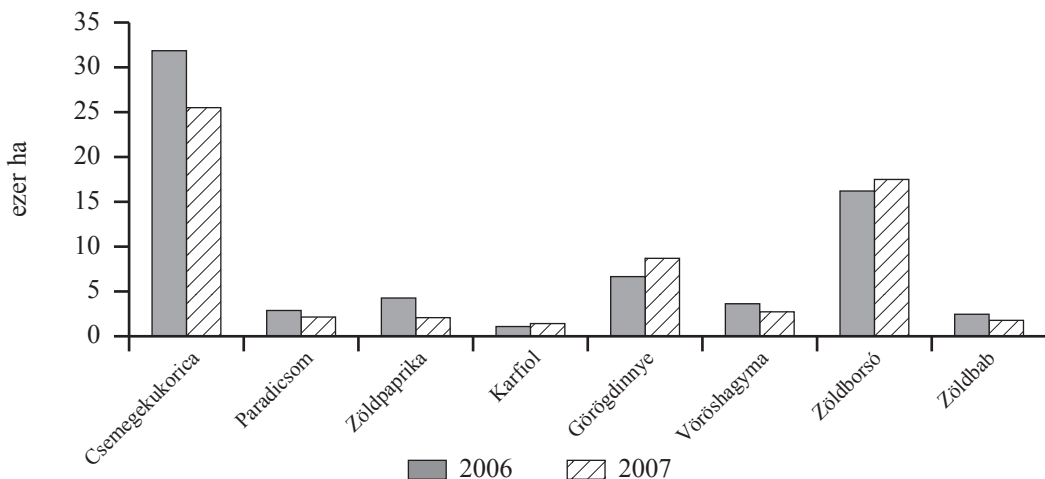
A becsléseknél figyelembe vettük néhány zöldségféle vetésterületének előzetes adatát. A szántóföldi zöldségek vetésterülete a 2007. évi előzetes adatok alapján 20%-kal csökkent az előző évhez képest, ami a 2007. évi összes termés alakulásában jelentősen beleszólhat.

Természetesen a csökkenő szabadföldi területekkel kieső termést még a hozamok, illetve a termesztő berendezések alatti termelés jelentősen módosíthatja. A szabadföldi termőterületek csökkenése 2007-ben jelentősnek mondható a **csemegekukorica** (20%), a **paradicsom** és **vöröshagyma** (25%), valamint a **zöldpaprika** (mintegy felére) tekintetében, növekedés a **zöldborsó** (8%), a **görögdinnye** (30%) és a **karfiol** (31%) esetében figyelhető meg (26. ábra). A vetésterületekről

való döntést a termelők az előző évi piaci árak, illetve az értékesítési lehetőségek figyelembe vételével hozták meg (a görögdinnye ára 2006-ban csaknem 70%-kal növekedett, ami a következő évben a vetésterület növekedését eredményezte).

26. ábra

Egyes zöldségfajok termőterületének alakulása*

* Az év közben végzett mezőgazdasági munkák alapján

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

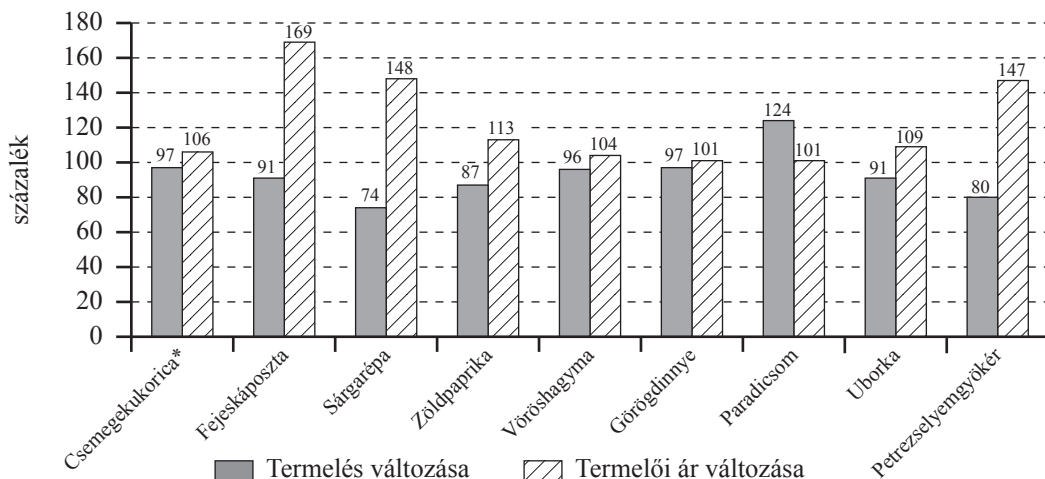
Az összes 2007. évi zöldségtermés a becslések alapján 95,5%-át érte el az előző évének (**1700 ezer tonna**) az AKI becslése alapján (a becslésnél figyelembe vettük a Zöldség-Gyümölcs Szakmaközi Szervezet előzetes adatait) (18. melléklet).

A becslés szerint a vizsgálatba vont zöldségfajok közül 2007-ben egyedül a **paradicsom** termésmennyisége emelkedett (24%), a többi faj esetében változó mértékű csökkenés következett be. Legkisebb arányú a visszaesés a **csemegekukoricánál** (3%), a legjelentősebb pedig a **sárgarépnánál** figyelhető meg (26%). Ötödével csökkent a **petrezselyemgyökér** mennyisége, a **görögdinnye** esetében pedig a 2007. évi termőterület növekedése ellenére az előző évhez képest valamivel alacsonyabb lett a termésmennyiség, ami a hozamok kedvezőtlen alakulására utal. A **zöldpaprika** termésmennyisége 135%-kal csökkent az előző évhez képest. Az **uborka** és a **fejes káposzta** termése azonos mértékben 9%-kal, a **vöröshagymáé** pedig 4%-kal csökkent a 2006. évihez viszonyítva (27. ábra).

A belföldi betakarítású termés mellett az **import zöldségek** jelenléte is meghatározó a hazai zöldség kínálatban. Az import zöldségfélék döntő hányada – 85%-a – az uniós piacról érkezik Magyarországra. Az EU tagállamaiból érkező import enyhén nőtt 2007-ben, a 2004-2006. évek átlagához képest. Az összes behozatalon belül több év átlagában is jelentős zöldségféle, a **paradicsom** (30%-kal), valamint a **görögdinnye** importja csökkent (55%-kal), ugyanakkor a 2007-ben alacsonyabb termésű **vöröshagyma** behozatala 20%-kal, a **sárgarépaé** 15%-kal nőtt.

27. ábra

A zöldségfélék termésmennyiségének és termelői árainak változása (2006=100%)

* Felvásárlási ár változása

Forrás: AKI, PÁIR; AKI Statisztikai Osztály: Tájékoztató az őszi mezőgazdasági munkákról; valamint KSH adatok alapján saját számítás

A tagállamoktól származó importon kívül a zöldségimportnak mintegy 15%-a a harmadik országokból érkezik Magyarországra; ezen belül a legtöbb zöldségféle Szerbiából, Törökországból és Kínából. A harmadik országokból származó zöldség-import alig változott 2007-ben, a 2004-2006. évek átlagához képest.

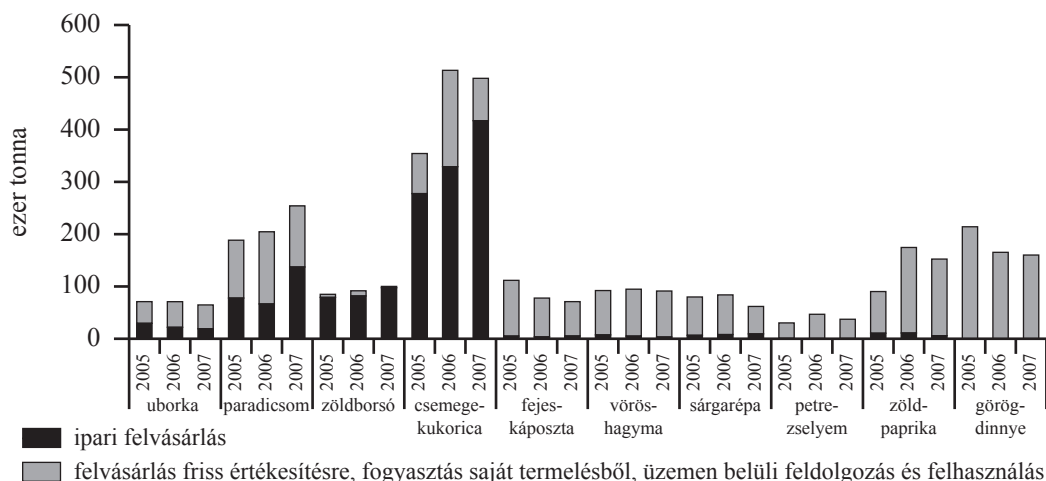
- **Bel- és külpiaci értékesítés**

A **zöldségfélék termelésének** döntő hányada – 2004-2006. évek átlagában mintegy 85% – valamilyen formában értékesítésre került (EU tagság előtt 77%-a). Az értékesítés arányát több tényező alakíthatja, amelyek közül a termelt mennyiség, a piaci árak alakulása, illetve a termelő saját feldolgozási lehetősége emelhetők ki.

A zöldségfélék összes értékesítésén belül a felvásárlás mintegy 25%-kal nőtt 2007-ben a 2006. évihez képest, az ipari célú mintegy 30%-kal emelkedett. A **paradicsom** (83,4%-kal), a **csemegekukorica** (27%-kal) felvásárlása jelentősen nőtt, a **fejes káposztáé** (6%-kal) kisebb mértékben. A **csemegekukorica** és a **paradicsom** felvásárlásának emelkedését elsősorban az ipari felhasználás emelkedése okozta (28. ábra). Alacsonyabb volt a belpiaci értékesítés elsősorban a **zöldpaprika** esetében. A **görögdinnye** felvásárlása az előző évhez képest csaknem változatlan termelése ellenére nőtt, ami kivételének emelkedésével függ össze (18. melléklet).

2006-ban az összes termés mintegy 14,6%-a került **kivitelre**, a 2007. évinek mintegy 16,8%-a (**286 ezer tonna**) (19. melléklet). Az export összes termeléshez viszonyított arányának 2,2 százalékponttal való javulását a csökkenő termelés mellett, a környező országokban kialakuló alacsonyabb termékek tették lehetővé. Hatására a zöldségfélék külkereskedelmének export-import egyenlege 40%-kal nőtt (19. melléklet).

A zöldségfélék termelői mérlege

Forrás: AKI, PÁIR, AKI Statisztikai Osztály, KSH

A zöldségfélék kivitelében több év átlagában legnagyobb arányú **zöldpaprika** exportja csökkent 2007-ben, mintegy 20%-kal, de az összes kivitelben továbbra is a legnagyobb arányú maradt. Az összes zöldségféle exportjának növekedéséhez legnagyobb mértékben a **görögdiinnye** járult hozzá (közel 75 ezer tonna). Ezen kívül említésre méltó még az **uborka** és **csemegekukorica** kivitelének fokozódása. Az összes importban több év átlagában jelentős arányú **paradicsom** behozatala 2007-ben 30%-kal csökkent, ugyanakkor kivitele duplájára nőtt, ezáltal a paradicsom kiviteli és behozatali aránya valamelyest javult.

9.1.3. A piaci árak tendenciája

A zöldségfélék 2007. évi termelői árándexe a **KSH** közlése szerint **4,9%-kal** nőtt, ami magában foglalja nem csak a 2007. évi kínálatváltozással összefüggő ártendenciákat, hanem a 2007 elején értékesített – 2006. évi termékből való – tárolási árak változását is. A zöldségfélék termelői ára (20. melléklet) 10%-kal emelkedett a PÁIR által gyűjtött árak alapján. A két megfigyelésből származó ártendencia eltérése a különböző értékesítési irányokra és megfigyelési időszakokra vezethető vissza. (A KSH által közölt alacsonyabb árfejlődés összefügg azzal is, hogy a KSH megfigyelésébe beletartoznak az alacsonyabb árakkal járó értékesítési irányok is, pl. ipari felvásárlás.)

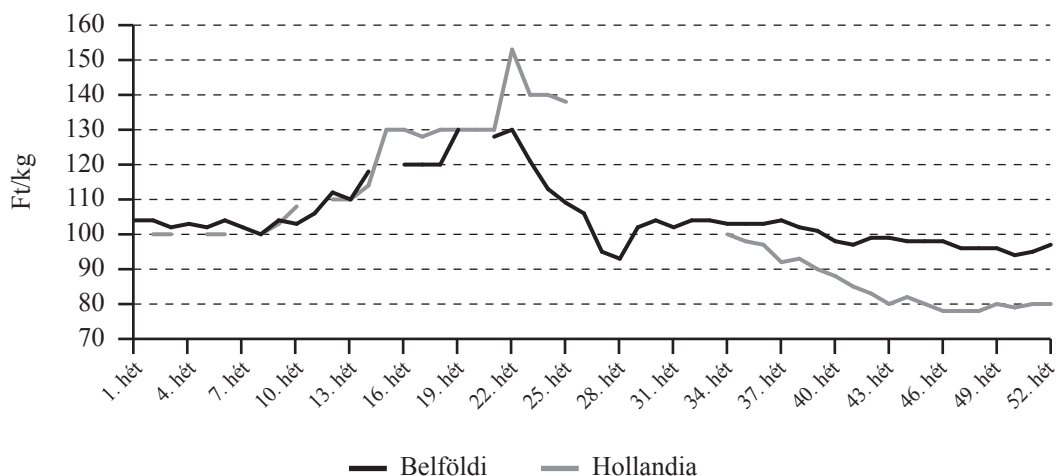
A piaci árak tendenciáját – a Budapesti Nagybari Piac árai alapján – valamennyi fontos hazai zöldségfélére vonatkozóan mutatjuk be (27. ábra, 20. melléklet). Ennek alapján legerőteljesebben a **fejes káposzta** (69%), a **sárgarépa** (48%) és a **petrezselyemgyökér** (47%) ára növekedett. Közepes az áremelkedés a **zöldpaprika** (13%), az **uborka** (9%), a **csemegekukorica** (6%) és a **vöröshagyma** (4%) esetében. Szinte változatlanok mondható a piaci ár a **paradicsom** és a **görögdiinnye** termékeknél. Megjegyezzük, hogy az árnövekedés nemcsak azoknál a termékeknél következett be, ahol jelentősen visszaesett 2007-ben a becsült termés (pl. zöldpaprika, sárgarépa, petrezselyemgyökér), hanem pl. a fejes káposztánál, csemegekukoricánál vagy a vöröshagymánál is. Ezekben az esetekben, a keresleti oldal alakulását befolyásoló tényezőkben keresendő a termelés és áralakulás lazább összefüggése. A fejes káposztánál, a több év átlagához képest alacsonyabb termés ad magyarázatot az erőteljes árnövekedésre, a csemegekukorica esetében pedig az előző évhez képest alig valamivel alacsonyabb termés iránt nőtt a kereslet – az ipari felvásárlás 26%-kal nőtt – 2006-hoz viszonyítva.

A vizsgálatba vont zöldségfélék közül néhány belföldi termelésű, illetve az adott termékből egész évben jelenlevő külpiazi termék áralakulását is bemutatjuk.

A **vöröshagyma** behozatala szinte évről-évre nő. A hazai nagybani piacokon néhány hét kivételével, a hazaival párhuzamosan a holland hagyma is megtalálható (29. ábra). A hazai vöröshagyma ára 2007 elején (2006. év termése) még versenyképes volt a hollandéval, azonban a 2007. évi alacsonyabb hazai termeléssel összefüggő magasabb árak az év folyamán már jelentős mértékben meghaladták a bő termés és a hatékonyabb termelés következtében jóval alacsonyabb holland árakat. A holland árak csökkenése a hazai árakat is lefelé mozdította.

29. ábra

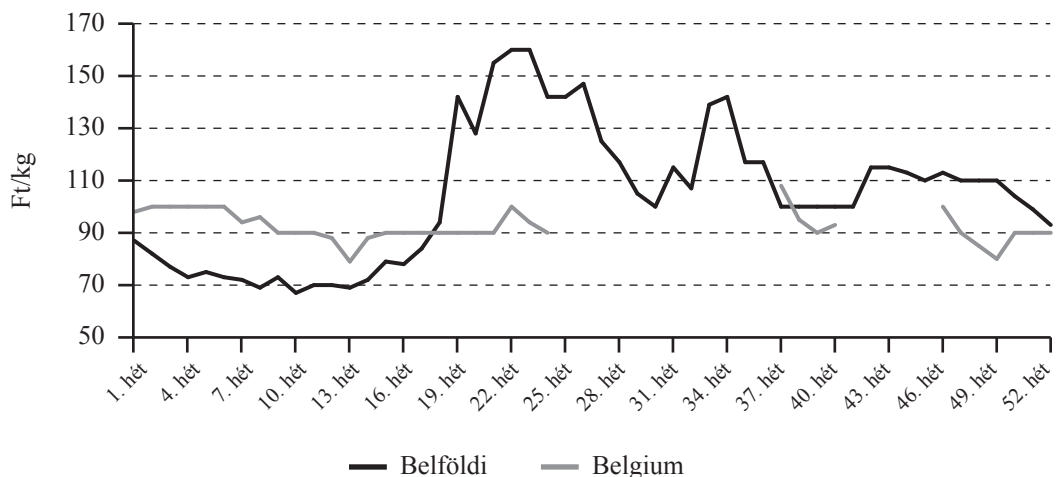
A belföldi és külpiazi vöröshagyma termelői ára a Budapesti Nagybani Piacon 2007-ben

Forrás: AKI, PÁIR

30. ábra

A belföldi és a külpiazi sárgarépa termelői ára a Budapesti Nagybani Piacon 2007-ben

Forrás: AKI, PÁIR

Ugyanez mondható el a **sárgarépa** vonatkozásán is. A tárolási időszakban az import répa ára meghaladta a magyar piaci árakat, azonban az év utolsó harmadában hazai piacra lépő, a magyar terméknél alacsonyabb árú belga sárgarépa ára folyamatosan csökkent, erre kényszerítve a hazai árakat is (30. ábra).

9.2. Gyümölcsök

9.2.1. Európai piaci tendenciák

Az EU gyümölcstermelése – a rekord termelésű 2006. évet követően – 11%-kal csökkent 2007-ben. Az EU-15-ben csak 2%-kal kevesebb gyümölcsöt takarítottak be az utóbbi négy év átlagához képest, viszont az EU-10-ben a 2007. évi termés a 2006. évének alig 59%-át érte el. Egyszerre érte súlyos fagykár a lengyel, a magyar és a szlovák, enyhébb mértékben a cseh és a balti államokbeli gyümölcsösöket. Az új tagállamok gyümölcstermelésének fajösszetétele eltér a régi tagállamokétól; a régi tagállamok legjelentősebb gyümölcsfajai az alma, őszibarack, nektarin és körte. Az új tagállamokban a döntő hányadú alma mellett, a bogyós gyümölcsök, a meggy, valamint a szilva termelése a legjellemzőbb. Az Unió legtöbb tagállamában a hazaihoz hasonló termés kiesés nem következett be.

2007-ben az EU-27 **almatermelése** több mint 10%-kal maradt el a 2006. évi termésmennyiséghez képest. Az EU-15-ben a tavaszi fagyok kisebb károkat okoztak az ültetvényekben, míg az új tagállamokban a kedvezőtlen időjárás nagyobb termés kiesést eredményezett.

Az uniós tagállamok átlagában a 2007. évi **körtetermelés** 7%-kal csökkent a kedvezőtlen időjárási körülmények, valamint a növekvő ültetvénykivágások miatt.

Az **őszibarack**- és a **nektarin**-termelés a korábbi években megfigyelhető túltermelést követően, megközelítette (-4%) az átlagos mennyiséget.

A **kajsibarack** 2007. évi termelése (27%-kal) csökkent.

Az EU jelentős **meggytermelő** országaiból – elsősorban a fagykár miatt – az évtized legalacsonyabb termését jelezték. Európa **cseresznyetermelése** stagnált.

A **bogyógyümölcsök** közül a **szamóca** termésmennyisége 11%-kal, a **ribiszke** termésmennyisége 25%-kal csökkent. A **málna** Közép- és Észak-Európában jelentős, az utóbbi négy év átlagához képest 13%-kal növekedett a termelés.

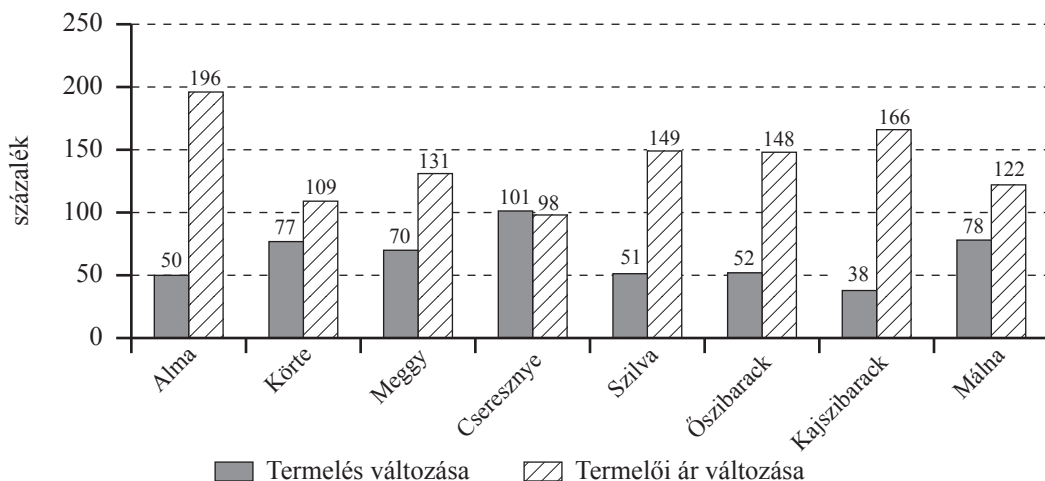
9.2.2. Hazai piaci tendenciák

- **Kínálat**

A gyümölcstermelésben jelentős, a becslések szerint legalább 50%-os csökkenés következett be 2007-ben, amit elsősorban a tavaszi fagykár okozott. A termelés alakulására vonatkozóan többféle becslés látott napvilágot. Az előzetes adatok szerint az összes gyümölcstermés 2007-ben a 450 ezer tonnát alig haladta meg (21. melléklet). Ezt támasztja alá az is, hogy az alma termésmennyisége a legtöbb előrejelzés szerint mintegy fele-harmada a 2006. évének, és a többi gyümölcsféle termelése sem nőtt.

31. ábra

A gyümölcsfélék termésmennyiségének és termelői árainak változása (2006 = 100 %)

Forrás: AKI, PÁIR; AKI Statisztikai Osztály: Tájékoztató az őszi mezőgazdasági munkákról; valamint KSH adatok alapján saját számítás

A piaci árak tendenciája alapján, szinte minden gyümölcsfaj becsült termése csökkent (31. ábra, 21. melléklet). Legnagyobb mértékű visszaesést (62%) a **kajsziarack** esetében tapasztalhattunk. A gyümölcsök több mint felét adó **alma** termése, a 2006. évihez képest felére esett vissza, és jelentős a csökkenés (49%) a **szilva** esetében is. A **körte** termése 23%-kal volt alacsonyabb 2007-ben, mint egy évvel korábban, az **őszibaracké** 48%-kal. A **málna** és a **meggy** termése szintén elmaradt el az előző évitől (22-30%). Csak a **cseresznye** esetében figyelhető meg 1%-os javulás.

2007-ben 311 ezer tonna gyümölcsöt hoztunk be, amely a belföldi termelésnek már 68,3%-át tette ki (22. melléklet). Az EU tagállamokból érkező frissgyümölcs-behozatal nőtt, csakúgy, mint a harmadik országokból érkezőké. A frissgyümölcs-import mintegy 60%-át a **déli gyümölcsök** teszik ki, amelynek 90%-át a **banán** és **citrusfélék** adják. A déligyümölcs-behozatal mennyisége több mint 13%-kal nőtt 2007-ben, ezen belül a banáné 32%-kal. Megjegyezzük, hogy a banán 2007. évi import ára a Budapesti Nagybani Piacon a 2006. évit kevéssel meghaladta. A banánimport növekedése összefügg a hazai alacsony almatermessel.

A gyümölcsimport jelentős növekedését (36%-kal) egyértelműen az ipari feldolgozás alapanyagát jelentő **alma** behozatalának közel négyszeresére való emelkedése okozta. Figyelemre méltó azonban az **őszibarack** importjának 80%-kal való növekedése is. Ugyanakkor a **kajsziarack** esetében 20%-kal csökkent a behozatal 2006-hoz képest. Egyes gyümölcsfélékből a külpiaci termék a hazai piacon folyamatosan jelen volt (pl. őszibarack) más termék esetében a behozatal továbbra is inkább a hazai szezon előtt, illetve után jellemző.

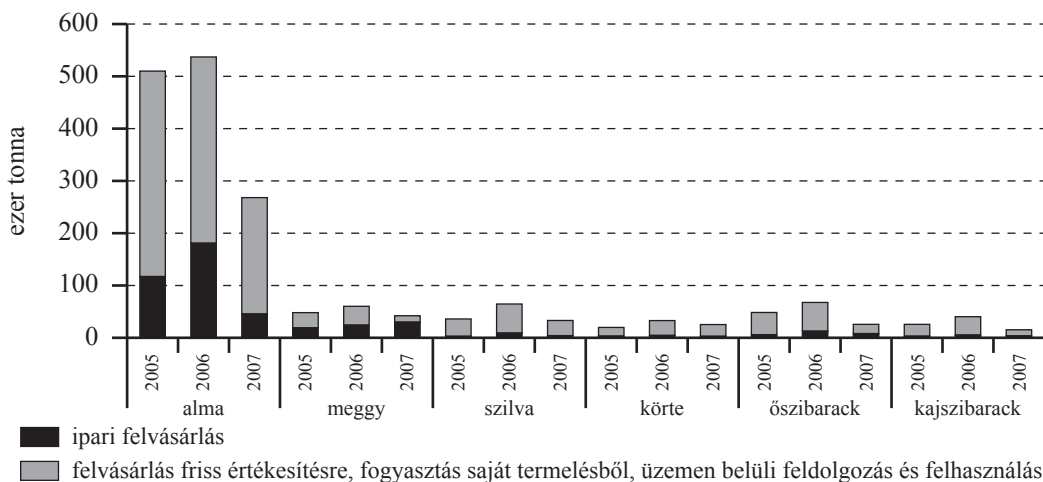
- **Bel- és külpiaci értékesítés**

Az összes gyümölcstermésnek – 1999-2006. évek átlagában – 77%-a került valamilyen formában **értékesítésre** a KSH adatai szerint, az értékesítés aránya a csatlakozást követően növekvő tendenciát mutat. A jó termésű 2006. évben az értékesítés aránya kiugróan magas (86%) volt.

A gyümölcs**felvásárlás**¹, a gyümölcstermeléshez hasonlóan mintegy felére, ezen belül az ipari célú felvásárlás 60%-kal csökkent 2007-ben az előző évhez képest (21. melléklet). Az ipari feldolgozásra kerülő gyümölcsfélék összes terméshez viszonyított aránya a hazai kínálat csökkenése, valamint a frisspiaci árak jelentős növekedése következtében lett lényegesen alacsonyabb 2007-ben. Az ipari felvásárlás a **meggy** esetében nőtt meg 24%-kal, ugyanakkor pl. az **alma**, a **szilva**, a **körte**, **őszibarack** és **málna** ipari célú felvásárlása lényegesen csökkent, egyes esetekben (alma), a feldolgozók az alapanyagot importból pótolták (32. ábra).

32. ábra

A gyümölcsfélék termelői mérlege

Forrás: AKI, PÁIR, AKI Statisztikai Osztály, KSH

2006-ban a **friss gyümölcs külkereskedelmi egyenlege** negatív volt. 2007-ben folytatódott a kivitel és behozatal arányának a romlása, a negatív egyenleg mintegy kétszeresére nőtt. 2007-ben a frissgyümölcs-**kivitel** 30%-kal csökkent az előző évhez viszonyítva (22. melléklet). Ezen belül, a kivitel értékében jelentős hányadot képviselő **alma**export harmadára esett vissza. Nőtt a **szilva** és a **cseresznye** kivitele, de súlyarányuk még így is nagyon kicsi az összes exporton belül. Az alma után második legfontosabb **exportra** kerülő friss gyümölcs, a **meggy** kivitele is csökkent (mintegy 40%-kal), nagyobb arányban, mint a termelése (20%).

9.2.3. A piaci árak tendenciája

A gyümölcsök nagyfokú terméscsökkenése 2007-ben a termelői árak jelentős növekedésével járt (23. melléklet). Az árindex kiszámításánál a zöldségfélékhez hasonlóan a 2006. évi súlyarányokat vettük figyelembe. A gyümölcsfélék értékesítésének termékösszetétele 2007-ben jelentősen változott, ezért a legnagyobb árnövekedést elérő alma a 2007. évi árindexben lényegesen nagyobb hangsúlyt kapott a ténylegesnél. Az AKI PÁIR piaci árgyűjtése alapján (Budapesti Nagyban Piac frissgyümölcs-értékesítés) a gyümölcsök termelői árai 76%-os növekedést értek el, ugyanakkor a KSH közlése szerint a minden értékesítési irányra vonatkozó árnövekedés mintegy 40%-os volt.

¹ Megjegyezzük, hogy a zöldség- és gyümölcságazatban az összes értékesítés meghaladja a felvásárlást, mert a fizikai piacokon (nagybani és fogyasztói) történő értékesítést a felvásárlás nem tartalmazza.

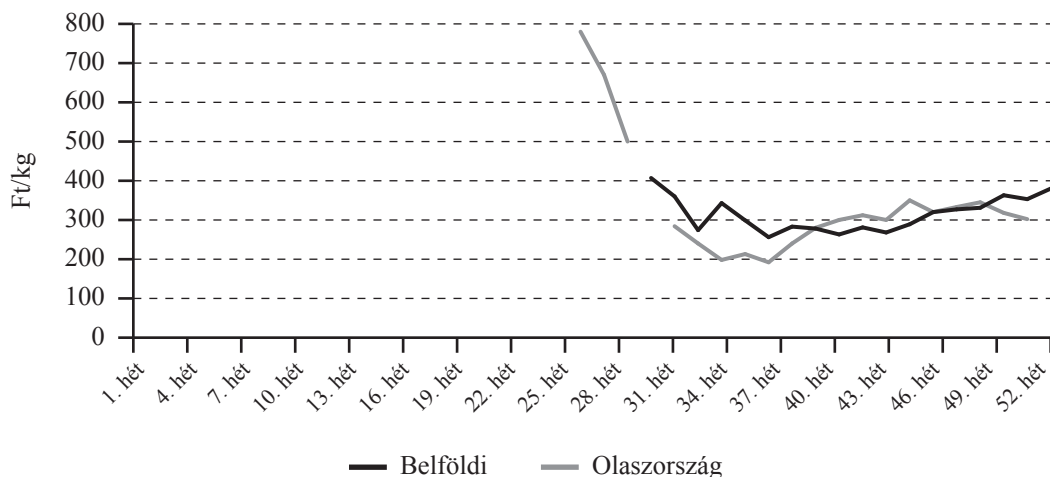
A gyümölcsstermelés jelentős csökkenése jól tükröződik az egyes gyümölcsök áralakulásában. A harmadára csökkent **kajszi**barack-termés közel 70%-kal magasabb piaci árakat eredményezett. Az összes gyümölcsstermelésen belül legnagyobb arányú gyümölcsfajunk, az **alma** 50%-os terméskiesése közel duplájára emelte a 2007. évi termelői árát. Megközelítőleg 50%-kal emelkedett a **szilva** és az **őszibarack** ára, és 31%-kal magasabb árszint jellemezte a **meggyet**. A **málna** és a **körte** esetében (22-9%) kisebb mértékű áremelkedés figyelhető meg. A vizsgálatba vont gyümölcsfajok közül egyedül a **cseresznye** termésmennyisége nőtt kis mértékben, ami termelői árának 2%-os csökkenésében mutatkozott meg.

A kedvezőtlen belföldi termésmennyiség az import növekedésével járt, azonban egyes gyümölcsfélék termésének csökkenése ellenére meggyből, cseresznyéből és málnából a kereslet kielégítését kizárólag hazai áru szolgáltatta a Budapesti Nagyban Piacon.

A hazai **őszibarack**-felhozatala mellett az olasz termék jelenléte a hazai piacon 2007-ben folyamatos volt, amely a belföldi szezon indulása előtt kezdődött, de a hazai kínálat bővülésével sem ért véget (33. ábra).

33. ábra

A belföldi és a külpiaci őszibarack termelői ára a Budapesti Nagyban Piacon 2007-ben

Forrás: AKI, PÁIR

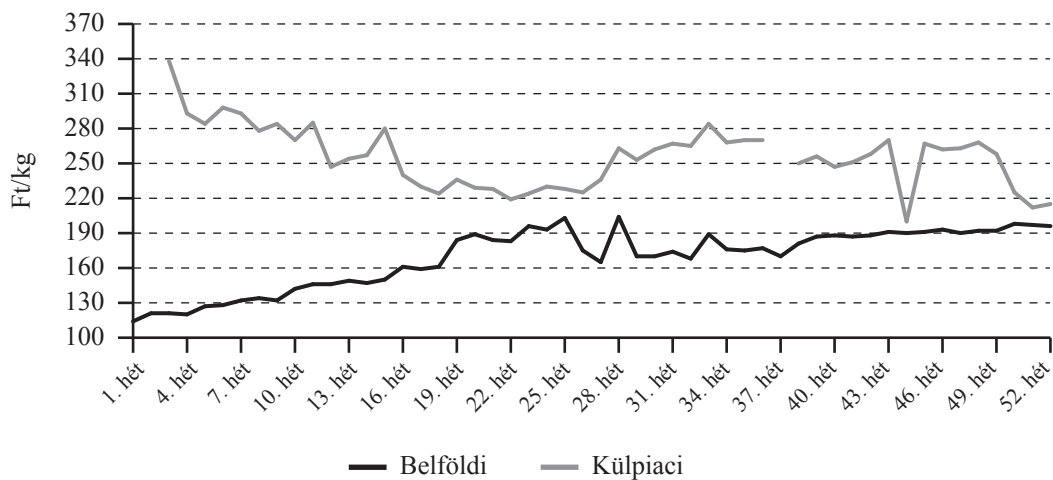
A jelentős belföldi almahiányt import almával pótolták, amelynek mennyisége megnégyszereződött 2007-ben. A Budapesti Nagyban Piacon az import alma fajtaösszetétele a magyar fogyasztók igényeihez igazodott. 2007. év elején, a tárolási időszakban a belföldi alma ára lényegesen alacsonyabb volt a külpiaci termék árához képest. A 2007. évi almahiány hatására a hazai termelői árak az előző évinek majdnem duplájára nőttek (34. ábra).

Összességében a 2007. évi zöldség- és gyümölcsstermelés a 2006. évinél alacsonyabbnak bizonyult, ami mindkét ágazatban a termelői ár emelkedésével járt. Ugyanakkor a zöldségfélék terméskiesése nem tekinthető jelentősnek, és a termelői árak emelkedése is mérsékeltnek mondható. A frisszöldség-kivitel volumene (dinnyével) 10%-kal nőtt az előző évhez képest, miközben a behozatal lényegében nem változott, a kivitel és behozatal egyenlege 40%-kal emelkedett (19. melléklet). A gyümölcsfélék esetében jóval nagyobb volt a terméskiesés és az árnövekedés 2007-ben.

Ha a mintegy 200 ezer tonna déligyümölcs behozatalától eltekintünk, a többi gyümölcsféle behozatala is meghaladja a kivitel mennyiségét. A kivitel és behozatal egyenlege 2007-ben tovább romlott, az előző évinek mintegy kétszerese lett (22. melléklet).

34. ábra

A belföldi és a külpiaci alma termelői ára a Budapesti Nagyban Piacon 2007-ben

Forrás: AKI, PÁIR

10. Szőlő és bor

10.1. Világ- és európai piaci tendenciák

A világ **bortermelése** előzetesen 261,6- és 271,2 millió hl között alakult 2007-ben, ami 2006-hoz képest 15-25 millió hl-rel alacsonyabb. Ezen belül az USA termelése enyhén nőtt, Ausztráliáé a szárazság miatt jelentősen csökkent. Egyre több új országban és területen termelnek bort, míg a hagyományos bortermelő vidékeken, végig a Földközi tenger mentén, a bortermelés visszaszorulóban van. Így jelentősen nő a bortermelés olyan országokban is, mint pl. India, Kína, Vietnam, Izrael, Libanon, Törökország, Chile, Brazília, viszont a régi közép- és kelet-európai bortermelő országokban, Bulgáriában, Romániában, Moldáviában, Ukrajnában, Grúziában csökken a termelés. A termelés változatlanul magas szintű maradt Argentínában, Dél-Afrikában és Chilében. A világ **borfogyasztása** 2007-ben 237,7- és 244,4 millió hl körül alakult, ami lényegében nem tér el az előző évi értéktől. Az előző évekhez képest csökkent a termelés és fogyasztás közötti különbség.

Sok nemzetközileg nyitott és gazdaságilag erőteljesen növekvő országban a **bor** iránti kereslet gyorsan átlag fölötti szintre emelkedik, ami növekvő árakhoz vezet. Jelenleg az észak-amerikai piac tűnik a kereslet motorjának, mivel Amerikában és Kanadában széles körben népszerűvé vált a borfogyasztás és sok vállalat foglalkozik borkereskedelemmel. Indiában és a gyors gazdasági fejlődést mutató ázsiai országokban is nő a bor iránti kereslet, de hasonló a helyzet Skandinávia, Közép- és Kelet-Európa, ezen belül elsősorban Oroszország esetében is.

A közép- és dél-olaszországi, valamint a dél-franciaországi és spanyolországi túltermelés a belföldi fogyasztás csökkenése mellett elsősorban összefügg azzal, hogy a bortermelők termékszerkezete nem eléggé piacorientált. Szerkezetváltásra lenne szükség az említett régiókban. Észak- és Nyugat-Európában az Újvilág (Ausztrália, USA, Chile, Dél-Afrika) borai népszerűek, de Dél-Európában még mindig a cseresavas, egyszerű vörösborokat termelik. A fehérborok esetében Dél-Európában gyorsabb volt a váltás, azonban a vörösborok esetében is erre van szükség ahhoz, hogy ez a régió versenyképes legyen az Észak- Nyugat- és Kelet-Európában megjelenő Újvilág boraival szemben.

10.2. Hazai piaci tendenciák

10.2.1. Kínálat

Magyarország **szőlő**termése 2007-ben 507 ezer tonna az előzetes adatok szerint, ebből a borszőlőé 489 ezer tonna.

A 2007. évi bortermelés a Hegyközségek Nemzeti Tanácsa (HNT) szerint 2,9 millió hl, ami 2006-hoz képest mintegy 9%-os csökkenést jelent. (Az EU Bizottság adata szerint 3,168 millió hl.) Ugyanakkor a KSH iparstatisztikai adatai szerint a bortermelés értékben 1,2%-kal növekedett 2007-ben. (Megjegyezzük, hogy 2007-ben a borárak is nőttek.) A KSH és HNT bortermelési adata közötti eltérést az is okozhatja, hogy az ipari besorolás a bortermelésbe beleveszi nem csak a bor előállítását, hanem a pezsgőgyártást és a palackozási tevékenységet is.

A 2007. évi hazai borkínálatot jelentősen meghatározta a fokozódó **import** (+49%) is (24. melléklet). Az összes borimport aránya a hazai termeléshez növekvő, de még nem éri el a 10%-ot. Az összes bor behozatalának mintegy 24%-a a palackos 2007-ben, a többi lédig kiszerezésű.

(A palackos borok importja az összes behozatalban 2006-ban még mintegy 30%-ot tett ki.) A **lédig bor importja** 70%-kal, ezen belül az asztali fehéré ötszörösére, a vöröse pedig 80%-kal nőtt. A lédig borok többsége a hazai borok házasítását szolgálja, palackozásra kerül, illetve a csökkenő hazai bortermelés miatt közvetlenül elfogyasztják. A hazai termelőalapok zsugorodása és a magasabb árak miatt az import további növekedésére lehet számítani, amelynek mértéke becslések szerint évről évre nőhet, az importon belül a lédig kiszerezésű borok aránya emelkedik.

10.2.2. Bel- és külpiaci értékesítés

A PÁIR megfigyelési körébe csak az összes bortermelésnek mintegy 50-60%-át kitevő asztali és tájborok értékesítésének és árának követése tartozik, de nincs információ a minőségi borok piaci folyamatairól (kivéve a külpiaci értékesítést).

2007-ben az **asztali és tájborok belföldi értékesítése** 9%-kal csökkent hazánkban az előző évhez képest (25. melléklet). A belföldi asztali- és tájbor-értékesítés valamivel nagyobb hányadát, 64%-át a fehérbor teszi ki. Ezen belül mind az **asztali**- mind pedig a **tájbor**-értékesítés alacsonyabb lett 11%- és 9%-kal egy év alatt. A **vörös**- és **rozébor**-értékesítés kisebb mértékben (4%) csökkent, ezen belül az asztali borok eladása 6%-kal, a tájboroké viszont csupán 3%-kal esett.

Az asztali és minőségi bor importjának emelkedése mellett **exportjuk** 10%-kal csökkent a vizsgált időszakban (26. melléklet). Az exportra került több mint 600 ezer hl bor 53%-a palackos-, 46%-a lédig kiszerezésű. A magasabb értékű palackos bor aránya a kivitelben belül javult 2007-ben, mert 2006-ban a lédig és palackos bor aránya az összes értékesítésben még csaknem azonos volt. Mindebből az is következik, hogy a lédig borok exportja nagyobb mértékben csökkent, mint a palackosoké. Az exporton belül egyedül a **palackos minőségi borok** kivitele nőtt 7%-kal, ami a palackos vörös borok kivitelének növekedéséből adódott, a fehéréké változatlan maradt. Az export eltolódását az értékeesebb termékek irányába jelzi az is, hogy az export mennyiségének 10%-os csökkenése mellett az exportbevétel „csak” 4%-kal esett.

Az export-import egyenleg 2007-ben továbbra is pozitív, ugyanakkor több mint 25%-kal alacsonyabb a 2006. évihez képest.

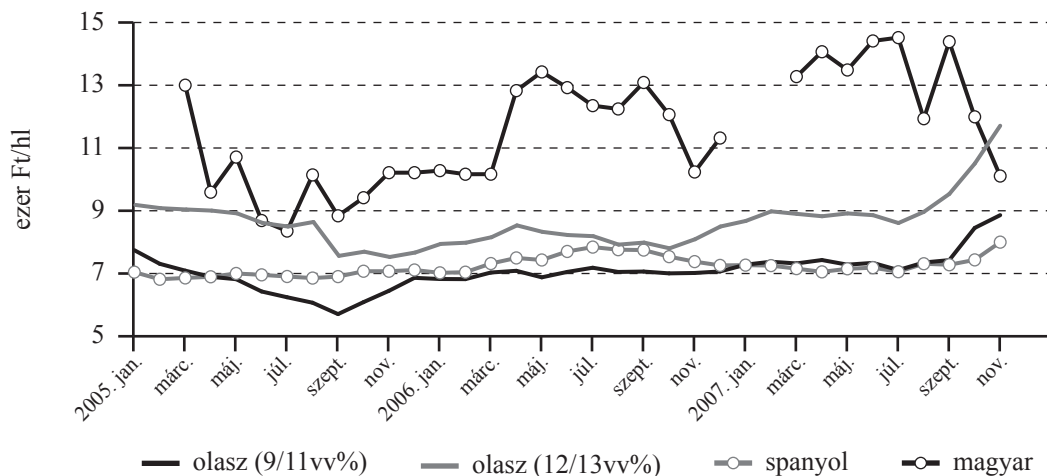
10.3. A piaci árak tendenciája

A magyar vörös és rozé asztali borok árai jelentősen meghaladták a nagy bortermelő országok piaci árait (35. ábra). A hazai vörös és rozé asztali borok magasabb ára a kedvezőtlenebb klimatikus adottságokkal függ össze.

A hazai borárak a hazai borszőlő árának, valamint a borok feljavítására használt import borok mennyiségének és behozatali árának növekedése következtében szintén nőttek 2007-ben. A tájborok ára kevésbé változott, csak mintegy 4%-kal, ugyanakkor a fehér asztalié 14-, a vörös és rozé asztalié pedig 12%-kal emelkedett (25. melléklet). Hasonló növekedési ütemet csak az olasz magasabb alkoholfokú asztali borok áraiban figyelhetünk meg. Az asztali és tájborok hazai feldolgozói értékesítési ára együttesen csaknem 8%-kal növekedett 2007-ben.

35. ábra

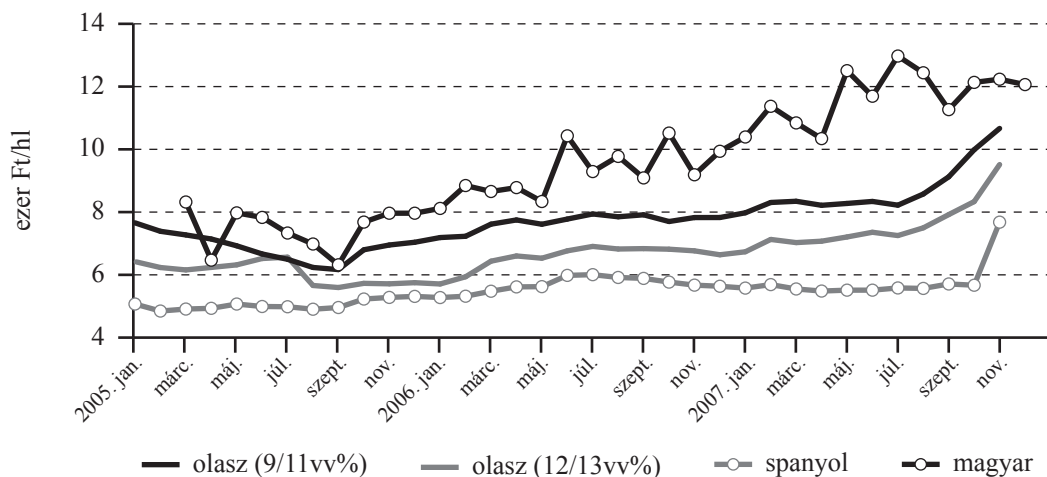
**Lédig kiszuerelésű vörös és rozé asztali borok értékesítési átlagára
Olaszországban, Spanyolországban és Magyarországon**

Forrás: AKI, PÁIR, ISMEA, MAPA

36. ábra

**Lédig kiszuerelésű fehér asztali borok értékesítési átlagára
Olaszországban, Spanyolországban és Magyarországon**

Forrás: AKI, PÁIR, ISMEA, MAPA

Források és rövidítések jegyzéke

AKI	Agrárgazdasági Kutató Intézet
BÉT	Budapesti Értéktőzsde
CLAL	Consultancy and Market Research Food and Dairy (Élelmiszer- és Tejipari Tanácsadó és Piackutató cég, Olaszország) www.clal.it
EU	European Union (Európai Unió)
FAO	Food and Agriculture Organisation (Az ENSZ Élelmészeti és Mezőgazdasági Szervezete)
FÁK	Független Államok Közössége
FEFAC	European Feed Manufacturers' Federation (Európai Takarmánygyártók Szövetsége) www.fefac.org
FVM	Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium
HGCA	The Home Grown Cereals Authority (Hazai Termesztésű Gabonafélék Hivatala) www.hgca.com
HNT	Hegyközségek Nemzeti Tanácsa
ISMEA	Istituto di Servizi per il Mercato Agricolo Alimentare (Piackutatói és Piactájékoztatói Intézet) www.ismea.it
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
LTO Nederland	Land-en Tuinbouworganisatie Nederland (Holland Mezőgazdasági és Kertészeti Szervezet) www.lto.nl
MAPA	Ministère de l'Agriculture, de la Pêche et de l'Alimentation (Mezőgazdasági, Halászati és Élelmészeti Minisztérium) www.mapa.es
MDC Datum	Datum is the market information service of the Milk Development Council (A Tej Tanács Piaci Információs Szolgálat) www.mdcdatum.org.uk
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development (Nemzetközi Együttműködési és Gazdaságfejlesztési Szervezet)
PÁIR	Piaci Árinformációs Rendszer
USDA ERS	United States Department of Agriculture Economic Research Service (Amerikai Egyesült Államok Mezőgazdasági Minisztériuma Közgazdasági Kutató Szolgálat) www.ers.usda.gov
WTO	World Trade Organization (Világkereskedelmi Szervezet)
ZMP	Zentrale Markt- und Preisberichtsstelle für Erzeugnisse der Land-, Forst- und Ernährungswirtschaft GmbH, (Mezőgazdasági, Erdészeti és Élelmiszer-gazdasági termékek Központi Piac és Árfigyelő Szolgálat)

MELLÉKLETEK

**A főbb szakágazatok termelési és értékesítési volumenváltozása
(2000 = 100%)**

Ágazat megnevezése	Megnevezés	2003	2006	2007
Húsfeldolgozás, -tartósítás	Bruttó termelés	91,17	73,61	57,86
	Belföldi értékesítés	95,14	79,46	56,26
Baromfihús feldolgozása, tartósítása	Bruttó termelés	99,74	95,73	78,79
	Belföldi értékesítés	104,20	108,77	90,28
Tejfeldolgozás	Bruttó termelés	97,02	87,53	83,67
	Belföldi értékesítés	93,98	86,83	80,58
Malomipari termékek gyártása	Bruttó termelés	77,12	47,87	48,11
	Belföldi értékesítés	78,46	50,64	48,71
Bortermelés	Bruttó termelés	-	-	*101,20
	Belföldi értékesítés	-	-	*105,10

* 2006 = 100%

Forrás: KSH

A gabonafélék külkereskedelmi forgalma

Termék	Export értéke			Import értéke		
	2006 milliárd Ft	2007 milliárd Ft	2007/2006 %	2006 milliárd Ft	2007 milliárd Ft	2007/2006 %
10019099 Búza, nem vető	61,58	66,84	108,54	0,40	3,32	830,83
10059000 Kukorica, nem vető	62,93	176,47	280,43	0,59	1,25	212,54
10030090 Árpa, nem vető	9,01	15,98	177,37	0,55	2,79	506,88
Összesen	133,52	259,29	194,20	1,54	7,36	477,92

Termék	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2006 ezer tonna	2007 ezer tonna	2007/2006 %	2006 ezer tonna	2007 ezer tonna	2007/2006 %
10019099 Búza, nem vető	2 040,60	1 433,55	70,25	14,47	69,68	481,56
10059000 Kukorica, nem vető	2 296,73	4 880,37	212,49	15,89	32,58	205,04
10030090 Árpa, nem vető	310,14	358,40	115,56	12,33	40,52	328,60

Forrás: KSH

A gabonafélék és malomipari termékek

Termék	Mértékegység	2001-2003. évek átlaga	2004-2006. évek átlaga	2006	2007	2007/2001-2003. évek átlaga %	2007/2004-2006. évek átlaga %	2007/2006 %
Étkezési búza	Termelői ár Ft/tonna	26 000,07	23 564,72	27 008,86	43 710,12	168,12	185,49	161,84
Takarmánybúza	Termelői ár Ft/tonna	20 516,62	19 437,93	24 233,68	40 641,36	198,09	209,08	167,71
Takarmánykukorica	Termelői ár Ft/tonna	22 951,51	23 052,87	26 241,04	43 343,41	188,85	188,02	165,17
Takarmányárpa	Termelői ár Ft/tonna	24 699,03	21 283,99	23 290,30	34 171,61	138,35	160,55	146,72
Finomliszt BL 55	Feldolgozói értékesítési ár Ft/kg	48,97	50,96	47,32	75,87	154,93	148,88	160,33
Rétesliszt BFF 55	Feldolgozói értékesítési ár Ft/kg	60,43	59,90	54,81	74,20	122,78	123,87	135,38
Fehér kenyérliszt BL 80	Feldolgozói értékesítési ár Ft/kg	43,60	46,88	43,49	60,82	139,49	129,73	139,85
Tésztaipari liszt	Feldolgozói értékesítési ár Ft/kg	51,96	51,38	49,61	66,68	128,32	129,77	134,41
Étkezési búzadara AD	Feldolgozói értékesítési ár Ft/kg	64,73	68,43	60,38	77,11	119,12	112,68	127,71

Forrás: AKI, PÁIR

Az olajnövények és termékeik külkereskedelmi forgalma

Termék	Export értéke			Import értéke		
	2006 milliárd Ft	2007 milliárd Ft	2007/2006 %	2006 milliárd Ft	2007 milliárd Ft	2007/2006 %
1206 Napraforgómag	24,87	38,37	154,28	6,41	4,88	76,13
1512 Napraforgóolaj	26,33	28,96	109,99	3,41	6,61	193,84
1205 Repcemag	22,20	30,08	135,50	0,90	2,24	248,89
1514 Repceolaj	-	0,02	-	0,72	2,21	306,94
2304 Szójaliszt	1,73	2,21	127,75	40,13	50,87	126,76
Összesen	75,13	99,64	132,62	51,57	66,81	129,55

Termék	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2006 ezer tonna	2007 ezer tonna	2007/2006 %	2006 ezer tonna	2007 ezer tonna	2007/2006 %
1206 Napraforgómag	362,95	461,22	127,08	16,46	26,47	160,81
1512 Napraforgóolaj	154,68	162,88	105,30	22,00	36,75	167,05
1205 Repcemag	361,10	416,60	115,37	2,61	23,64	905,75
1514 Repceolaj	-	0,04	-	3,94	11,13	282,49
2304 Szójaliszt	30,71	33,50	109,09	702,38	817,80	116,43

Forrás: KSH

5. melléklet

A napraforgó- és repcemag, a finomított napraforgóolaj és -dara értékesített mennyisége

tonna

Termék	2004-2006. évek átlaga	2006	2007	2007/2004-2006. évek átlaga %	2007/2006 %
Ipari napraforgómag	894 534	1 107 454	931 620	104,15	84,12
Ömlesztett nyers napraforgóolaj	3 301	3 765	4 862	147,31	129,14
Palackozott finomított napraforgóolaj	94 098	117 294	126 064	133,97	107,48
Napraforgódara	173 057	198 568	213 141	123,16	107,34
Repcemag	-	167 452	336 846	-	201,16

Forrás: AKI, PÁIR

6. melléklet

**A napraforgó- és repcemag termelői ára, a finomított napraforgóolaj és -dara
feldolgozó értékesítési ára**

Ft/tonna

Termék	2004-2006. évek átlaga	2006	2007	2007/2004-2006. évek átlaga %	2007/2006 %
Ipari napraforgómag	53 176,44	54 278,07	89 528,40	168,40	164,90
Repcemag	-	57 692,70	61 757,46	-	107,00
Ömlesztett nyers napraforgóolaj	139 342,93	145 342,58	155 093,87	111,30	106,70
Palackozott finomított napraforgóolaj	206 794,30	197 933,97	226 699,37	109,60	114,50
Napraforgódara	24 672,14	21 688,95	25 734,72	104,30	118,70

Forrás: AKI, PÁIR

A cukorrépa és termékei külkereskedelmi forgalma

Termék	Export értéke			Import értéke		
	2006 milliárd Ft	2007 milliárd Ft	2007/2006 %	2006 milliárd Ft	2007 milliárd Ft	2007/2006 %
121291 Cukorrépa	1,47	0,64	43,54	-	-	-
1701 Cukor	27,59	19,94	72,27	14,32	15,84	110,62
1702 Izoglükóz	12,40	12,28	99,03	3,12	2,67	85,58
1703 Melasz	-	-	-	1,11	2,78	250,45
Összesen	41,46	32,86	79,26	18,55	21,29	114,77

Termék	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2006 ezer tonna	2007 ezer tonna	2007/2006 %	2006 ezer tonna	2007 ezer tonna	2007/2006 %
121291 Cukorrépa	186,54	82,61	44,29	-	-	-
1701 Cukor	210,84	154,49	73,27	86,07	101,41	117,82
1702 Izoglükóz	137,26	125,35	91,32	22,90	14,25	62,22
1703 Melasz	-	-	-	58,23	124,06	213,05

Forrás: KSH

**Az élő állat és hús külkereskedelmi forgalma
(sertés, szarvasmarhafélék, bárány)**

Termék	Export értéke			Import értéke		
	2006 milliárd Ft	2007 milliárd Ft	2007/2006 %	2006 milliárd Ft	2007 milliárd Ft	2007/2006 %
0103 Élő sertés	5,49	6,61	120,40	24,14	17,07	70,71
0203 Sertéshús	55,50	53,88	97,08	32,17	27,43	85,27
0102 Élő szarvasmarhafélék	15,64	16,72	106,91	3,33	5,79	173,87
Marhahús*	6,27	6,87	109,57	7,27	6,47	88,99
01041030 Bárány	10,84	9,62	88,75	2,49	1,03	41,37
Összesen	93,74	93,70	99,96	69,40	57,79	83,27

Termék	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2006 ezer tonna	2007 ezer tonna	2007/2006 %	2006 ezer tonna	2007 ezer tonna	2007/2006 %
0103 Élő sertés	14,82	19,11	128,95	80,92	64,39	79,57
0203 Sertéshús	86,94	92,81	106,75	73,68	68,64	93,16
0102 Élő Szarvasmarhafélék	27,03	30,63	113,32	6,63	11,26	169,83
Marhahús*	9,55	11,57	121,15	10,04	9,11	90,74
01041030 Bárány	15,79	15,64	99,05	4,54	2,28	50,22

* 0201 Szarvasmarhafélék húsa frissen vagy hűtve, 0202 Szarvasmarhafélék húsa fagyaszttva

Forrás: KSH

9. melléklet

A vágósertés termelői ára

Ft/kg hasított meleg súly

Minőségi osztály	2001-2003. évek átlaga	2004-2006. évek átlaga	2006	2007	2007/2001-2003. évek átlaga %	2007/2004-2006. évek átlaga %	2007/2006 %
S	320,22	340,60	361,24	326,59	101,99	95,89	90,41
E	342,54	341,33	362,02	322,04	94,02	94,35	88,96
U	339,14	331,31	351,47	310,28	91,49	93,65	88,28
R	313,40	315,18	338,64	293,98	93,80	93,27	86,81
O	300,44	286,78	313,69	268,72	89,44	93,70	85,66
P	291,04	272,86	298,99	256,38	88,09	93,96	85,75
Nem minősített	324,50	298,89	307,54	296,00	91,22	99,03	96,25
M1	314,66	292,17	304,25	265,11	84,25	90,74	87,14
Vágósertés összesen	332,71	332,55	352,87	313,67	94,28	94,32	88,89

Forrás: AKI, PAIR

10. melléklet

A nyers húsok feldolgozói értékesítési ára

Termék	2001-2003. évek átlaga	2004-2006. évek átlaga	2006	2007	2007/2001-2003. évek átlaga %	2007/2004-2006. évek átlaga %	2007/2006 %
Csontos marhahús frissen, félben	572,48	670,10	724,08	712,63	124,48	106,35	98,42
Csontos marhahús frissen, negyedben, eleje	528,42	572,77	608,79	657,33	124,40	114,76	107,97
Csontos marhahús frissen, negyedben, hátulja	554,72	645,84	792,67	794,39	143,21	123,00	100,22
Csontos sertéshús, lehúzott, félben	544,83	575,73	610,55	564,71	103,65	98,09	92,49
Szalonnás és bőrös sertéshús, félben	407,73	449,33	503,57	435,97	106,93	97,03	86,58
Sertés karaj, csonttal, szűzpecsenye nélkül	-	-	806,56	824,65	-	-	102,24
Sertés comb, csont nélkül	-	-	770,39	713,76	-	-	92,65
Sertés tarja, csonttal	-	-	689,34	638,54	-	-	92,63
<i>Darabolt sertéshús (karaj, tarja, comb) értékesítési árindexe</i>	-	-	-	-	-	-	<i>94,19</i>
<i>Darabolt sertéshús (karaj, tarja, comb) fogyasztói árindexe</i>	-	-	-	-	-	-	<i>108,36</i>

Forrás: AKI, PÁIR

A baromfifélék külkereskedelmi forgalma

Termék	Export értéke			Import értéke		
	2006 milliárd Ft	2007 milliárd Ft	2007/2006 %	2006 milliárd Ft	2007 milliárd Ft	2007/2006 %
Tyúkfélék nem darabolva*	0,62	0,91	146,77	1,06	1,24	116,98
Tyúkfélék darabolva**	11,42	10,86	95,10	3,28	4,93	150,03
Pulyka, nem darabolva***	0,16	0,08	50,00	0,03	0,005	16,67
Pulykadarabok ****	18,80	28,21	150,05	3,09	3,00	97,09
Összesen	31,44	40,05	127,39	7,46	9,18	123,06

Termék	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2006 ezer tonna	2007 ezer tonna	2007/2006 %	2006 ezer tonna	2007 ezer tonna	2007/2006 %
Tyúkfélék nem darabolva*	2,16	2,64	122,22	3,18	3,78	118,87
Tyúkfélék darabolva**	26,33	25,14	95,48	20,58	23,28	113,12
Pulyka, nem darabolva***	0,28	0,10	35,71	0,05	0,005	20,00
Pulykadarabok ****	30,05	34,69	115,44	9,39	7,23	77,00

* 020711 Tyúkfélék nem darabolva, frissen vagy hűtve, 020712 Tyúkfélék nem darabolva, fagyasztva

** 020713 Tyúkfélék darabolva, frissen vagy hűtve, 020714 Tyúkfélék darabolva, fagyasztva

*** 020724 Pulyka, nem darabolva, frissen vagy hűtve, 020725 Pulyka, nem darabolva, fagyasztva

**** 020726 Pulykadarabok frissen vagy hűtve, 020727 Pulykadarabok fagyasztva

Forrás: KSH

12. melléklet

A vágóbaromfi-félék és az étkezési tojás csomagolóhelyi termelői ára

Ft/kg

Termék	2003. jan.– 2004. ápr. átlaga	2004. máj.– 2006. dec. átlaga	2006	2007	2007/2003. jan.– 2004. ápr. átlaga %	2007/2004. máj.– 2006. dec. átlaga %	2007/2006 %
Vágócsirke	173,35	171,93	168,95	196,57	113,39	114,33	116,35
Vágópulyka	255,28	251,61	241,00	267,92	104,95	106,48	111,17
Vágóliba	372,86	385,46	395,41	459,68	123,28	119,25	116,25
Vágókacsa	201,29	204,89	201,52	224,41	111,49	109,53	111,36
Étkezési tojás (Ft/db)	13,70	14,03	14,51	15,83	115,55	112,83	109,10

Forrás: AKI, PAIR

A baromfihúsok feldolgozóí értékesítési ára

Ft/kg

Termék	2003. jan.– 2004. ápr. átlaga	2004. máj.– 2006. dec. átlaga	2006	2007	2007/2003. jan.– 2004. ápr. átlaga %	2007/2004. máj.– 2006. dec. átlaga %	2007/2006 %
Friss csirke egészben 70%-os	338,80	366,87	370,25	425,78	125,67	116,06	115,00
Friss csirke egészben 65%-os	362,11	380,86	388,07	451,18	124,60	118,46	116,26
Friss csirkecomb, csontos	399,51	397,16	385,48	440,40	110,24	110,89	114,25
Friss csirkemell	802,42	787,34	789,80	888,67	110,75	112,87	112,52
<i>Friss csirkehús értékesítési árindexe</i>	-	-	-	-	-	-	<i>113,89</i>
<i>Friss csirkehús fogyasztói árindexe</i>	-	-	-	-	-	-	<i>112,55</i>
Fagyasztott csirke egészben 65%-os	301,04	333,47	331,44	379,18	125,96	113,71	114,40
Friss pulykacomb alsó, csontos	240,84	248,49	242,56	262,23	108,88	105,53	108,11
Friss pulykacomb felső, csontos	519,82	514,65	512,01	583,81	112,31	113,44	114,02
Friss pulykamell filé	1 012,30	861,20	872,83	1 052,75	104,00	122,24	120,61
Friss libacomb, csontos	1 047,73	1 023,84	1 038,43	1 112,53	106,18	108,66	107,14
Friss libamell	1 174,34	1 525,15	1 608,32	1 906,13	162,32	124,98	118,52
Pecsenye liba, egészben	644,48	754,82	843,74	1 066,37	165,46	141,27	126,39
Friss pecsényekacsa egész	377,62	400,90	433,14	466,46	123,53	116,35	107,69

Forrás: AKI, PÁIR

A vágómarha és a vágóbárány termelői ára

Megnevezés	Minőségi osztály	Mértékegység	2004-2006. évek átlaga	2006	2007	2007/2004-2006. évek átlaga %	2007/2006 %
Fiatalki	E-P	Ft/kg hasított meleg súly	543,92	623,78	580,85	106,79	93,12
Vágótehén	E-P	Ft/kg hasított meleg súly	391,04	434,73	426,35	109,03	98,07
Vágóüsző	E-P	Ft/kg hasított meleg súly	484,23	492,69	475,12	98,12	96,43
Vágómarha összesen	E-P	Ft/kg hasított meleg súly	425,30	459,51	467,70	109,97	101,78
Vágóbárány	13-35 kg élősúly	Ft/kg élősúly	632,28	656,92	608,63	96,26	92,65

Forrás: AKI, PAIR

A tejtermékek külkereskedelmi forgalma

Termék	Export értéke			Import értéke		
	2006 millió Ft	2007 millió Ft	2007/2006 %	2006 millió Ft	2007 millió Ft	2007/2006 %
0401 Tej és tejszín sűrítés, édesítés nélkül	15,35	20,44	133,16	9,58	16,01	167,12
0402 Tej és tejszín sűrítve, édesítve	0,48	1,66	345,83	3,31	3,80	114,80
0403 Tejföl, joghurt, kefir	1,17	3,16	270,09	6,34	8,11	127,92
0404 Tejsavó	3,79	4,88	128,76	1,19	1,87	157,14
0405 Vaj és vajkrém	1,02	1,15	112,75	3,73	4,35	116,62
0406 Sajt és túró	8,74	8,07	92,33	25,1	30,99	123,47
Összesen	30,55	39,36	128,83	49,25	65,13	132,24

Termék	Export mennyisége			Import mennyisége		
	2006 tonna	2007 tonna	2007/2006 %	2006 tonna	2007 tonna	2007/2006 %
0401 Tej és tejszín sűrítés, édesítés nélkül	228,69	273,85	119,75	72,82	123,98	170,26
0402 Tej és tejszín sűrítve, édesítve	2,07	2,67	129,26	6,08	6,37	104,79
0403 Tejföl, joghurt, kefir	6,04	22,59	373,84	25,69	34,28	133,44
0404 Tejsavó	21,38	43,17	201,90	8,00	9,75	121,91
0405 Vaj és vajkrém	2,04	1,92	94,30	5,24	5,64	107,49
0406 Sajt és túró	13,70	11,24	82,03	32,67	39,18	119,92

Forrás: KSH

16. melléklet

A nyers tehéntej termelői ára

Termék	Ft/kg					
	2001-2003. évek átlaga	2004-2006. évek átlaga	2006	2007	2007/2001-2003. évek átlaga %	2007/2004-2006. évek átlaga %
Extra	70,01	62,88	62,63	70,87	99,28	113,16
Osztályon kívüli	46,64	46,80	48,70	53,61	112,99	110,08
Minőségi osztály összesen	69,26	62,60	62,35	70,70	100,12	113,39

Forrás: AKI, PÁIR

17. melléklet

A feldolgozott tej és a főbb tejtermékek feldolgozói értékesítési ára

Termék	Ft/mennyiségi egység					
	2001-2003. évek átlaga	2004-2006. évek átlaga	2006	2007/2001-2003. évek átlaga %	2007/2004-2006. évek átlaga %	2007/2006 %
2,8% zsírtartalmú 1 l-es polytej	110,05	103,38	106,10	101,57	108,12	105,35
2,8% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tej	124,17	112,72	114,26	101,17	111,45	109,95
2,8% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tartós tej	131,44	115,28	118,23	98,68	112,51	109,70
Adagolt vaj, 1 kg	891,43	941,05	948,77	113,05	107,09	106,22
Vajkrém natúr, 1 kg	686,23	683,05	623,11	102,43	102,90	112,81
Tehéntúró, 1 kg	562,78	544,03	546,59	104,36	107,96	107,45
Tejföl, 1 kg	289,94	287,33	293,11	108,95	109,93	107,77
Joghurt gyümölcsös, 1 kg	324,54	311,71	314,72	109,67	114,19	113,09
Kefir, 1 kg	236,78	240,19	240,66	110,45	108,88	108,67
Értelt félkemény sajt, 1 kg	934,36	861,62	879,44	105,31	114,20	111,88
Ömlesztett sajt, 1 kg	961,38	956,14	971,50	102,86	103,43	101,79
<i>Tejtermékek értékesítési árindexe</i>	-	-	-	-	-	<i>108,64</i>
<i>Tejtermékek fogyasztói árindexe</i>	-	-	-	-	-	<i>111,72</i>

Forrás: AKI, PÁIR

A felvásárolt zöldségfajok

	2005					2006					2007				
	Teljes felvásárlás		Ipari felvásárlás			Teljes felvásárlás		Ipari felvásárlás			Teljes felvásárlás		Ipari felvásárlás		
	Összes termés 1000 t	1000 t	1000 t	Összes termésből %	Ár Ft/kg	Összes termés 1000 t	1000 t	1000 t	Összes termésből %	Ár Ft/kg	Összes termés* 1000 t	1000 t	1000 t	Összes termésből %	Ár Ft/kg
Csemegekukorica	354	279	278	78,3	21	513,0	330,2	329,0	64,1	23,0	498,9	418,8	417,6	83,7	24,3
Fejes káposzta	112	16	5	4,5	33	77,7	14,8	3,5	4,5	42,7	70,9	15,7	5,2	7,3	40,0
Görögdinnye	214	64	-	-	-	165,2	54,5	-	-	-	160,05	71,4	-	-	-
Paradicsom	188	95	78	41,2	11	204,5	83,5	66,5	32,5	13,4	254,0	153,2	137,2	54,0	11,6
Zöldpaprika	90	46	11	11,6	70	174,5	42,3	10,9	6,2	43,8	152,3	33,1	5,8	3,8	92,4
Sárgarépa	80	14	7	8,1	22	83,8	14,3	7,9	9,4	20,7	61,7	15,1	9,2	14,9	23,3
Zöldborsó	85	80	79	93,1	53	91,6	82,0	81,8	89,3	55,9	100,0	97,6	97,5	97,5	58,5
Vöröshagyma	92	22	7	7,9	28	94,7	14,7	5,0	5,3	39,2	91,2	16,2	3,3	3,6	47,3
Uborka	71	35	29	41,5	78	70,8	27,3	21,8	30,8	78,9	64,6	29,5	19,0	29,4	85,7
Petrezselyem	30	5	1	1,7	84	46,7	3,9	0,3	0,6	57,4	37,2	4,4	0,3	0,8	65,9
Zöldbab	22	16	15	70,3	50	22,4	18,1	18,0	80,4	50,4	21,2	18,4	18,4	86,8	52,3
Paradicsompaprika	23	12	11	46,8	90	30,8	12,1	9,8	31,8	77,1	20,2	9,6	8,3	41,1	71,8
Spárgatök	14	6	4	29,3	18	12,5	2,6	1,6	12,8	26,2	8,9	1,6	0,7	7,9	33,2
Fokhagyma	10	4	2	18,8	189	7,2	2,2	0,9	12,5	213,9	7,0	2,1	1,0	14,3	250,1
Egyéb zöldség	162	54	-	-	-	40,7	55,9	-	-	-	151,8	63,3	-	-	-
Zöldség összesen	1547	747	525	-	-	1779,2	758,4	557,0	-	-	1700,0	950,0	723,5	-	-

* Becslés AKI, PÁIR és Statisztikai Osztály adatai alapján

Forrás: KSH

Frisszöldség-külkereskedelem

	Friss zöldség dinnyével					
	Termelés	Behozatal		Kivitel		Egyenleg
	1000 t	1000 t	aránya az összes termelésben %	1000 t	aránya az összes termelésben %	1000 t
2003	1 942	181	9,3	385	19,8	204
2004	2 033	179	9,0	276	13,6	97
2005	1 547	182	12,0	267	18,0	85
2006	1 779	198	11,1	260	14,6	62
2007	*1 700	199	11,7	286	16,8	87

* Becsült adat (AKI, PÁIR)

Forrás: KSH

A vizsgálatba vont zöldségfajok 2007. évi termelői árváltozása a Budapesti Nagybani Piacon

Faj	Fajta / típus	Méret	Termelési mód	Kiszerezés	Termelői ár változása 2007/2006 %	Árösszehasonlítás időszaka	Megjegyzés	Mennyiségi részarány az összes zöldség- termelésen belül 2006-ban %
Fejes káposzta	-	-	szabadföldi	kg	169,0	június - december	a primőr termék kifutásától	4,4
Sárgarépa	-	-	szabadföldi	kg	148,4	július - december	a primőr termék kifutásától	4,7
Petrezselyem	-	-	szabadföldi	kg	146,9	július - december	a primőr termék kifutásától	2,6
Hagyma	vörös	-	szabadföldi	kg	103,7	június - december	a tavalyi termés visszaesésé- nek kifutásától	5,3
Görögdinnye	-	-	szabadföldi	kg	101,2	26. hét - 41. hét	piacra lépéstől	9,3
Paradicsom	gömb	40-47 mm	szabadföldi / termesztő- berendezés	kg	118,5	25. hét - 52. hét	az 57-67 mm-es termék megjelenésétől	11,5
		47-57 mm		kg	111,4	25. hét - 52. hét		
		57-67 mm		kg	71,5	25. hét - 40. hét		
Uborka	kígyó	-	szabadföldi / termesztő- berendezés	kg	102,9	február - december	piacra lépéstől	4,0
	berakó	-		kg	114,4	április - november	piacra lépéstől	
Paprika	zöldpaprika	30-70 mm	szabadföldi / termesztő- berendezés	kg	112,2	május-december	db-os kiszerezés piaci kíná- latból való kikerülésétől	9,8
				db	114,0	január-május	júniustól nincs a piac kíná- latában	
		70 mm felett		kg	113,1	május-december	db-os kiszerezés piaci kíná- latból való kikerülésétől	
				db	111,6	január-május	Júniustól nincs a piac kíná- latában	
Összesen					*110,2			51,6

* 2007. évi árindex (2006. évi súlyarányokkal)

Forrás: AKI, PAIR, KSH

A felvásárolt gyümölcsfajok

	2005					2006					2007				
	Teljes felvásárlás		Ipari felvásárlás			Teljes felvásárlás		Ipari felvásárlás			Teljes felvásárlás		Ipari felvásárlás		
	Összes termés 1000 t	1000 t	1000 t	Összes termésből %	Ár Ft/kg	Összes termés 1000 t	1000 t	1000 t	Összes termésből %	Ár Ft/kg	Összes termés 1000 t	1000 t	1000 t	Összes termésből %	Ár Ft/kg
Alma	510	134	117	23,0	23	537,0	197,3	180,8	33,6	24,7	268,0	56,8	45,5	17,0	47,6
Meggy	48	21	19	39,4	104	60,1	27,7	24,1	40,0	100,7	42,0	33,2	29,8	71,0	188,3
Szilva	36	4	3	7,5	56	64,5	15,5	8,9	13,7	38,1	33,0	6,6	4,0	12,1	61,1
Őszibarack	48	9	6	12,3	31	67,5	15,9	12,5	18,5	43,3	35,0	9,3	7,9	22,6	66,3
Kajszibarack	26	4	3	11,3	97	40,2	7,7	5,1	12,6	67,4	15,2	4,1	3,5	23,0	95,5
Körte	20	4	3	15,5	42	32,8	4,6	4,4	13,4	45,6	25,2	3,4	2,7	10,7	62,3
Ribizke (piros és fekete)	12	2	2	14,2	-	10,7	1,8	1,6	14,9	-	8,9	1,2	1,0	11,2	-
Cseresznye	8	1	1	6,3	131	8,5	0,7	0,5	5,4	152,1	8,6	1,3	0,9	10,5	168,2
Málna	7	4	4	53,7	179	11,8	1,7	1,6	13,5	198,3	9,2	1,2	0,9	9,8	250,4
Egyéb gyümölcs	17	12	-	-	-	30,0	8,6	-	-	-	10,0	10,3	-	-	-
Gyümölcs összesen	736	194	158	-	-	863,3	281,5	239,5	-	-	455,0	127,4	96,2	-	-

* Becslés AKI, PÁIR és Statisztikai Osztály adatai alapján
Forrás: KSH

Frissgyümölcs-külkereskedelem

	Friss gyümölcs dinnye nélkül					
	Termelés	Behozatal		Kivitel		Egyenleg
	1000 t	1000 t	aránya az összes termelésben %	1000 t	aránya az összes termelésben %	1000 t
2003	724	233	32,2	83	11,5	-150
2004	1 039	231	22,2	95	9,1	-136
2005	732	244	34,0	84	12,0	-160
2006	863	230	26,5	114	13,2	-116
2007	*455	311	68,3	79	17,4	-232

* Becsült adat (AKI PÁIR)

Forrás: KSH

A vizsgálatba vont gyümölcsfajok 2007. évi termelői árváltozása a Budapesti Nagybani Piacon

Faj	Fajta / típus	Kiszérlés	Termelői ár változása 2007/2006 %	Árösszehasonlítás időszaka	Mennyiségi részarány az összes gyümölcs-termelésen belül 2006-ban %
Alma	minden fajta, kivétel Jonathan, Idared, Golden	kg	168,7	júliustól, az idei termék piacra lépésétől	17,6
	Jonathan		218,7	szeptembertől, az idei termék piacra lépésétől	34,3
	Idared		211,2	szeptembertől, az idei termék piacra lépésétől	2,7
	Golden		184,1	szeptembertől, az idei termék piacra lépésétől	7,4
Körte	minden fajta, Vilmos nélkül	kg	105,5	júliustól, az idei termék piacra lépésétől	3,8
	Vilmos		111,4	augusztustól, az idei termék piacra lépésétől	
Bogyósok					
Szamóca	-	kg	110,8	16-24. hét	0,8
Piros ribizli	-		116,9	23-32. hét	0,8
Fekete ribizli			122,5	23-28. hét	0,4
Málna	-		121,5	23-38. hét	1,4
Szeder			132,4	25-36. hét	0,8
Köszméte	-		118,9	21-27. hét	0,2
Meggy	-	kg	130,7	22-29. hét	7,0
Cseresznye	-	kg	97,9	19-28. hét	1,0
Kajszibarack	-	kg	166,4	23-31. hét	4,7
Őszibarack	hagyományos fajták		149,7	június-szeptember	7,8
	nektarin		145,7	július-szeptember	
Szilva	házi szilva	kg	147,1	július-november	7,5
	japán szilva	kg	161,0	augusztus-november	
	Ringló	kg	137,6	július-augusztus	
Összesen			*176,3		98,2

* 2007. évi árindex (2006. évi súlyarányokkal)

Forrás: AKI, PAIR, KSH

Magyarország borimportja

Kiszerelés	Borfajta	Bor- kategória	Import értéke			Import mennyisége		
			2006 milliárd Ft	2007 milliárd Ft	2007/2006 %	2006 ezer hl	2007 ezer hl	2007/2006 %
Palackos	Asztali	Fehér	0,21	0,37	176,19	9,24	11,66	126,19
		Vörös	0,63	0,49	77,46	26,33	17,99	68,33
		Összesen	0,84	0,86	102,38	35,57	29,65	83,36
	Minőségi	Fehér	0,13	0,16	123,08	1,97	3,37	171,07
		Vörös	0,51	0,48	94,12	8,74	15,87	181,58
		Összesen	0,64	0,64	100,00	10,71	19,24	179,65
	Asztali és minőségi összesen		1,48	1,50	101,35	46,28	48,89	105,64
Lédig	Asztali	Fehér	0,08	0,49	612,50	6,11	32,87	537,97
		Vörös	0,51	0,79	154,90	52,27	94,69	181,16
		Összesen	0,59	1,28	216,95	58,38	127,56	218,50
	Minőségi	Fehér	0,10	-	-	14,39	-	-
		Vörös	0,13	0,22	169,23	19,24	29,50	153,33
		Összesen	0,23	0,22	95,65	33,63	29,50	87,72
	Asztali és minőségi összesen		0,82	1,50	182,93	92,01	157,06	170,70
Palackos és lédig kiszerelés összesen			2,30	3,00	130,44	138,29	205,95	148,93

Forrás: KSH

A belföldön termelt borok feldolgozói értékesítési ára

Termék			2004-2006 évek átlaga	2006	2007	2007/2004-2006 évek átlaga %	2007/2006 %
Fehér	Asztali	mennyiség (hl)	367 048	309 826	276 420	75,31	89,22
		átlagár (Ft/hl)	10 925	10 656	12 192	111,6	114,41
	Táj	mennyiség (hl)	197 106	226 170	205 992	104,51	91,08
		átlagár (Ft/hl)	16 722	15 726	16 316	97,57	103,75
Összes fehér		mennyiség (hl)	564 154	535 996	482 343	85,5	89,99
		átlagár (Ft/hl)	12 961	12 796	13 952	107,65	109,04
Vörös és rozé	Asztali	mennyiség (hl)	147 683	130 303	122 483	82,94	94
		átlagár (Ft/hl)	14 458	13 753	15 383	106,4	111,85
	Táj	mennyiség (hl)	131 429	157 784	153 113	116,5	97,04
		átlagár (Ft/hl)	20 433	19 013	19 674	96,29	103,08
Összes vörös és rozé		mennyiség (hl)	279 112	288 087	275 596	98,74	95,56
		átlagár (Ft/hl)	17 283	16 634	17 767	102,8	106,81
Asztali bor összesen		mennyiség (hl)	514 732	440 129	398 904	77,5	90,63
		átlagár (Ft/hl)	11 939	11 573	13 172	110,33	113,81
Tájbor összesen		mennyiség (hl)	328 535	383 954	359 035	109,28	93,51
		átlagár (Ft/hl)	18 206	17 077	17 748	97,48	103,93
Asztali és tájbor összesen		mennyiség (hl)	843 267	824 083	757 939	89,88	91,97
		átlagár (Ft/hl)	14 380	14 137	15 340	106,67	108,5
Asztali és tájbor értékesítési árindexe		-	-	-	-	-	107,9
Asztali és tájbor fogyasztói árindexe		-	-	-	-	-	108,86

Forrás: AKI, PÁIR

Magyarország borexportja

Kiszerelés	Borfajta	Bor- kategória	Export értéke			Export mennyisége		
			2006 milliárd Ft	2007 milliárd Ft	2007/2006 %	2006 ezer hl	2007 ezer hl	2007/2006 %
Palackos	Asztali	Fehér	4,60	4,32	93,91	181,97	167,42	92,01
		Vörös	1,56	1,37	87,82	60,33	51,26	84,97
		Összesen	6,16	5,69	92,37	242,30	218,68	90,25
	Minőségi	Fehér	2,96	3,20	108,11	78,26	76,65	97,95
		Vörös	1,49	1,61	108,05	37,29	47,30	126,84
		Összesen	4,45	4,81	108,09	115,55	123,95	107,27
	Asztali és minőségi összesen		10,61	10,50	98,96	357,85	342,63	95,75
Lédig	Asztali	Fehér	3,28	2,91	88,72	244,51	225,32	92,15
		Vörös	0,96	0,91	94,79	62,71	50,98	81,31
		Összesen	4,14	3,82	92,27	307,22	276,30	89,94
	Minőségi	Fehér	0,32	0,26	81,25	32,12	20,24	63,01
		Vörös	0,21	0,04	19,05	17,67	3,25	18,41
		Összesen	0,53	0,30	56,60	49,79	23,49	47,18
	Asztali és minőségi összesen		4,67	4,12	88,22	357,01	299,79	83,97
Palackos és lédig kiszerelés összesen			15,28	14,62	95,68	714,86	642,42	89,87

Forrás: KSH